

Serie nouă
MAI 2023

5

(CCLXII)

48 pagini

ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Premiile U.C.M.R. pe 2022
- ✓ Concursului Național de Compoziție „Ștefan Niculescu” 2023
- ✓ Festivalul Internațional „Paul Constantinescu”
- ✓ Remember Mamaia (7)
- ✓ Un nume de legenda: Trio Grigoriu
- ✓ Elena Cârstea, nonconformista

În imagine:
Adrian IORGULESCU
Marele Premiu al U.C.M.R. pe 2022
Foto: RoZa Zah

Premiile Uniunii

George Enescu (primul Președinte al Societății Compozitorilor Români) a sesizat necesitatea încurajării morale și financiare a compozitorilor (mai ales a celor tineri), pentru ca aceștia să se simtă apreciați, recunoscuți, prețuiți, și a dorit să le ofere totodată o dovadă a calității și a valorii muzicii lor, care să fie un prim pas în direcția publicării și interpretării acestor partituri. Astfel au luat ființă Premiile de Compoziție "George Enescu", acordate anual de către o comisie de maeștri pe o perioadă foarte extinsă (încă dinaintea Primului Război Mondial și până în momentul plecării în exil – 1946). Totodată, a decis să ofere o sumă apreciabilă, din buzunarul propriu, ca extensie materială a acestor premii, înțelegând că gloria nu ține de foame și că, pentru a nu fi descurajați de lipsuri și nevoi, compozitorii merită să beneficieze și de un suport financiar în cazul în care se remarcă prin partituri valoroase.

După reorganizarea Societății și eliminarea multor creatori de vârf pe motiv că au emigrat în țări apusene, Uniunea nou-creată nu a continuat demersul lui George Enescu de susținere a compozitorilor prin premii. Abia după mai mult de două decenii, la inițiativa muzicologului Octavian Lazăr Cosma și cu implicarea secretarului general Ion Dumitrescu tradiția a fost reluată, sub forma Premiilor de Creație ale Uniunii Compozitorilor. În 1969 au fost decernate pentru prima dată aceste premii, încă de atunci existând un elegant echilibru între maeștri consacrați (Tudor Ciortea, Zeno Vancea etc.) și tineri în pragul afirmării (Liviu Glodeanu, Mihai Moldovan etc.). De la început premiile vizau atât realizările componistice cât și pe cele muzicologice și acopereau întregul spectru al genurilor muzicale, de la academic la divertisment, de la cântece ori piese instrumentale la simfonii și opere.

Premiile Uniunii și-au câștigat rapid respectul și prestigiul, deținătorii acestora având o reală mândrie în a se afla pe lista laureaților. Niciun nume mare al muzicii românești nu cred că a lipsit, de-a lungul anilor, din palmares, după cum a existat mereu preocuparea ca premiile să fie cu adevărat la nivel național și să includă creatori din Cluj, Iași, Timișoara, Constanța, Brașov și alte centre culturale. A fost instituită și regula potrivit căreia deținătorul unui Premiu nu mai poate concura pentru obținerea altuia mai devreme de trei ani – dacă este vorba despre aceeași categorie.

Secțiile Uniunii sunt cele care analizează candidaturile (dosarele trebuie să facă referire strict la opere create în anul calendaristic precedent) și fac propunerile de premiere, rezultate în urma votului secret al membrilor Birourilor secțiilor. Ulterior listele sunt centralizate și validate în Biroul Executiv și în Comitetul director, după care sunt decernate în cadru festiv. Aceste decernări nu au avut loc chiar în fiecare an (excepțiile fiind totuși foarte rare, doar 5), în situația unei sincope ediția următoare conținând premiile pe cei 2 ani scurși între timp.

Începând cu 1980 a fost acordat și Marele Premiu, care recompensează întreaga activitate și care nu poate fi primit decât o singură dată. Până acum acesta a fost acordat de 7 ori pentru muzicologie (dintre care câte un

premiu pentru bizantinologie, respectiv pentru folcloristică) și de 36 de ori pentru compoziție (dintre care 6 laureați au fost compozitori de muzică ușoară). Recordul absolut de premii îl deține Doina Rotaru, cu 15 distincții, urmată de Radu Paladi, Doru Popovici și Dan Dediu cu câte 13 distincții și de Viorel Cosma, cu 12 distincții (+Marele Premiu), cu 11 premii fiind recompensați Ștefan Niculescu, Anatol Vieru, Felicia Donceanu, Dan Buciu și Marius Țeicu (aceștia cinci primind în plus și Marele Premiu). Merită menționat faptul că niciodată un președinte în exercițiu nu a beneficiat de Marele Premiu.

Anul acesta, pentru prima dată decernarea Premiilor s-a desfășurat sub formă de spectacol, pe scena Operei Naționale București, eveniment despre care puteți citi în paginile 2-12.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Premiile U.C.M.R.....2-12

La Ateneul Român.....13-20

Pe scena Sălii Radio.....21-23

“De la teatru la operă”.....24

Festivalul „Paul Constantinescu”.....28-29

Despărțiri.....34-35

Remember Mamaia (7).....38-40

Frații Grigoriu.....41-42

De la Giroveanu la Andrași.....43-44

Elena Cârstea, nonconformista.....47

O Gală inedită și binevenită

Anul acesta ceremonia de decernare a Premiilor de Creație ale Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România a beneficiat de un cadru special, fiind găzduită de Opera Națională București și derulându-se sub forma unui spectacol, cu momente muzicale și discursuri festive.

Este totodată și prima decernare de premii făcută sub mandatul noului Președinte, Dan Dediu, și al echipei sale – mai tânără, mai dinamică și mai deschisă spre noutăți și spre comunicare, cu o certă dorință de a face pași spre o mai bună vizibilitate a Uniunii și o reîntoarcere a acesteia în atenția publicului.

Votate de secții în februarie și validate de Comitetul director în martie, premiile au fost înmânate pe 8 mai într-un context în care sintagma "en fanfare" se aplică la figurat, dar și la propriu, căci ceremonia a fost deschisă de Muzica reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale dirijată de colonel Aurel Gheorghiță (inspectorul Muzicilor militare), care, după o intrare în pas de defilare, a intonat o piesă dedicată încoronării Regelui Carol I și o prelucrare după muzica unui bine-cunoscut film american de aventuri, care au creat atmosfera efervescentă și sărbătorească necesară continuării festivităților.

Cea dintâi decernare de premiu a fost din partea secției vocale a Uniunii. Prin urmare, după prezentarea făcută de Secretarul Secției, Diana Dembinski-Vodă, au fost invitați la microfon **Valentin Gruescu** (recompensat pentru piesa corală amplă *Colind extens*, cor mixt a cappella, pe

PREMIILE UNIUNII
COMPOZITORILOR
ȘI MUZICOLOGILOR
DIN ROMÂNIA

UCMR

G
A
L
A

PREMIILOR
UCMR

EDIȚIA 52

OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI
08 mai 2023 | 17:00

Invitați:
Muzica Reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale, dirijor col. Aurel Gheorghiță
Corul de Copii Radio, dirijor Răzvan Rădos
Nadia Trohin (voce) și Mircea Tiberian (pian)
Ansamblul Flaut Power, dirijor și solist Ion-Bogdan Ștefănescu
regia: Alexandru Nagy

ORGANIZATOR: CO-ORGANIZATOR
OPERA NAȚIONALĂ BUCUREȘTI

CO-PRODUCĂTOR
Radio România

CUSPRIJINUL
COMITETUL NAȚIONAL DE MUZICĂ BUCUREȘTI

PARTENER
TVR CULTURAL

PARTENER MEDIA
Radio România Muzical
Radio România Cultural

Aurel Gheorghiță, Dan Dediu, Daniel Jinga,
Muzica Reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale

Premiile secției de Muzicologie au fost în număr de trei, conform categoriilor de lucrări existente în Regulament. Secretarul secției, Olguța Lupu (într-o elegantă rochie albă cu imprimeuri negre), i-a invitat în fața publicului pe **Florinela Popa**, recompensată pentru cartea "Muzică și ideologii în secolul 20" (Editura Muzicală, 2022), în cadrul categoriei Istoriografie, lexicografie, ediții critice, antologii; pe **Corneliu Dan Georgescu** (care, absent la ceremonie, a transmis un mesaj), autorul cărții "Atemporal Music

versuri de George Coșbuc) și **Laurențiu Beldean** (care a primit distincția pentru *TEKMIRIO / „Document”* la categoria lucrare vocal-sinfonică sau camerală extinsă). La categoria Muzică pentru fanfară premiul a revenit în acest an lui **Alexandru Biriș-Dorhoi**, pentru *Rapsodia bistrițeană nr. 1* pentru orchestră de suflători.

Primul segment de premieri a fost completat de prezența în scenă, cu două piese, a Corului de Copii al Radio România, sub îndrumarea dirijorului Răzvan Rădos, asistat de pianista Magdalena Faur.

Corul de Copii Radio, dir. Răzvan Rădos

Archetypes. Romanian Composers. Studies and Essays in Musicology - vol. III. Monotony - an aesthetic principle" (Editura Muzicală, 2022), premiată la categoria Sistematică muzicală, etnomuzicologie și folclor, cercetări de muzică sacră; în fine, Premiul pentru Publicistică i-a fost acordat lui **Alex Vasiliu**, pentru "Duet pe partitura timpului. Convorbiri cu Ioan Morna" (tot Editura Muzicală, 2022).

Cele mai multe premii, 4, au fost decernate la Secția de jazz-pop, și datorită faptului că una dintre categorii a avut doi laureați, ex-aequo. **Dan Pavelescu** și **Nicolae**

Mircea Tiberian, Nadia Trohin

Foto: Virgul Oprimă

Caragia (originar din Republica Moldova) și-au împărțit lauri la secția de muzică instrumentală, aprecierea juriului referindu-se la piesele *Vals orientală*, respectiv *România Mare*. Pentru melodie sau grupaj de melodii premiul a fost adjudecat de tânărul compozitor constănțean **Alexandru Neș**, care a compus piesa *Ți-aș fi fost*, pe un text de Roberta Rizac. La categoria spectacol laureatul din acest an se numește **Viorel Gavrilă**, autorul muzicii la "Dă, Doamne, cântec" - spectacol de teatru, jucat pe scena Teatrului "Toma Caragiu" din Ploiești, așa cum a precizat compozitorul în dialogul său cu Secretarul secției, George Natsis, prezentatorul momentelor de mai sus. Acest șir de premieri a fost ilustrat muzical de prezența a doi invitați de marcă, solista vocală Nadia Trohin și pianistul Mircea Tiberian, care au cântat în stil jazz-istic două melodii interbelice românești, re-interpretate creator.

Premiul Filialei Cluj, introdus în scenă de tânărul vicepreședinte al U.C.M.R. Cristian Bence-Muk, a revenit maestrului **Hans Peter Türk** (care a transmis un mesaj scris, neputând participa la Gală), pentru lucrarea "Das Kreuz" (din cadrul ciclului *Epitaph*, pentru soliști, cor și orchestră), inspirată din dramele etnicilor germani din Transilvania deportați de Armata Roșie în Uniunea Sovietică, după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial.

Cea mai cursivă și mai interesantă prezentare a fost făcută de Irinel Anghel, coordonatorul Secției de muzică instrumentală și multimedia, care, cu dezinvoltură și într-o manieră atractivă a oferit

detalii relevante (din memorie!) despre laureații și piesele pentru care aceștia au fost premiați, adică **Ulpiu Vlad**, autorul piesei simfonice *În lumina evocării* - George Enescu, **Doina Rotaru**, autoarea piesei camerale *Fatum* pentru ansamblu cameral (despre care compozitoarea ne-a destăinuit că este inspirată din dramele războiului din Est), premiul la categoria Lucrare Concertantă revenind lui **Dan Dediu**, autorul piesei *World's First Fear* - concert pentru flaut și orchestră (care a ținut să precizeze că premiul i-a fost atribuit înainte ca el să devină Președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România).

Punctul culminant al seriei a fost acordarea Marelui Premiu, care a revenit compozitorului și profesorului **Adrian Iorgulescu**, pentru întreaga activitate de creație muzicală și muzicologică. Toate secțiile UCMR au avut aceeași nominalizare, în persoana fostului Președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România Adrian Iorgulescu, fost Ministru al Culturii, membru corespondent al Academiei Române - personalitate care, fără îndoială, merită din plin recunoștința și aprecierea breslei. Anul acesta a fost o situație specială, pentru prima dată Marele Premiu fiind adjudecat la a doua serie de propuneri, după decesul neașteptat al compozitorului Nicolae Brânduș (prima nominalizare a secțiilor Uniunii, întâmplată la începutul anului).

Ansamblul "Flaut Power", înființat și dirijat de profesorul și solistul Ionuț Bogdan Ștefănescu, a încheiat seara, cu doar câteva minute întârziere față de timpul alocat de Radio România (care a transmis în direct Gala), datorate, poate, imposibilității de a face repetiții pe scenă, ca și implicării reduse a regizorului seriei, Alexandru Nagy - nu prea eficient din punct de vedere al stabilirii traseelor pe scenă, al luminilor și al ilustrării imagistice.

Gala a avut parte de un public numeros și s-a încheiat festiv, cu un cocktail oferit de gazde, evenimentul constituindu-se într-un bun început pentru o viitoare serie de asemenea spectacole, binevenite și necesare, pentru care organizatorii merită felicitări. (M.C.)

Nicolae Gheorghiuță, Dan Dediu, Ansamblul "Flaut Power"

Foto: RoZa Zah

De vorbă cu Adrian Iorgulescu, Marele Premiu al UCMR

Norela-Liviana Costea: *Domnule Adrian Iorgulescu, în urmă cu foarte puțin timp Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România v-a acordat Marele Premiu pentru întreaga activitate creatoare. Cum ați primit vestea acestei recunoașteri?*

Adrian Iorgulescu: Mai întâi, doresc să-mi exprim gratitudinea față de nominalizarea făcută la "unison" de secțiunile UCMR, de Biroul Executiv și de Consiliul de conducere al instituției. Această decizie mă bucură și mă onorează totodată. Și, în ciuda faptului că recompensează o activitate trecută, în fond, o carieră de-o viață – mă obligă în viitor la realizarea altor opusuri de calitate, relevante, pe care sper să le pot concretiza. Am scris, într-adevăr, în toate genurile muzicale, de la creații corale la creații simfonice, concertistice, vocal-simfonice, camerale, de la muzică de film la operă. Mi-a plăcut să-mi exercit meșteșugul componistic în pluralitatea ramurilor și speciilor sonorului, să testez permanent alte teritorii, alte formate, alte dimensiuni expresive. Varietatea conceptelor, a scriiturilor, a elaborărilor a fost mereu o constantă. Autorepetarea mă plictisește la culme. Subliniez, complementar, un fapt important cu care mă mândresc. Nu am făcut niciodată compromisuri în decursul întregii mele practici creative; nici de abordare estetică sau tehnică, nici de aderență la direcții sau tendințe valabile la un moment dat, nici de factură ideologică sau doctrinară, nici de interes material. Asta îmi oferă un sentiment de independență și de satisfacție în raport cu lucrările mele în ansamblu. Fiindcă am produs (inclusiv în „epoca de aur”) absolut ce, cum și când am

înconjoară devine – direct sau indirect – o posibilă sămânță pentru o idee generică, pentru o imagine-cadru incipientă de natură fonică. Desigur, produsul final este rezultatul unor demersuri selective complexe, ce implică numeroase căutări dramaturgice, organizări tehnice, configurări structurale, ajustări stilistice etc. Nu insist.

N.L.C.: *Ce ne puteți spune despre procesul componistic? Cum evoluează o lucrare semnată de Adrian Iorgulescu, de la primul motiv melodic până la partiturile atât de complexe ce ajung pe scenă?*

A.I.: Personal, descopăr satisfacția actului componistic prevalent în însuși procesul acțiunii, al făuririi obiectului și doar în subsidiar din contemplarea prezentării sale publice. Poate, fiindcă frecvent, interpretările se reduc

Adrian Iorgulescu
în foyer-ul Operei Naționale București

la simple „execuții”. Desigur, excepțiile întâlnite confirmă regula. Apreciez de aceea, la modul superlativ prestațiile de calitate, despre care Arthur Honegger considera că înseamnă circa 60% din succesul unei piese. Cu atât mai mult, întreprinderea devine remarcabilă în sfera producțiilor recente.

N.L.C.: *Cum ați caracteriza evoluția muzicii pe care ați compus-o de-a lungul anilor?*

A.I.: Chestiunea periodizărilor este o temă de interes pentru muzicologi, mai ales pentru istoricii domeniului. În ceea ce mă privește ea rămâne una secundară și relativă, întrucât privesc propria-mi creație într-o manieră unitară, globală și cvasi-continuuă. Totuși, fiindcă nu vreau să pară că evit răspunsul la întrebare, a-și spune că *grosso modo* s-ar decupa două etape mari: deceniul 7 apropiat tendințelor avangardei și deceniul 8 care face tranziția către postmodernism. (Stau mărturie *Cvartetul de coarde Nr. 2* sau *Simfonia a III-a cu orgă și cor de femei*). Ulterior, aș distinge alte două perioade aferente ultimei direcții amintite, respectiv până în 1995 și după 2010, deoarece în interiorul

intervalului „cu pricina” nu am compus mai nimic, din proprii motive de natură opțională, valabile sau nu.

N.L.C.: *Credeți că există o legătură sine qua non între personalitatea unui compozitor și opera sa?*

A.I.: À propos, chestionat de un admirator curios cine este de fapt „Doamna Bovary”, eroina romanului cu același nume, Gustave Flaubert răspundea neașteptat: „Madame Bovary c'est moi.” („Madama Bovary sunt eu.” –

Adrian Iorgulescu, Nicolae Gheorghită, Dan Dediu, Ansamblul „Flaut Power”

dorit, fără vreo influență din exterior, fără vreo condiționare impusă.

N.L.C.: *Menționați faptul că ați abordat aproape toate genurile muzicale, lucrările domniei voastre fiind interpretate pe numeroase scene muzicale; partiturile dvs. sunt caracterizate de o impresionantă forță de expresie. Care sunt sursele de inspirație de care vă folosiți pentru a compune un opus?*

A.I.: Retrospectiv, n-am capacitatea să identific anumite „surse inspiraționale”. Absolut tot ce mă

n.ed.). Orice operă reprezintă indubitabil produsul personalității autorului său. Cu toate acestea, datorită unui chimism interior evolutiv, unor filtre, unor trăiri și gânduri lăuntrice alternative, a unor conjuncturi factuale în procesul elaborării, ea nu reprezintă o oglindă fidelă a psihismului, a imaginarului „demiurgic”, ci numai un reflex, o modalitate sensibilă de evocare a unei realități distincte. Omul și creația interferează, coexistă, se amestecă, se presupun, uneori se suprapun reciproc, dar nu se identifică. Au destine diferite.

N.L.C.: *Vedeți o schimbare în perspectiva publicului față de muzica românească, credeți că interesul pentru compozitorii români a crescut, față de deceniile precedente (m-aș referi în special la ultimele trei decenii, având în vedere schimbările importante prin care a trecut societatea autohtonă)?*

A.I.: Întrevăd o oarecare îmbunătățire a raportului comunicațional dintre creatorul actual și ascultător, mai acuzată în ultimii douăzeci de ani, însă e vorba aici doar despre o tendință aproximativă, parțial constituită, nu despre un progres consolidat. Ruptura drastică produsă în deceniile 6 și 7 din secolul trecut încă nu a fost depășită, în ciuda eforturilor depuse de anumiți compozitori și colateral de melomani. Creația nouă rămâne în continuare una de nișă, fiind receptată mai degrabă ca un fenomen experimental.

N.L.C.: *O parte însemnată a activității dvs. profesionale o reprezintă profesoratul. Cum se îmbină, din punct de vedere creativ, domeniul didactic cu activitatea compozitorială?*

A.I.: Pot să mă „laud” – cu toată modestia cuvenită –, că sunt neîntrerupt profesor (de liceu și universitate) din 1974 și până în prezent. Este o activitate respectabilă, pentru care se cere să ai nu numai pregătirea corespunzătoare, ci și o certă chemare, chiar vocație; în plus, să deții capacitatea să lucrezi cu tinerii, să-i stimulezi în formarea lor profesională, mentală, chiar morală. Îmi este realmente dificil să despart preocupările mele compoziționale de cele didactice, întrucât acestea au coexistat permanent în biografia mea, s-au completat și complinit de-a lungul timpului.

N.L.C.: *Care este conceptul, fraza sau ideea pe care v-ați dori ca studenții, ori cei care vă studiază opera, să o ia cu ei peste tot, să și-o însușească și care să-i ghideze atunci când vor dori să meargă mai departe în parcursul profesional muzical?*

A.I.: Cu deosebire studenților compozitori le recomand să fie ei înșiși întotdeauna; să dovedească, pe lângă talent, știință, sinceritate și bun gust în ceea ce întreprind. Demersul productiv va fi bine primit, dacă e original (autentic) și expresiv. Dincolo de mode și modele, dincolo de metode de lucru, dincolo chiar de cerințele estetice ori stilistice ale măștrilor, care la un moment dat îi păstoresc. Aici, autonomia înseamnă valorificarea personalității lor artistice.

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Convorbiri cu secretarii secțiilor U.C.M.R

Diana Dembinski-Vodă, secretarul Secției de Muzică Vocală

Norela-Liviana Costea: *Secția de muzică vocală a premiat în acest an două creații diferite din punct de vedere al viziunii compozitoriale: lucrarea de Valentin Gruescu este compusă pentru cor mixt a cappella în timp ce partitura propusă de Laurențiu Beldean este o lucrare vocal-simfonică pentru grup cameral extins. Ce element a delimitat cele două propuneri, făcând ca ele să devină câștigătoare?*

Diana Dembinski-Vodă: Tehnic vorbind, departajarea lucrărilor se face pe bază de punctaj. Dincolo de acest criteriu mai există o condiție: piesa trebuie să fie adusă la cunoștința publicului prin interpretare sau prin publicarea partiturii în anul calendaristic pentru care se acordă premiul. Piesa domnului Gruescu nu a avut un contracandidat cu punctaj asemănător și deși, din păcate, ea nu a fost încă interpretată, dar a fost publicată, îndeplinind astfel criteriile. Piesa domnului Beldean a și fost interpretată, dacă nu mă înșel, și de asemenea a avut un punctaj foarte bun.

N.L.C.: *Cum ați descrie cel mai bine lucrarea Colind extens de Valentin Gruescu?*

D.D-V.: Domnul Valentin Gruescu dezvăluie intențiile motrice printr-o amplă prezentare a acestei lucrări corale. Lucrarea sa a fost apreciată de comisie ca fiind foarte valoroasă din punct de vedere muzical și cu un grad foarte mare de dificultate. Poate fi considerată o piesă de final de program prin finalul său exploziv, grandios. Este o piesă vivace, fiind scrisă foarte clar în raport cu tempoul rapid pe care compozitorul îl recomandă. O partitură de calitate extraordinară, cu un plan tonal foarte mobil, parcursuri modulatorii foarte personale, ce nu trimit spre un stil al altui compozitor, fiind învăluită de originalitate.

N.L.C.: *Prezintă un avantaj faptul că un compozitor are o experiență vastă în lucrul cu distribuțiile muzicale pentru care scrie? Mă refer desigur la domnul Valentin Gruescu, dirijor al numeroase ansambluri vocale, ce compune în special lucrări pentru această formulă, dar și la alți compozitori care preferă să creeze muzică pe care ei înșiși le pot interpreta (ori dirija).*

Diana Dembinski-Vodă, Valentin Gruescu

Foto: Roza Zah

D.D-V.: Domnul Gruescu este un dirijor cu experiență, în aceeași măsură în care este compozitor cu experiență, și aceasta ajută, desigur. Însă Valentin Gruescu este un tot, un om-flacăra, o personalitate aparte ale cărui abilități – de dirijor și compozitor – se potențează una pe cealaltă.

Este adevărat că nu toți dirijorii compun (cel puțin nu la un nivel atât de performant). Dar formulele pentru care scrie un compozitor au legătură și cu conjunctura – și pot da exemplul personal: faptul că am rămas prietenă cu colega de liceu Claudia Codreanu, care este acum profesoară de canto, m-a stimulat să scriu pentru voce și

pian. De asemenea, pentru cor am început să scriu tocmai în contextul Concursului Național Coral care a avut prima ediție când eu eram proaspăt absolventă.

N.L.C.: *Lucrarea ce aparține lui Laurețiu Beldean este intitulată TEKMIRIO „Document”. Ce ne puteți spune despre această piesă vocal-simfonică?*

D.D-V.: Lucrarea aceasta surprinde plăcut, în primul rând prin curajul abordării unei laturi a avangardei secolului XX din perioada anilor `50-`70, prea puțin explorată în România, care adună influențe notabile din sfera muzicii aleatorice precum opera deschisă, conceptualismul (ce i-a avut ca reprezentanți pe John Cage și Karlheinz Stockhausen) a teatrului instrumental (așa cum apare el la Cage sau Berio), performance-art-ului din acea vreme, dar și a lettrismului francez. Acest *Document* (traducerea în limba română a cuvântului grecesc Tekmirio) are așadar multe încifrări ale unei istorii apropiate, încă neconsumate, care se dovedește în continuare fertilă.

N.L.C.: *În ce privește interpretării, credeți că cele două lucrări pun probleme din punct de vedere al dificultății vocale? Ar putea ele să fie abordate și de ansambluri amatoare de muzică, ori se adresează în special profesioniștilor?*

D.D-V.: Lucrarea lui Valentin Gruescu este destinată unui cor foarte bun, cu intonații precise, dar este o piesă spumoasă. De asemenea, piesa propusă de Laurețiu Beldean este impresionantă prin complexitate și realizare, având deci nevoie de interpretarea unui ansamblu specializat într-o astfel de muzică de avangardă, atras de abordări muzicale neconvenționale, așa cum este ansamblul KlanFarKOMMENTAR, căruia, de altfel, îi este dedicată lucrarea.

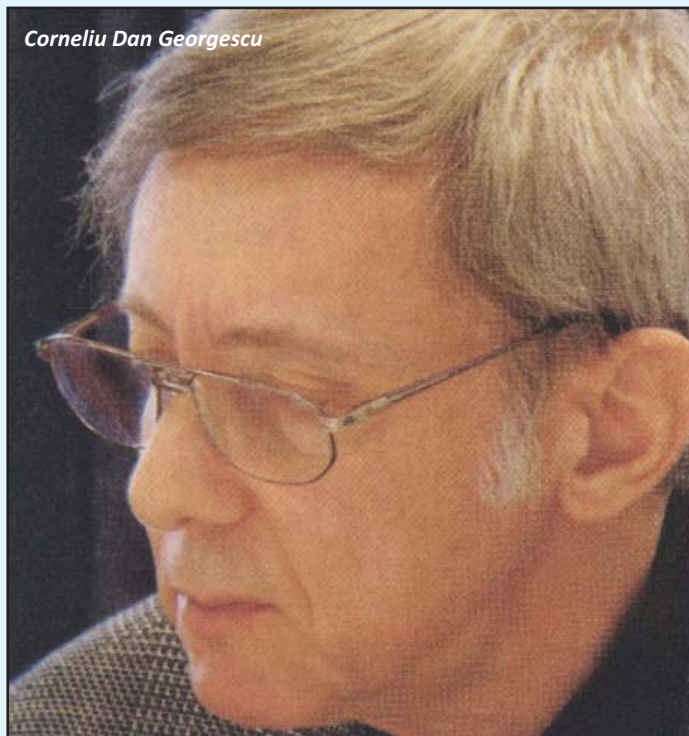
N.L.C.: *Cum considerați că este primită de publicul autohton muzica vocală – în speță muzica destinată grupurilor vocale? Se poate observa o creștere (sau dimpotrivă, o scădere) a interesului pentru acest gen în ultimii ani?*

D.D-V.: Eu cred că depinde cine este vectorul. Există, desigur, corul Madrigal – considerat „icoana” ansamblurilor vocale românești; însă este adevărat și că el nu mai are unicitatea pe care o avea odinioară. Un cor foarte dinamic în acest moment (cel puțin din București) este Corul de Cameră „Preludiu” – Voicu Enăchescu. Dirijorul actual, Andrei Stănculescu, continuă succesul pe care Voicu Enăchescu l-a câștigat de-a lungul anilor, dar pe alte direcții stilistice. Eu apreciez deschiderea corului către muzica nouă, către lucrări complexe, foarte bine cântate. (Mulțumesc, pe această cale, pentru colaborarea în cadrul Concursului Național de Creație Corală, unde au avut de interpretat șase piese pe care le-au cântat foarte bine și în colaborare cu Corul de Copii și Tineret „Symbol – Jean Lupu”.) Și să nu uităm nici de corurile filarmonicilor, operei etc.. Iată, și la Filarmonică („George Enescu” din București, n.red.) se mai fac premiere vocal-simfonice (cum a fost de curând interpretarea lucrării tânărului compozitor Andrei Petrache) și este foarte bine că se întâmplă asta.

În ce privește activitatea corală de masă, cred că s-a redus activitatea; în deceniile trecute, de pildă, erai înecat de tot felul de concursuri pentru grupuri corale de amatori, festivaluri etc.. După Revoluție s-a întrerupt cam orice activitate care ar fi putut aminti de perioada în care aceste activități erau atât de frecvente și deservite ideologic (lucru doar parțial adevărat, de altfel)...

Olguța Lupu, secretarul Secției de Muzicologie

Norela-Liviana Costea: *Premiul la categoria Sistematică muzicală, etnomuzicologie și folclor, cercetări de muzică sacră revine lui Corneliu Dan Georgescu pentru volumul Atemporal Music Archetypes. Romanian Composers. Studies and Essays in Musicology - vol. III.*

Monotony - an aesthetic principle *apărut la Editura Muzicală. Fără a deoala amănunte care să disipeze interesul cititorului pentru acest volum, ce ne poți spune despre monotonie ca principiu estetic, așa cum este el descris în volumul de față?*

Olguța Lupu: Pentru Corneliu Dan Georgescu, monotonia ca principiu estetic este legată de o anumită circularitate sau non-direcționalitate a timpului, o evadare din vectorialitatea lui Cronos. Distinsul muzician a fost întotdeauna preocupat de dimensiunea contemplativă, meditativă a muzicii. Timp de peste patru decenii a construit o teorie complexă a arhetipurilor muzicale, ce pornește de la psihologia analitică a lui Carl Gustav Jung și reprezintă o sinteză a diferitelor ipostaze ale complexe sale activități - de compozitor, muzicolog și etnomuzicolog. Al treilea volum al scrierilor sale acordă un loc important explorării conceptului de monotonie dintr-o perspectivă arhetipală. În „Studiul arhetipurilor muzicale (VIII)”,

N.L.C.: *Care este, în opinia dvs., avantajul sau dezavantajul unui volum publicat în limba engleză, atunci când vorbim despre subiecte ce tratează muzica românească?*

O.L.: Cred că nu există decât avantaje, întrucât un volum ce abordează această tematică în limba engleză oferă cititorului din afara României ocazia de a se întâlni cu muzica românească, unanim apreciată de muzicieni și melomani, în măsura în care o cunosc. În ce privește volumul mai sus-amintit, trebuie spus că acesta este parte a unei trilogii impresionante - editate cu sprijinul Muzeului Național „George Enescu”, al doamnei director Cristina Andrei - ce totalizează mai bine de 2000 de pagini și cuprinde peste 100 de articole și studii scrise de Corneliu Dan Georgescu în limbile română, engleză, germană și franceză pe parcursul a peste cinci decenii (1966-2022), constituindu-se într-o contribuție inestimabilă la înțelegerea și promovarea muzicii românești.

N.L.C.: *La categoria Istoriografie, lexicografie, ediții critice, antologii a fost premiat volumul Muzică și ideologii în secolul 20, un volum de Florinela Popa, de asemenea publicat la Editura Muzicală. Ce legătură de cauzalitate sau principiu de influență între muzică și ideologii se găsește evidențiat în acest volum?*

O.L.: Relația dintre muzică și ideologie suscită din ce în ce mai mult interesul cercetătorilor în ultimele decenii, iar în România s-au derulat câteva proiecte interdisciplinare importante cu această temă, coordonate de Valentina Sandu-Dediu (cea care semnează și prefața volumului premiat) și Nicolae Gheorghiuță, precum *Music in Dark Times* - 2014, *Muzicile Puterii. Muzică și muzicieni în regimurile*

Corneliu Dan Georgescu identifică mai multe surse care au constituit repere în definirea propriului punct de vedere asupra acestui concept: 1. *Coloana infinită* a sculptorului Constantin Brâncuși (pe care îl consideră profesorul său de compoziție); 2. muzica atemporală, în sensul acelei muzici care se bazează pe principiul iterativ și se sustrage logicii dezvoltătoare, transformațională; 3. teoria lui Jung referitoare la arhetipurile subconștientului colectiv, un fel de matrice care se materializează sub forma diverselor sentimente și acțiuni umane; 4. muzica tradițională în general, îndeosebi muzica tradițională autohtonă, în care repetiția este esențială. Trasând prezența acestei idei în muzica cultă, compozitorul configurează un arc imens, de la Perotinus la minimalismul american, identificând-o și în muzica românească în numeroase creații, precum *Arcade* sau *Laude* de Aurel Stroe, *Concentric* de Octavian Nemescu sau *Ceasuri* de Doina Rotaru. Simplitatea, esențializarea, puritatea abstractă, preferința pentru procedeele variației minimale, abia perceptibile, caracterul contemplativ, deliberat „obsesiv, posibil hipnotic, de transă” reprezintă câteva atribute ale „monotoniei arhetipale”, ce constituie pentru Corneliu Dan Georgescu o estetică proprie, prin care acest veritabil filosof al muzicii se raliază ancestralei aspirații umane de suspendare a curgerii timpului și de imortalizare a clipei ca fereastră către Eternitate.

totalitare din Europa secolului al XX-lea - 2018, *Defining Nations Musically: Discourses on Nationalism in 20th Century European Music* - 2020-2021, *Construcții muzicale ale naționalismului: efecte ale ideologiei naționaliste asupra educației și culturii muzicale în România comunistă* - 2021, care ne-au făcut să devenim mai vizibili pe harta muzicologiei internaționale și la care Florinela Popa a fost unul din cei mai proeminenți și activi participanți. Investigațiile autoarei în acest domeniu au început în 2011, cu ocazia unei cercetări postdoctorale, și au continuat în cadrul proiectelor amintite. Structurat în două părți, volumul reunește scrieri ce studiază fenomenele totalitare care au marcat spațiul european (nazismul german și comunismul sovietic), precum și modul în care cele două ideologii au iradiat pe teritoriul României, în timpul perioadei antonesciene și legionare, respectiv odată cu instaurarea bolșevismului. În prima parte sunt puse în oglindă nazismul și comunismul, pornind de la studii de caz relevante și captivante prin concretețea și specificul fiecăruia, ce au în prim plan muzicieni ca Paul Hindemith, Dmitri Șostakovič, Heinrich Schenker, Arnold Schönberg sau Serghei Prokofiev. Cea de a doua parte este dedicată muzicii românești și analizează aspecte precum rezistența unor compozitori ca George Enescu, Mihail Jora sau mai puțin cunoscutul Wolf von Aichelburg față de presiunile politice, apariția folclorului

nou ca efect al realismului socialist, dar și politicizarea muzicologiei românești. La capătul acestei fascinante călătorii, Florinela Popa constată că, dincolo de diferențele ideologice, de aparenta incompatibilitate a extremelor (de dreapta sau de stânga), există un „pattern comun al relației muzică-ideologie, al propagandei în și prin muzică”. Pentru că m-ați întreat de relația de cauzalitate dintre muzică și ideologie, cred că putem vorbi despre două reacții contrarii: opoziția mai mult sau mai puțin fățișă față de dictatură, cu tot lanțul de consecințe asupra celor care își asumau această atitudine, respectiv submisivitatea, compromisul, răsplătite adesea de regimurile totalitare prin avantaje sociale și financiare, dar care au reprezentat uneori o condiție impusă pentru simpla tolerare sau reabilitare. Uneori, cele două tipuri de reacție au coexistat în traiectoria aceleiași persoane, simultan sau consecutiv. Volumul Florinellei Popa este o treaptă foarte importantă în procesul de conștientizare a impactului negativ al ideologiilor asupra culturii muzicale românești, oferindu-ne reperele necesare pentru a identifica anumite mentalități și pentru a ne distanța de ele. Să precizăm faptul că și acest volum a apărut cu sprijinul Muzeului Național „George Enescu”, al doamnei director Cristina Andrei, care s-a implicat ori de câte ori a fost posibil în susținerea unor demersuri muzicologice benefice culturii române.

N.L.C.: *Considerați că, în lumina acestei influențe a ideologiei asupra artei, este justificată cultura eliminării (acel curent numit „cancel culture”) unor artiști din motive ce țin de preferințe politice sau chiar de opțiuni socio-culturale considerate ca nepotrivite la un moment dat?*

O.L.: Arta are propriile mecanisme de decantare și de ierarhizare pe temeuri estetice, dar este și inextricabil legată de social și, prin extensie, de politic, pentru că acesta nu poate fi detașat de social. Iar contextul social și politic e variabil. Așa cum spuneți, uneori anumite atitudini sunt „privite ca” (ne)potrivite „la un moment dat”. Apoi perspectiva se poate schimba... Fenomenul *cancel culture* se caracterizează printr-o tendință către totalitarism, intoleranță, simplificare excesivă, gândire în alb și negru; și implică adesea o doză consistentă de oportunism. Sunt tendințe pe care, clar, nu trebuie să le acceptăm. Pe de altă parte, faptul că ești artist nu te poate degreva de responsabilitate în cazul unor opțiuni politice condamnabile; din acest punct de vedere, artistul este un om ca oricare altul, nu ar trebui să beneficieze de un statut special. Cred că valorile umanismului ar trebui să primeze în orice situație.

N.L.C.: *Volumul lui Alex Vasiliu: Duet pe partitura timpului. Convorbiri cu Ioan Morna, publicat și el la Editura Muzicală, a fost declarat câștigător al categoriei Publicistică (culegere de cronici, interviuri, eseuri, materiale radiofonice sau de televiziune, programe de sală, broșuri discografice sau antologii referitoare la muzica românească). Care ar fi cel mai important argument pe care l-ați aduce cititorilor în favoarea parcurgerii acestui volum?*

O.L.: Poate că cel mai important argument este chiar... autorul, o personalitate ce constituie o garanție a calității în domeniul publicistic și nu numai. Alex Vasiliu a abordat cu succes toate ipostazele jurnalismului muzical: a scris numeroase cronici, recenzii și reportaje publicate în reviste cu profil cultural-artistic, a realizat emisiuni de radio și televiziune (convorbiri, interviuri, reportaje, documentare), unele dintre ele grupate în cicluri. Este unul

dintre cei mai buni cunoscători ai muzicii de jazz, fiind și semnatarul capitolului dedicat acestui gen în volumele *Noi istorii ale muzicilor românești*. Prin acest volum de interviuri, Alex Vasiliu oferă cititorului nu doar ocazia de a-l cunoaște pe distinsul muzician Ioan Morna (violinist, pedagog și dirijor ieșean), ci și de a descoperi, prin intermediul amintirilor adunate de artist în cele peste șapte decenii de existență (1943-2019), detalii captivante despre viața muzicală ieșeană, despre ambianța existentă în cadrul Conservatorului ieșean, despre personalități ale muzicii românești precum dirijorul Ion Baciuc sau muzicologul George Pascu și, nu în ultimul rând, despre ce înseamnă și cum se împletesc pasiunea pentru muzică și vocația de dascăl. Aș remarca și faptul că toate cele trei volume au apărut la Editura Muzicală, o editură de elită în domeniu, sub egida căreia au apărut atâtea partituri și volume

muzicologice de referință, și care ar merita cu prisosință încadrarea în categoria A în clasificarea realizată recent de Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS).

N.L.C.: *În opinia dvs. care este cel mai important lucru de avut în vedere atunci când elaborăm, dar și atunci când parcurgem lucrări ce aduc în centrul atenției bucăți din puzzle-ul numit „istoria muzicii românești”?*

O.L.: Este o întrebare foarte bună, dar un răspuns mai substanțial ar depăși cu mult cadrul acestui interviu. Aș spune că e bine să selectăm cu mare atenție sursele de informare, care trebuie să fie cât mai extinse, dar și cât mai credibile. Apoi, ar trebui să avem mereu în atenție corelarea cu așa-numita „istorie a muzicii universale”. Pentru că muzica este un fenomen care se desfășoară doar aparent în granițele unei țări; de fapt, circuitul ideilor, diversele influențe și afinități electiv trans-naționale sunt o realitate încă din cele mai vechi timpuri. De aceea, este important să fim la curent cu ce se întâmplă în lume nu doar pe plan muzical și muzicologic, ci și cultural, istoric, social etc. O viziune cât mai cuprinzătoare este absolut necesară pentru a elabora, dar și pentru a înțelege cât mai bine lucrările referitoare la muzica românească.

George Natsis, secretarul Secției de Muzică Jazz-Pop

Norela Liviana Costea: *Lucrările premiate anul acesta sunt concentrate către spațiul autohton – mă refer atât la titlurile*

Dan Pavelescu

Foto: Roza Zah

pieselor de la muzică instrumentală – Vals oriental și România Mare, cât și la piesa Ți-aș fi fost și la spectacolul Dă, Doamne, cântec. Toate cele trei categorii prezintă, într-un fel sau altul, universul românesc. Desigur, cineva poate considera acest lucru firesc, însă la categoria de Muzică Jazz-Pop este foarte ușor ca cei ce compun în special muzică vocală să fie atrași de melodicitatea limbii engleze, limbă care a dăruit pentru prima dată lumii versuri „în ritm de jazz și pop”. Ce credeți că i-a determinat pe Dan Pavelescu, Nicolae Caragia, Alexandru Neș și Viorel Gavrilă să cuprindă în piesele compuse un „univers imediat” din punct de vedere stilistic și chiar geografic?

George Natsis: Noi premiem creația românească. Este ideal ca aceasta să conțină muzică, dar și texte românești. Dacă ne uităm la interpreții de muzică pop care se aud cel mai des pe posturile de radio din România, eu cred că o parte importantă a acestui succes se datorează limbii române. De altfel, noi am mai premiat piese cu mesaj românesc, precum și piesele instrumentale (unde nu se pune problema versurilor, este adevărat). În acest an, de

Nicolae Caragia

Foto: Roza Zah

pildă, la muzică instrumentală avem cele două piese: România Mare și Vals oriental – lucrare românească 100%, în ciuda titlului.

N.L.C.: *Există asemănări sau deosebiri de ordin „tehnic” între cele două lucrări? Ne puteți descrie cele două lucrări câștigătoare ex-aequo la categoria „muzică instrumentală” – Vals Oriental de Dan Pavelescu și România Mare de Nicolae Caragia, în privința sonorității?*

G.N.: Ambele sunt lucrări instrumentale, însă deosebirile pornesc chiar de la titlurile lor: Nicolae Caragia, compozitor care vine din Moldova de dincolo de Prut, inserează motive românești și caută inspirația folclorică. Dan Pavelescu, un alt compozitor de marcă stabilit în Brașov, este un muzician care ne-a surprins cu o scriitură foarte bună, o viziune orchestrală deosebită. (Din păcate și el a cam fost uitat de cei care ar trebui să îl difuzeze... poate fi vorba și despre o auto-izolare, nu neg, însă observ că provincia s-a separat tot mai mult de activitatea efervescentă din București).

N.L.C.: *Cât de complexă este partitura acestora din punct de vedere al distribuției instrumentale și cu ce s-au evidențiat ele față de celelalte lucrări propuse?*

G.N.: Dan Pavelescu a compus Valsul oriental pentru o formulă orchestrală mai amplă; este o lucrare coerentă, foarte bine scrisă, cu o orchestrație ingenioasă. În schimb,

George Natsis, Alexandru Neș

Foto: Roza Zah

lui Nicolae Caragia îi place să își lucreze singur piesele, să și le „țasă” (îl înțeleg, și eu procedez la fel), de aceea România Mare este scrisă pentru mai puține instrumente.

N.L.C.: *Atunci când selectați lucrările câștigătoare, luați în calcul elementul „comercial” al pieselor?*

G.N.: Nu putem spune că muzica premiată este o muzică „comercială”. Noi nu luăm în calcul trendurile, ci profesionalismul.

N.L.C.: *Lucrarea lui Alexandru Neș – Ți-aș fi fost – este o piesă pop care se bucură de atenție în mediul online; ce a adus-o însă în atenția juriului Uniunii?*

G.N.: Aș vrea să vorbesc un pic despre Alexandru Neș: l-am cunoscut în anii în care mă ocupam de partea muzicală a emisiunii „Vocea României” – de aranjamente și coordonarea trupei. El este un om foarte consecvent, tenace și receptiv. Știți că, în general, dacă cineva ajunge să aibă câteva piese difuzate pe posturile de radio, consideră că nu

mai are nevoie să învețe nimic. Nu e și cazul lui. Deși este stabilit în Constanța, suntem în strânsă legătură și este prezent și la activitățile Uniunii și, în orice caz, este de fiecare dată dispus să învețe, de la oricine. Dacă nu mă înșel, el s-a autopropus (există această opțiune în Regulament), însă oricum era în vizorul nostru, pentru că în

muzicii sale, care este de multe ori imperceptibilă pentru public. Eu le spun întotdeauna studenților mei ce zicea marele compozitor, orchestrator, om de jazz Sammy Nastico: nu vă îndrăgostiți prea tare de notele pe care le scrieți. Gândiți-vă că alți muzicieni sunt cei care vă cântă aranjamentele și alții sunt cei care le ascultă, alții sunt cei care le judecă. Este foarte mult adevăr în această frază și totodată o invitație la a „tăia în carne vie”. Știu că e greu să îți calci pe inimă și îi înțeleg pe cei despre care vorbești mai devreme, mă număr și eu printre ei... Am avut orgolii – toți compozitorii au orgolii... și nu e bine. Este mai just să oferi muzica ta cu plăcere: plăcerea de a compune, plăcerea de a cânta, plăcerea de a oferi. Dacă publicul simte această plăcere, te va răsplăti. Publicul l-a răsplătit cu ani în urmă pe Dan Spătaru tocmai pentru că el avea întotdeauna ceva de oferit publicului - își iubea publicul.

Viorel Gavrilă

Foto: Roza Zah

ultima vreme a progresat. Iată, deci, un compozitor din generația tânără care merită cu adevărat încurajat!

N.L.C.: În ce privește spectacolul „Dă, Doamne, cântec” de Viorel Gavrilă, cum ar putea fi el caracterizat?

G.N.: Cel mai bine îl poate descrie chiar autorul: „Spectacolul, lansat în regia lui Răzvan Mazilu, este un fel de *Best of* al pieselor compuse de-a lungul anilor, al cărui element important îl reprezintă prezența, la fiecare spectacol, a unui artist invitat – de fiecare dată altul: Gabriel Dorobanțu, Sanda Ladoși, Carmen Rădulescu etc.. Ei se alătură artiștilor permanenți, dintre care îi amintesc pe Nico, Romeo Zaharia, Daniela Răduică, George Capanu și alții.” (Viorel Gavrilă)

N.L.C.: Considerați real „regretul compozitorului”, acel sentiment de dezamăgire sau chiar nemulțumire, atunci când piese pe care le considerați mai valoroase sau mai inspirate nu câștigă atenția publicului în aceeași măsură cu piese devenite hit sau șlagăr, piese poate mai puțin complexe sau câteodată chiar simpliste?

G.N.: E greu de controlat reacția publicului atunci când i se prezintă o lucrare. Și eu am avut această surpriză cu lucrări care, la momentul primei apariții, nu s-au bucurat de succes; odată cu trecerea timpului însă, și-au câștigat un loc considerabil. Pe de altă parte, nu mă așteptam ca piesa *Micul meu univers* să aibă un destin atât de frumos, să fie cunoscută și acum; la fel cum nu mă așteptam ca, după ce a fost respinsă la concursul de la Mamaia, piesa *Clopote albe, clopote negre* să se cânte încă la aproape 20 de ani de când am compus-o (Paula Seling o interpretează cu succes). De multe ori compozitorul cade într-o capcană pe care și-o întinde singur: se îndrăgostește de o anumită lucrare, de un anume fragment a unei piese și ajunge să se identifice cu acea parte a

Irinel Anghel, secretarul Secției de Muzică Instrumentală și Multimedia

Norela-Liviana Costea: Secția de muzică instrumentală și multimedia a premiat anul acesta o lucrare simfonică, o piesă concertantă și o partitură pentru ansamblu cameral. Există un element comun ce a determinat această alegere?

Irinel Anghel: Elementul comun al acestor lucrări este valoarea lor apreciată la superlativ de comisia de evaluare a secției de muzică instrumentală și multimedia, dată de profesionalismul de rang înalt al travaliului componistic investit în ele și de forța lor de impregnare ideatică și afectivă.

N.L.C.: Lucrarea scrisă de Ulpiu Vlad poartă titlul În lumina evocării – George Enescu. Cum se face raportarea la George Enescu în această partitură? Ce componente ale operei enesciene sunt sugerate de compozitor în această lucrare simfonică?

I.A.: Caracterizată de transparență, lirism și luminozitate, lucrarea simfonică premiată se structurează printr-o alternanță între angajarea ansamblului orchestral și secțiunile încredințate unor grupări camerale, într-o curgere previzibilă, fără surprize, fără climax, evocând

Irinel Anghel, Ulpiu Vlad

Foto: Roza Zah

melodia infinită enesciană, atât la nivel microstructural, prin linii melodice cantabile de largă respirație, cu un ethos românesc bine dozat și filtrat, cât și la nivelul macrostructural, al întregului discurs muzical. Lirismul pe care Ulpiu Vlad îl redă prin vocație, este întrerupt din când în când de polifonii complexe cu efect de textură sonoră, cu caracter dramatic, creând un joc de contraste statice, ce folosește la maximum potențialul expresiv al materialului sonor, demers integrat unei percepții temporale personale, specifice muzicii autorului.

N.L.C.: Concertul pentru flaut și orchestră compus de Dan Dediu poartă titlul *World's First Fear*, (în traducere Prima frică mondială) și este o muzică inspirată de pandemia care ne-a marcat viețile în trecutul recent. Cum credeți că percepe publicul acest mod de compoziție ce reconstituie realitatea imediată cu care omenirea se confruntă?

I.A.: Cartea lui Bernard-Henry Lévy, „Acest virus care ne smintește” – care a propus numeroase întrebări, reflecții și invitații la luciditate, i-a inspirat lui Dan Dediu acest titlu. Orice creator stă în legătură intenționată sau neintenționată cu realitatea înconjurătoare, cu contextul spațial, temporal sau evenimential al existenței sale. Dacă pandemia ar fi trecut peste noi fără să învățăm nimic, aș spune că am suferit cu toții degeaba. Când viitorul e incert, privești în trecut și te ancorezi în prezent. Impactul unei asemenea crize poate da naștere unor trăiri puternice, poate deschide sau închide perspective, poate determina bilanțuri semnificative, te poate transforma, te poate forța să iei altitudine pentru a privi totul dintr-un punct mai înalt.

Concertul pentru flaut și orchestră de Dan Dediu intitulat *World's First Fear*, care a primit premiul UCMR pe anul 2022, este o creație reprezentativă a esteticii post-moderne, care propune un demers intertextual ce solicită educația și inteligența receptorului, dincolo de planul imediat al accesibilității datorate recunoașterii ancorelor stilistice nedisimulate. Având șapte părți cu titluri incitante, concertul prezintă șapte scene, episoade cu narativitate pronunțată ce dezvăluie un imaginar luxuriant, în care atenția este mereu captată de noi informații, noi întorsături de situații, de distorsiuni subtile, suprapuneri și alunecări de planuri, prin care și printre care flautul solist, tratat clasic, își construiește rolul principal. Este o lucrare

puternică, memorabilă, cu care publicul a rezonat și va rezona în continuare, sunt convinsă, în primul rând pentru calitatea excepțională a muzicii și apoi, prin reverberația titlului care își găsește recunoaștere în continuare, având în vedere că, din păcate, fricile noastre sunt continuu actualizate.

N.L.C.: *Fatum de Doina Rotaru este o partitură cu o distribuție instrumentală formată din cinci instrumente: clarinet, trio de coarde și pian. Considerați că lucrările cu o formulă*

Doina Rotaru

Foto: Roza Zah

restrânsă au mai multe șanse să ajungă în atenția ascultătorilor, în comparație cu lucrările de mare amploare?

I.A.: Convingerea mea este că orice ar scrie Doina Rotaru – piese pentru 1 instrumentist, 7, 10 sau pentru orchestră mare, ele vor ajunge nu numai în atenția ascultătorilor dar și direct în sufletul lor. Eu mă feresc de generalizări, dar ca să răspund întrebării, pot admite că lucrările camerale sunt mai des cântate decât cele simfonice

sau vocal-simfonice, din motive care nu țin de valoarea lor, ci de oportunitățile de programare. Opțiunea pentru dimensiunea aparatului instrumental sau pentru durata unei lucrări, cu alte cuvinte, aspectele cantitative se supun însă nevoilor expresive și conceptuale ale unui compozitor. Este și cazul Doinei Rotaru, care a ales o formulă camerală pentru lucrarea *Fatum* – o altă piesă influențată de evenimente ale realității imediate, de o tragedie înconjurătoare – cea a războiului din Ucraina. Premiul pentru muzică de cameră pe anul 2022 a fost acordat astfel unei lucrări impresionante care ne atinge corzile sensibile într-un registru reflexiv profund.

N.L.C.: *Există un anume element, „ingredient” dacă doriți, pe care îl considerați indispensabil pentru ca o lucrare muzicală să aibă succes?*

Ionuț Bogdan Ștefănescu, Irinel Anghel, Dan Dediu

Foto: Roza Zah

I.A.: E important să crezi în ceea ce faci, în ceea ce comunică prin arta ta, e importantă autenticitatea implicării artistului în actul compunerii. În felul acesta, rezultatul va avea forța, energia de impregnare în cel ce ascultă, în cel ce primește rodul muncii sale. Dar, ar trebui mai întâi să definim

Cristian Bence-Muk, Aurel Gheorghiuță

succesul. Nu cred că înseamnă același lucru pentru toți. Pentru mine, succesul înseamnă realizarea unei punți adevărate, convingătoare de comunicare intelectuală și emoțională între artist și public, înseamnă valorificarea șansei de a-ți amprenta aproapele cu viziuni sonore. Dacă ascultătorul poate găsi în sine urma lăsată de acestea la ieșirea din sala de concert, atunci cred că vorbim despre succes.

Interviuri de **Norela-Liviana COSTEA**

Premiul pentru SUBSECȚIA DE FANFARĂ

Alexandru BIRIȘ - *Rapsodia bistrițeană nr. 1* pentru orchestră de suflători

Rapsodia bănațeană este o creație scrisă special pentru un aparat orchestral amplu de suflători, în mod deosebit pentru Orchestra Ministerului Apărării Naționale.

Lucrarea are la bază teme inspirate de melosul popular al zonei bistrițene, teme ce provin atât din repertoriul vocal cât și cel instrumental tradițional.

Alexandru Biriș

Premiul Filialei CLUJ a U.C.M.R.

Hans Peter Türk - *Das Kreuz* (din cadrul ciclului *Epitaph*, pentru soliști, cor mixt și orchestră)

Lucrarea *Das Kreuz in der Steppe* este prima parte a unui ciclu în patru părți cu titlu generic *Epitaph*, compus în 2022 pentru mezzosoprană și bariton solo, cor și orchestră, pe versurile unor deportați în URSS. Este vorba de o acțiune din ianuarie 1945, bazată pe un ordin secret al lui Stalin. 70.000 de etnici germani de pe tot teritoriul României, cetățeni români(!), au fost deportați la muncă forțată în URSS - deși cel de-al Doilea Război Mondial încă nu se încheiase, România încă era Monarhie, iar guvernul Nicolae Rădescu încercase în zadar să oprească această acțiune. De atunci și până astăzi, ianuarie 1945 a rămas o traumă colectivă a sașilor transilvăneni și a șvabilor bănățeni ori unde s-ar afla, în țară sau în străinătate.

„Crucea din stepă” (Rudi Gross, 1946) - traducere
Stepă necuprinsă, înzăpezită, / ici colo un tufiș, un copac, / un ținut sterp / sub hăulitul vântului din est.

Neguri de ceață cenușie / agită umbrele fantomelor, / iar la țărnul înzăpezit, / în vârtoarea umbrelor: o cruce.

Se conturează tăios pe fundalul alb, / credincios ține priveghiul / celui ce și-a trăit ceasul din urmă / departe de-al său pământ natal.

La început, crucea singură stătea, / azi e mare numărul lor, / stau în amurgul soarelui, / trimițându-și tăcut mesajul.

Hans Peter Türk

Corul deține rolul principal în primele două strofe și în ultima strofă, mezzosopranei solo fiind încredințată strofa a treia. Între strofa a treia și a patra se intercalează un bocet, intonat de clarinetul solo. Piesa debutează cu o introducere orchestrală lentă, urmată de un tutti tumultuos cor+orchestră. Pe parcursul celor patru strofe, tensiunea scade treptat, făcând loc unui final reținut, meditativ, în consonanță cu textul poeziei. În esență este vorba de o muzică funebră, care pune în prim plan expresivitatea și mesajul textului poetic. (**Hans Peter Türk**)

Studiu de caz

Consider că a face critică unui concert (sau film, sau spectacol, sau recital, sau ce vrei dumneavoastră) implică sinceritate - luându-ți riscul de a supăra, prin adevărul tău asumat, persoane influente sau artiști orgolioși.

Dar, mai înainte chiar decât asta, implică cunoaștere. Sigur că poți avea opinii despre un concert simfonic sau despre un spectacol de operă, chiar dacă ești subinginer. Dar va trebui să admiti că ești doar un amator, un "părerist" implicat prin forța unui hobby, un pasionat care clamează pretențiile unui avizat. Dar nu vei fi luat niciodată în serios de cei care produc arta, de cei care trudesc pentru ea, de cei care știu (oricum mai bine ca tine) ce e în regulă și ce nu într-un eveniment artistic.

Mai mult decât atât. Cred că criticul trebuie să se amplaseze la mijlocul conexiunii dintre artiști și audiență. El nu e cotoiul bătrân care-și râde în barbă hoțoman, văzând cum tinerii pisoii de pe scenă se fac de răs. Nici nu e morsa îngăduitoare care-și mângâie pe cap nepoțelii favoriți și le trece cu vederea năzbâtiile. Și, mai ales, nu e în niciun caz tigru bengalez, nemâncat cu lunile, care, în sfârșit, a prins antilopa cea fragedă și grasă și o face baltă de sânge.

Sunt de părere că el ar trebui să înțeleagă toate contextele unui concert. Să înțeleagă foarte bine cum se face muzica în lumea românească, cum se crește un muzician român și o formație instituționalizată.

Apoi, cred că nu ar trebui să se aștepte la duplicarea unei interpretări pe care o place el de pe cine știe ce CD consacrat. Să nu pună standarde subiective mereu, să nu facă clasamente implicite. Fiecare concert are viața sa, ambianța sa, vibe-ul său. Să ne înțelegem, e vorba de un concert live, fiecare dirijor vine cu idei, mai mult sau mai puțin bune. Nu se poate compara nicicum cu ceea ce rezultă dintr-un studio de imprimări.

Fiecare ansamblu are zile bune/proaste. Fiecare orchestră sau cor are un dirijor capabil sau nu. Iar fiecare individ din aceste formații poate avea responsabilitatea actului său artistic sau cea mai crasă nepăsare.

Eu cred că acestea trebuie sesizate și cred că de aici trebuie plecat, atunci când vrei să scrii despre un concert. Nu să dai cu toporul, că atunci nu faci decât un carnagiu inutil, ba chiar stricând și mai tare. De aceea zic că trebuie să știi contexte și să înțelegi situațiile, să poți da un sfat! Altminteri, devii un casap și vei fi mereu înjurat ca atare. Și chiar dacă îți place poziția asta, rezultatul este că tot nu aduci nimic bun.

De fapt, lucrurile sunt mai complicate cred, și pornesc de la o mentalitate în formă continuată, croită în comunism. În unele cazuri, e suficient ca doi sau trei membri dintr-un ansamblu să nu-și dorească performanță că imediat, fără nicio întârziere, alți 10 li se vor alătura. De aici blazarea, conflictele cu dirijorii, chiulul cel mai grav, mascat în nemulțumiri cu iz sindicalist de o gălăgie infernală.

Sigur, ar mai fi de spus că toată această mentalitate vine din școală, mai ales când ești învățat să te compari mereu cu alții

sau când ai de făcut ore de ansamblu la nesfârșit, cu profesori pretențioși, obsesivi dar fără imaginație. Atunci înveți cum să te fofilezi, cum să îți faci viața cât mai ușoară, cum să mimezi competența, cum să te aperi de acuze, cum să fi artist în... a nu face artă. Și devii un expert al eludării. Primează auto-protecția și gargara. Și suferă toți: colegii care vor și pot să fie artiști, muncesc și se dedică pentru asta, dirijorii care se străduiesc să facă muzică, dar întâmpină proteste și mici sau mari sabotaje, și mai ales publicul. Adică beneficiarul muncii tale de-o viață.

Și atunci, ce e de făcut? Legea îi protejează pe salariați: odată ce i-ai angajat, nu mai pot nicicum fi clintii din locul lor.

Cred că în primul rând, îți trebuie lideri, îți trebuie șefi de compartimente cu credibilitate, ale căror abilități artistice și/sau administrative să nu fie nicicum șubrede. De aici, necesitatea ca ei să poată avea forță de penetrare, dacă mă înțelegeți ce vreau să spun... Mă rog, trebuie conducători care să aibă forța de a lua decizii corecte, după parerea mea. Adică conducători virili!

Or, și aici avem o mare problemă zic eu, că nu prea există așa ceva prin jur. Unele orchestre sunt pe mâna unor regizori de scenă fără isprăvi, fără personalitate, fără orizont, răzbunători și

aroganți. Unele coruri se luptă cu persoane ajunse dirijori într-un mod inexplicabil dar susținuți de pile misterioase. Sau se luptă cu nepotismele cele mai fățișe, cu clanuri de interese meschine și haos administrativ generalizat. Ședințe nu există. Nimeni nu face nimic. Nimeni nu poate vorbi nimic. "Taci și cântă! Sau nu cânta, dar taci!"

Ministerul te-a abandonat și abandonat vei rămâne, în buna tradiție românească. Ești pe cont propriu, pe "persoană fizică". Dar dacă ai inițiative, au grijă câțiva să te tuflească imediat. Dacă ai alte succese, în altă parte, te înghit de viu. Și dacă încerci să rezolvi ceva, ai de-a face cu camarila leneșilor și frustraților, bine-trăitori în mărnimia șefului pilos dar sperios, căruia, la o adică, îi asigură paza și protecția spatelui.

Știind toate astea, cred că de la cunoaștere ar trebui pornită orice critică constructivă. Altminteri, e doar un caft ridicol, un joc de glezne, un moft gratuit.

Răzvan GEORGESCU

Noul mod de a viziona spectacole

Sunteți la numai un click distanță de a viziona cele mai reușite spectacole și de a auzi cele mai strălucite interpretări! Teatro Real din Madrid vă propune o platformă de streaming în care puteți accesa diferite reprezentații, concerte etc., materialele video fiind calitative, cu conținut 4K. Site-ul se numește „My Opera Player” și este dedicat tuturor iubitorilor de operă și nu numai.

Platforma conține o videotecă vastă, cu titluri de operă, dans, concerte, spectacole pentru copii. Totodată, site-ul vă pune la dispoziție producții noi care sunt lansate lunar, spectacole live și cu un conținut extins. Reprezentațiile sunt din diferite părți ale lumii, în prim-plan fiind Teatro Real, Gran Teatre del Liceu, iar pe lângă acestea, Centrul Național pentru Artele Spectacolului (China), Teatro Colón din Buenos Aires.

De asemenea, o altă platformă la fel de interesantă este „Paris Opera Play”, creată de Opera Națională din

Paris. Site-ul deține un catalog divers, cu mai multe categorii: puteți viziona de la spectacole de operă sau de balet, până la dansuri contemporane sau chiar și documentare. Există o secțiune de lucrări franceze, cu opere scrise de compozitori francezi, sau opere în limba franceză (aici este inclusă și *Oedipe* de George Enescu). Pe lângă aceasta, se mai poate găsi și o categorie formată din arii italiene sau de spectacole date din Academia Operei din Paris. Vizionare plăcută!

Sarah RIZESCU

Cei patru mari

În data de 2 aprilie 2023, de la orele 19:00, am asistat la recitalul susținut de violonistul Sherban Lupu și pianistul Viniciu Moroianu pe scena Ateneului Român. Programul a gravitat în jurul unor lucrări camerale de virtuozitate aparținând compozitorilor George Enescu, Eugène Ysaÿe, Claude Debussy și César Franck.

Doar o treime din sală a fost ocupată, însă publicul prezent la recital a fost unul rafinat, cunoscător, pregătit pentru piesele elitiste care aveau să se cânte. Atmosfera a fost intimă, nestingherită de impunătoarea cupolă a Ateneului.

Seara a debutat cu *Suita pentru vioară și pian op. 28 „Impresii din copilărie”* de George Enescu. Lucrarea s-a metamorfozat continuu prin dibăcia interpretativă a lui Sherban Lupu, căpătând fațete din ce în ce mai bine delimitate, într-o căutare permanentă a adevărului, a trăirilor și emoțiilor care se oglindesc sub forma vagă, fragmentată a amintirilor. În prima parte, Sherban Lupu a reflectat perfect entuziasmul naiv al unui violonist de pe vremuri, bucuros să ia parte la sărbătorile satului și stăpân pe repertoriul său arhicântat. Viniciu Moroianu a descris ulterior un spațiu sonor vast, adânc, cuprinzător, pe care l-a umplut cu un sunet voluptuos, în timp ce vioara a devenit penetrantă. În momentele în care i s-a predat ștafeta, pianul a condus cu aplomb relieful sonor. Nuanțele au fost interpretate într-o cheie comună de către cei doi soliști ai serii, astfel că disponerea lor abilă a creat spațialitate. Ca niște spasme, valurile de intensitate și energie au acaparat discursul sonor, adâncind misterul într-o atmosferă străvezie și încețoșată datorată scriiturii. Versatilitatea interpretativă a violonistului este remarcabilă, astfel că acesta a susținut acute în nuanțe foarte scăzute, a obținut efecte imitative ale naturii și a revenit la plenitudinea timbrului vioarei sale, făcând toate acestea cu o degajare deosebită. Dinamica s-a schimbat pe nesimțite, iar cei doi muzicieni au dominat partitura.

Cea de-a doua lucrare a serii – *Studiul-poem nr. 3 „Cara memoria”* de Eugène Ysaÿe reprezintă o primă audiție românească, partitura acesteia fiind descoperită recent și deja înregistrată pe disc de către violonistul Sherban Lupu. Tânguirea pe corzi duble a vioarei este susținută de sunetul mult mai prezent al pianului, care sporește intensitatea momentului. Caracterul narativ al acestui studiu-poem se construiește prin suprapunerile de planuri melodice pe care cei doi soliști le-au evidențiat adecvat. Este o lucrare care invită la reverie, la visare într-un mod autentic, sincer. Finalul nostalgic reflectă cel mai bine titlul lucrării, purtând cu sine o urmă de regret, o amintire care s-a stins odată cu sunetul la limita perceptibilului pe care Sherban Lupu l-a susținut cu măiestrie până la sfârșit.

Programul a continuat, în aceeași notă rafinată cu *Sonata în sol minor pentru vioară și pian* de Claude Debussy. Acordurile translucide, acvatic, specifice lui Debussy s-au concretizat ulterior în salturi spectaculoase executate la vioară, menite să modifice perspectiva melodică și armonică. Viniciu Moroianu și-a decupat abil momentul de solo, conferindu-i greutate, în timp ce Sherban Lupu a condimentat sonoritatea cu mici ciupituri cristaline. Finalul acestei sonate este intens din punctul de vedere al stării pe care o induce, iar cei doi muzicieni l-au redat întocmai.

Seara s-a încheiat cu *Sonata în la major pentru pian și vioară*, în 4 părți, de César Franck, pe care Vincent d'Indy a

numit-o „un adevărat monument muzical”. Amalgamul de tehnici și trăiri personifică instrumentele, făcându-le părtașe la schimbul de energie. Poeticitatea intrinsecă a lucrării face ca pianul învolburat, agitat, să se calmeze doar la auzul „glasului” vioarei. Fiecare parte a sonatei se manifestă diferit, culminând cu vioara pasională și zeloasă din partea a IV-a.

Violonistul Sherban Lupu și pianistul Viniciu Moroianu au oferit ca bis două piese aparținând tot unor compozitori prezentați în cadrul recitalului. Este vorba despre *Minstrels* de Claude Debussy în aranjament pentru vioară și pian și *Rêve d'enfant* de Eugène Ysaÿe.

Un repertoriu de o oră și jumătate cântat fără cusur de cei doi artiști, adevărați maestri. Lucrările prezentate în seara de 2 aprilie 2023 au fost solicitante din punct de vedere interpretativ, de o dificultate tehnică spectaculoasă, dar extraordinar de frumoase. Publicul a fost purtat prin

Sherban Lupu, Viniciu Moroianu

universul pur, concentrat al acestor patru mari compozitori din colțuri diferite ale lumii. A fost concertul perfect într-o seară mohorâtă de duminică. În final, cei doi artiști i-au așteptat pe spectatori pe scenă pentru o sesiune de autografe.

Teodora CONSTANTINESCU

Concert extraordinar

Pe 3 aprilie, la Ateneul Român, dirijorul Cristian Mandeal și Orchestra Națională Simfonică a României au prezentat un concert special, anticipând prezența lor la Salonic, pe 5 aprilie. Programul a inclus *Elegia minacciosa* de Dan Dediu și două lucrări semnate Serghei Rahmaninov – *Concertul nr.3 pentru pian și orchestră* și *Simfonia a 2-a*. La București, solist a fost tânărul pianist Antonio Nagy, iar la Salonic Alexei

Muzică franceză la Ateneu

La Ateneu, concertul din 7 aprilie 2023 cu Filarmonica "George Enescu" dirijată de Christian Badea a fost, probabil, una dintre cele mai reușite seri ale stagiunii. Programul a cuprins trei capodopere ale muzicii franceze: în prima parte, câte o lucrare celebră de Debussy și Ravel iar, după pauză, *Simfonia în re minor* de César Franck. *Preludiul la După-amiaza unui faun* a sunat frumos, cu halou impresionist, pe alocuri nelipsind nici sonorități «carnale». Solo-ul flautistului Theodor Țirlea (care, în trecut fie spus, seamănă de la distanță cu Debussy însuși) a anunțat de la bun început un nivel de zile mari al orchestrei. Partida de viori a sunat cald, vibrat, cu totul altfel decât la unele concerte din ianuarie și februarie, când a frapat stridența timbrului în nuanțele de forte. Evident, modul în care dirijorul comunică prin gest influențează emisia sunetului; sub bagheta lui Christian Badea orchestra a părut să se împlinească într-un elan calm și generos. Cornii au cântat curat și elegant, iar cele două harpiste au excelat în acuratețe. Ultima intrare a temei flautului, dublată la violoncel, s-a perceput plastic, ca o amplificare a tușei saturate de culoare cu o zonă alăturată, mai întunecată, într-un paralelism reciproc avantajos.

Christian Badea a dirijat precis, fără artificii inutile și «efecte vizuale», astfel încât, mai mult decât sugestia literară, mai puternic decât amintirea coregrafiei lui Nijinski și a schițelor de costum ale lui Leon Bakst, a răzbătut o mare bucurie de viață. Nimic livresc nu s-a simțit în interpretarea *Preludiului la După-amiaza unui faun*: viața sunetelor, a imaginilor muzicale într-o perfectă regie a dramaturgiei muzicale au fost pe primul plan.

Concertul în sol major de Ravel e întotdeauna spectaculos, fără a fi dificil la pian (spre deosebire de cel în re major, pentru mâna stângă - o știu toți cei care le au în repertoriu pe amândouă). A-l cânta estompându-te când trebuie să acompaniezi orchestra denotă maturitate muzicală și o foarte lăudabilă ținere în frâu a ego-ului de solist. S-au auzit destui pianiști incapabili să acompanieze - soliști ce simt nevoia să își scoată în relief «musculatura» pe simple arpegii de completare a unei teme la orchestră. Nu a fost de loc cazul lui Juan Pérez Floristán, câștigătorul din 2021 al Concursului "Arthur Rubinstein". Tânărul pianist spaniol nu a pregetat să estompeze sunetul pianului atunci când partitura cere ieșirea în prim plan a orchestrei și ansamblul nu a avut decât de câștigat. Solo-ul trompetei din tema I a primei părți a fost aproape impecabil (muzician invitat din Italia, ca, de altfel, și excelentul concert-maestru Valentin Șerban). Juan Pérez Floristán a arătat rafinament în tradiția lui Michelangeli în tema secundară "spaniolă" a părții I; chiar dacă au fost câteva imprecizii pe săriturile pe clape negre în prima secțiune de tip toccată, scurta cadență la unison, înainte de repriză, a prefigurat virtuozitatea celui de al doilea bis, *Danza del gaucho matrero*, de Ginastera. Cadența «mare» de la sfârșitul părții I a început cu o admirabilă preluare a timbrului cornului pe nota re și la fel de frumos a intrat orchestra după trilurile de la mâna dreaptă, a căror vibrație evocă sonoritatea ferăstrăului sau a thereminului. În partea a doua, pianistul a optat din nou pentru estetica lui Michelangeli (opusă variantei suculent-hedoniste a lui Leonard Bernstein dirijând concertul de la pian, prin 1971) - rezerva aristocratică, transparența sunetului cu subite momente consistente timbrale, în contrast benefic cu fragilitatea cristalină a

Volodin. Orchestra Națională Simfonică a României a luat naștere prin preluarea foștilor membri ai Orchestrei Române de Tineret (fondate de Marin Cazaru și pregătite de Cristian Mandeal), muzicieni care au depășit vârsta maximă de selecție pentru ansamblul amintit și care ocupă deja posturi în orchestrele simfonice din România și de peste hotare.

Scrisă în 2017, miniatura orchestrală *Elegia minaccioasa* aduce în prim plan o trăire interioară în același timp intensă și paradoxală: o stare elegiacă amenințătoare. O *gnossienne* imaginară apare cu un aer naiv, dar amenințarea crește prin pulsația tobei mari, iar clarinetul și flautul în registrul acut lansează chemări disperate. Zaradnic, spune compozitorul, pentru că acordurile finale „taie orice speranță, asemenea unei ghilotine”. O încântare amenințătoare, așa aș descrie impresia lăsată de audiția live a acestei extraordinare partituri ce s-a bucurat de o foarte sugestivă interpretare a Orchestrei Naționale Simfonice a României.

Deși comunicatul de presă nu a menționat acest aspect, cred că includerea în program a două opusuri din creația lui Serghei Rahmaninov a fost legată de faptul că lumea muzicală internațională sărbătorește Anul Rahmaninov - pe 1 aprilie s-au împlinit 150 de ani de la nașterea compozitorului și pianistului rus. Tot în comunicatul de presă mi s-ar

Dan Dediu alături de Filarmonica "G. Enescu", dir. Cristian Mandeal

fi părut necesară includerea unei biografii a solistului de la București. Probabil că nu am fost singura care a vrut să afle mai multe despre Antonio Nagy, cel care urma să prezinte un concert considerat o piatră de rezistență pentru pianiști. Am aflat printr-un „search” pe internet că este un foarte tânăr interpret (născut în anul 2000), care a început studiul pianului la 12 ani în Italia și care este acum student la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, la clasa profesorului Daniel Goți. Așa că am așteptat cu interes apariția sa pentru prima dată pe scena Ateneului Român. Antonio Nagy a făcut față cu brio dificultăților tehnice ale *Concertului nr. 3* de Rahmaninov, oferind o interpretare energică, plină de avânt a acestui opus spectaculos pentru public și provocator pentru solist. Mai puțin omogenă a fost însă colaborarea dintre pianist și orchestră.

În partea a doua am ascultat *Simfonia nr. 2* de Serghei Rahmaninov, o lucrare amplă, semnificativă și din perspectiva biografiei autorului. Se vorbește adesea despre importanța ei din perspectiva redobândirii încrederii în sine a compozitorului după o lungă perioadă de depresie survenită în urma eșecului primei audiții a *Simfoniei nr. 1*. Interpretată pentru prima dată în 1908 cu Rahmaninov dirijor, *Simfonia nr. 2* a avut încă de atunci un mare succes. Este o partitură solicitantă, pe care orchestra și dirijorul Cristian Mandeal au interpretat-o exemplar, dovedind valoarea artistică a acestui ansamblu situat deja printre ambasadorii țării noastre peste hotare.

Andreea KISELEFF

«ghirlandelor» mâinii drepte la reluarea temeii inițiale au dovedit mari calități pianistice. În episodul disonant în re diez major, subtilitatea pianissimelor a depășit, probabil, limita audibilității publicului. Sugestia dantelelor gulerelor infantelor lui Velasquez pășind, plutind în ritm de sarabandă în grădini feerice, a fost deplină. Finalul ar fi putut să se bucure de mai multă incisivitate, mai ales în tema jazzy în trisonuri: eleganța discretă a lui Juan Pérez Floristán a evitat orice emfază, cu prețul insuficienței reliefării a pasajelor foarte rapide și a momentelor umoristice. S-au remarcat excepționalele solo-uri ale flautului piccolo, fagotului și în

Juan Pérez Floristán alături de Filarmonica "G. Enescu", dir. Christian Badea

general ale lemnelor și alămurilor. Succesul a fost mare și pianistul a cântat în bis *Danza de la moza donosa* și *Danza del gaucho matrero*, din cele *Trei dansuri argentinienne* de Alberto Ginastera. Dacă în cantilena primului bis a surprins elaborarea excesivă, caracterul căutat al expresiei (în opoziție cu aparentul *laissez-aller* din momentele rapide ale *Concertului* de Ravel), schimbările timbrale la mâna dreaptă, plasticitatea acompaniamentului stângii și construcția întregii piese cu un mare crescendo la mijloc și cu contrast dramatic în revenirea lamento-ului primei secțiuni au fost admirabile. S-a văzut aici un remarcabil simț dramatic, o regie impresionantă a momentelor în desfășurare. În *Danza del gaucho matrero*, Juan Pérez Floristán a amintit de un formidabil pianist rus, Vladimir Krainev, la care, în piesele de virtuozitate, se auzeau – și nu numai datorită vitezei – alte lucruri decât la restul lumii. În locul unui discurs tradițional ritmic, sacadat, specific majorității interpreților acestei piese, Juan Pérez Floristán a optat pentru o imagine goyescă: ostinato-ul s-a perceput ca o bolboroseală furibundă, punctată de subite accente de culoare; secțiunile în do major au ieșit în relief, cu sunet plin de miez. Estompările voite, turbioanele bruște, zonele de penumbră și izbucnirile au fost redate magistral. Juan Pérez Floristán e o prezență simpatică și interesantă – merge fără grabă pe scenă, îmbrăcat ca la repetiție (ceea ce nu avantajează percepția sinestezicilor – culorile din Ravel ies mai bine în evidență în contrast cu negrul tradițional al costumului de scenă), se înclină adânc în fața publicului și nu pare în mod special dornic să intre în grațiile acestuia. Pare îngândurat și amabil, într-o lume a lui, pe care e dispus să o împartă. Absența emfazei dă un aer de autenticitate; estetica modului său de a face muzică e modernă. *Simfonia în re minor* de César Franck a introdus în altă problematică publicul meloman. După scriitura impresionistă a lui Debussy, după amestecul unic

de cerebralitate și senzualitate raveliene, întoarcerea către disponibilitățile afective ale ascultătorului a arătat alte valențe ale muzicii franceze. Se vorbește de influența muzicii germane asupra lui Franck – să nu uităm și faptul că, prin mamă, César Franck era german, ceea ce poate sugera prezența unei problematice de tipul celei a lui Tonio Kröger din nuvela lui Thomas Mann. Simfonia sa e plină de contraste, de elanuri și acumulări romantice, de tonuri sumbre și iluminări subite. Puternica încărcătură emoțională a muzicii lui Franck a mobilizat și alte resurse ale dirijorului: deplina măiestrie a mijloacelor tehnice, evidentă pe tot parcursul seriei, pusă în slujba unei viziuni suverane asupra formei lucrării, asupra articulațiilor dramaturgiei, a solicitat și o altă implicare energetică, un alt tip de participare. Christian Badea a dat o interpretare foarte convingătoare muzicii complexe și, de fapt, atipice a lui Franck. Îl văd nu atât ca pe un contemplativ, nu atât ca pe un poet sau filosof, după modelul antic grecesc, ci ca pe un comandant de oști pragmatic, un strateg în tradiție romană, un om de acțiune care îmbină luciditatea cu filtrul melancolic al trăirilor artistului ajuns la o înțelegere stoică a vieții și artei. Orchestra l-a urmat cu însuflețire – admirabile au fost toate partidele instrumentelor – iar publicul a recompensat cu aplauze entuziaste acest concert de mare ținută.

Lena Vieru CONTA

N.red.: Ținuta de stradă a tânărului pianist (cămașă fără guler, de culoarea smochinei, pantaloni sport cu curea și cataramă lată, pantofi cu șireturi groase) a fost incompatibilă cu scena Ateneului și cu apariția în fața publicului plătitor de bilete, denotând lipsă de respect pentru statutul unui artist și pentru invitația primită din partea Filarmonicii.

Repetabilul miracol...

Da, mă puteți crede pe cuvânt: miracolul se întâmplă. Când ajungi să-l chemi în viața ta, se poate repeta, chiar și atunci când nici măcar nu-l mai aștepți. Am trăit această experiență, deci pot spune că am dovada. Cu ani în urmă, la Opera Israeliană din Tel Aviv am asistat, înmărmurită de emoție, la *Messias*-ul handelian; ani buni după aceea, încă nu reușeam să-mi clarific trăirea aceluși timp muzical, nu-mi găseam cuvintele prin care să traduc, să explic impactul pe care

Filarmonica "G. Enescu", dir. Nicolae Moldoveanu

l-a avut asupra mea performanța interpreților care, pe viu, au creat în sală magia unei versiuni aproape discografice. (...)

Miraculos, dar adevărat: același sentiment a pus, din nou, stăpânire pe mine în miezul acestui binecuvântat aprilie 2023. Era la ceasul la care, în multe din bisericile bucureștene se săvârșeau *Deniile* iar la Ateneul Român, în strai de sărbătorire sonoră, se oficia misterul tainei bachiene: publicul

respira potrivit răscolitor dramaticelor trăiri din *Johannes-Passion*. Atunci am simțit cum ancora revine, încărcându-se cu o nouă energie, făcând ca totul să vibreze în jur... și am rețrăit repetabilul miracol... (...)

Binomului dirijoral Nicolae Moldoveanu-Iosif Ion Prunner i-am mulțumit în gând de nenumărate ori. Ambii sunt muzicieni compleți și complecși, având o carieră solid construită, cu recunoaștere națională și statut certificat în plan universal; benefica lor colaborare a făcut ca răscolitoarea partitură bachiană să capete când profiluri alpestre, când strigăt de deznădejde sau tonuri de invocare – neputință, ajutor, speranță, nevoia de a fi ascultat la ceas de trebuință?! – când dialog cu Înaltul, când pătrundere în sinele interior, când tumult, când geamăt, murmur de regret și reținut suspin, când strălucitoare gloriificare a Domnului. Totul s-a materializat prin plonjare în aliaje timbrale și dozaje când așteptate, când oferind surpriza de a asculta inedite transferuri, ca cel al tonurilor ca de orgă din închideri de coraluri...

profunzimea și explozia de nuanțe atât de măiestrit îmbinate și puse în valoare de soliști de talia celor prezenți pe podiumul Ateneului Român în *Johannes Passion*, ediția 2023, după decenii de absență a acestei capodopere. Giovanni Serrano (Evangelistul) – tenorul pentru care repertoriul vocal-simfonic și parte din cel de operă nu mai păstrează de mult taine, ci îi pune deoparte, întreaga paleta de aplauze și ovații pe marile podiumuri de concert ale lumii (axa Europa-Asia) – a înfruntat cu maxim profesionalism dificultățile unei ample partituri pe care a dominat-o, cu aplomb și nebanuite culori vocale, în totalitate. Aceeași măiestrie ne-a captat și în cazul baritonului Șerban Vasile, un oaspete cunoscut la Metropolitan Opera, la Operele din Roma, Florența, Nisa, Stuttgart sau Toulon. Șerban Vasile a dat glas personajului Isus și, prin acest demers a stabilit un generos influx emoțional, direcționat comunicării cu Înaltul și cu sinele nostru lărgit, îmbrățișând experiența veacurilor, dând sens sacrificial și retrăind în prezent tulburătoarea dramă a trecutului. Basul Răzvan Georgescu (Pilat) și-a construit

personajul conform complexității personalității sale artistice, deopotrivă interpretative, didactice, de hăruiat cronicar muzical... Îi cunoșteam parte din evoluțiile interpretative și îi admiram condeiul; implicat în conturarea unui personaj căruia a știut să-i confere consistență și amprentă personală în date sobru-convingătoare, dar și sub semnul dubitativ al acelor perene arcuiri interrogative ce ne marchează existența, Răzvan Georgescu s-a implicat total în relația cu partenerii de dialog de pe podium completând, în mod fericit, un "trio" de excepție. Mărturie stau minutele în șir de aplauze finale – inclusiv de la colegii lor, coriști și orchestrați – la fiecare din ieșirile în luminile rampei ale celor trei!

Grație unei munci de concepție și unui efort de dăruit responsabilă realizare pe care doar înalta conștiință artistică a celor doi le-a putut conjuga la timpul definerii perfectului acordaj psiho-emoțional al întregului ansamblu vocal-instrumental, ne-am putut pătrunde nu de muzica unui oratoriu monumental și arhicunoscut, ci de nuanțele lui de înțeleaptă viețuire. Prin ei și alături de muzicienii de elită care formează corul și orchestra acestei instituții muzicale de prim rang a țării care este Filarmonica "George Enescu", am fost invitați și am pătruns în regatul întrebărilor pătrunse de legitate, literă și spirit bachian în recitare biblică. Le-am răspuns potrivit formației și priceperii noastre. Am descifrat și am mulțumit pentru ecoul reflecțiilor de profunzime intelectuală și cumpănitoare meditații asupra condiției și relațiilor umane, asistând la generarea sub ochii și în inimile noastre a acelui sentiment de care simțim că avem atâta nevoie: să ne apropiem de Dumnezeu, să-l simțim aproape, să ne știm – ca psalmistul – în *Lumina feței Tale, Doamne...*

Aplauze pentru cei care s-au integrat organismului creator de miracol: concertmaestrul invitat Valentin Șerban, pentru Olivia Iancu și Claudiu Lobonț – arciliuto, Csata Istvan – viola da gamba, Fernanda Romila – clavecin și Dan Racoveanu – orgă, dar și pentru colegii lor, coriști și instrumentaliști, dăltuitori ai unui discurs muzical spiritualizat, beneficiar al aurei experienței și coeziunii de ansamblu.

De-a dreptul înălțătoare au fost amplele intervenții recitativice, purtătoare de acțiune. Pe cele mai multe le cunoșteam de la cursul de citire de partituri, reluate din timp în timp asemenea unor rugă. Dar niciodată nu le-am bănuț

Soliștii au avut de lucrat mult cu ei înșiși: formați în principal ca soliști de operă dar având și experiență de podium de concert, cu cariere recunoscute în plan național și internațional, și-au impus să nu iasă din linia omogenității participative, "îndulcind" prin sobrietate (a nu se înțelege severitate!) contururile melodice; cert este că s-au ținut departe de tentația strălucirii, a efectelor vocale care să-i impună pe soclul individualității solistice – cu toate că asta sunt, fiecare în parte: soprana Cristina Vasilache – artist liric al Filarmonicii "George Enescu" – cu largi disponibilități repertoriale, contratenorul Cezar Ouatu – artist liric al Filarmonicii "Paul Constantinescu" din Ploiești și dăruit în varii chipuri lumii spectacolului, tenorul Bogdan Mihai – obișnuit al marilor teatre de operă și al festivalurilor de răsunset, partener și invitat al unor personalități de marcă. Fiecare dintre cei trei a interiorizat în grad și manieră personală rostirea muzicală, pentru că a înțeles că asta îi cerea partitura bachiană: să fie voce interioară, să urmeze calea domolirii conflictului, să fie expresie a meditației asupra condiției umane, a responsabilității, să întruclipeze nu eroul ci ideea, principiul iar asta cerea detașarea de affect și efecte, cultivarea decenței, retragerea voită în sine.

Parafrazând cunoscutul *Et in Arcadia ego...* pot spune că *Și eu am fost la Ateneul Român, la Johannes Passion*, în binecuvântatul ceas ales de vectorii stabilirii strategiei repertoriale într-un fantastic reviriment: felicitări directorului general Marin Cazacu și echipei sale! (...)

Carmen STOIANOV

Ar fi fost... dar n-a fost

Coincidența face ca premiera absolută a lucrării care a dat startul concertului Filarmonicii „George Enescu” din Săptămâna Luminată să fi avut loc tot în 21 aprilie, ca și acum, ce-i drept cu 105 ani în urmă, la Petrograd, avându-l la pupitru chiar pe compozitor. E vorba de *Simfonia „Clasică”*, numită mai târziu de Serghei Prokofiev *Simfonia nr. 1, în re major, opus 25, „Clasică”*, creată, după cum singur mărturisea, „intenționat fără un pian în preajmă, crezând că așa orchestra va suna mai natural”. Este cuceritoare prin înnoirea expresiei care îmbină tainic străvechea tradiție cu inovația (aici mai reținută), încadrată în formula estetică asemănătoare partiturilor de gen ale lui Haydn. Și probabil a fost scrisă așa, în egală măsură ca un omagiu adus compozitorului austriac, pentru care avea o admirație aparte, dar și ca răspuns la criticile aduse de o parte dintre confracți stilului său modern, care deranja prin „fuga de melodie” și înscrierea într-o orbită „atonală”. Ceea ce, după cum se știe, nu l-a împiedicat să fie unul dintre cei mai valoroși, prolifici și de succes compozitori ai contemporaneității pe care a marcat-o. Simfonia este luminoasă, vioaie, dansantă, viguroasă, cu o frumoasă

clasă. Doar că, din succesiunea notelor cântate corect, curat, vijelios, cu o tehnică foarte bine pusă la punct a pianistei Adela Liculescu, a lipsit total sentimentul și expresivitatea, până la urmă chiar esența acestei partituri. E drept că Mendelssohn a scris-o repede, dar a subordonat agilitatea tehnicii pianistice atmosferei (îmbinare de bucurie, poftă de viață, fiori romantici, candoare, reverie), atmosferă pe care nu am sesizat-o. Cât privește trecerile dintre tempo-uri și nuanțe, au fost absente sau atât de discrete încât nu le-am observat. Poate de aceea și acompaniamentul orchestrei a avut pe ici pe colo decalaje și segmente anoste ca sonoritate. În fine, ceea ce am ascultat a fost neconvincător, cântat otova, de-a dreptul sportiv. Și regret toate frumusețile nespuse în pledoaria vulcanică a solistei. Și cele două bis-uri au fost cântate la fel. Sigur că publicul, sensibil la apariția scenică elegantă și colorată a aplaudat din răspuțeri, parte din el agreând moda cântatului repede, cu forță și fără sentiment. Ce să zic, chestie de gusturi.

Partea a doua a concertului din 21 aprilie a cuprins categoric rețeta de succes garantată a oricărei manifestări artistice culte. Deoarece, pe lângă faptul că a etalat în toată complexitatea lor cele două instrumente de referință ale

Adela Liculescu alături de Filarmonica „G. Enescu”, dir. Sascha Goetzel

Foto: Mihail Căpâna

poveste orchestrală și foarte punctuală. Ceea ce oferă ascultătorilor o atmosferă de liniște optimistă. Toate acestea, alături de notabilele culori timbrale și tehnicile tuturor partidelor din orchestră, la unison cu bagheta, au fost evidențiate cu finețe și aplomb de dirijorul Sasha Goetzel. Păcat că proverbia punctualitate a compozitorului a fost „răsplătită” de acest templu al artei cu o întârziere de zece minute a începerii concertului.

Prokofiev a fost urmat de Felix Mendelssohn, unul dintre celebrii compozitori romantici ai istoriei muzicii universale, care îi datorează înalta operă de cultură săvârșită la vârsta de numai 20 de ani, când dirijează la Berlin monumentalul opus *Matthäus Passion* de Bach, uitat după moartea acestuia, redescoperindu-l. El încheie prima parte a serii cu foarte cunoscutul *Concert nr. 1 în sol minor pentru pian și orchestră, op. 25*. Dedicat tinerei pianiste Delphine von Schauthroth, Mendelssohn îl scrie în trei zile, ca după alte zece să-l interpreteze la premieră în calitate de solist, pe scena Teatrului Municipal. Partitura relevă noua concepție asupra formei și conținutului, de fapt „adevărată expresie a stilului său pianistic, foarte elaborat, impresionant prin virtuozitate”, profitând din plin de registrele strălucitoare ale noilor plane din vremea sa. Așa că mă așteptam la o interpretare de mare

Filarmonicii – respectiv Orchestra și Corul –, a mai oferit și un program care a adus tot publicul, indiferent de gusturile lui, la unison. El a fost compus din coruri celebre care reprezintă personajul principal liric și dramatic în același timp – de fapt glasul exemplar și motorul viu al fericirii și nenorocirii omenești –, liantul și pata de culoare a spectaculosului din cel mai popular gen muzical, opera. Am auzit: „Votre Toast” din *Carmen* de Bizet; *Coro a bocca chiusa* din *Madama Butterfly* de Puccini; Corul sclavilor evrei din *Nabucco* de Verdi; „Prologul” din *Mefistofele* de Boito, ce se desfășoară în Rai și care a și fost interpretat așa; „Imnul pelerinilor” din opera *Tannhäuser* de Wagner; Cor din Actului I al operei *Fidelio* de Beethoven; și „Marșul triumfal” din *Aida* de Verdi.

Tălmăcitorul vocal – corul –, după cum am mai spus, adus de către dirijorul lui, Ion Iosif Prunner, în ipostaza de instrument perfect, care posedă tehnica, memoria inteligenței de ansamblu și puterea transpunerii în starea sufltească din partiturile cântate, a încântat de-a dreptul. Sascha Goetzel, foarte confortabil în această zonă a muzicii, s-a dezvăluit obținând, prin sugestia gesturilor ample, tot evantaiul de sentimente în toate nuanțele posibile, subliniind somptuos frumusețea încrengăturilor armonico-orchestrare echilibrate dar și monumentale, după caz. Orchestra, la rândul ei, partener activ, sensibil, omogen, deținătoarea unei game complexe de virtuozități artistico-tehnice, a înscris, împreună cu dirijor și cor, file emoționante în albumul cu povești, care fascinează și impresionează mereu, indiferent de timp și timpuri. Aproape totul, în aceasta a doua parte a concertului, a fost monumental și spumos, chiar dacă, din când în când, orchestra a acoperit corul. Păcat totuși că în program n-a avut loc și unul dintre cele mai frumoase exemple de „eterofonie” din întreaga literatură corală universală, mă refer la celebrul Cor al bătrânilor atenieni din ultimul act al operei *Oedipe* de George Enescu. Ar fi fost un gest corect, firesc, de echilibru, respect și mare rezonanță. Ar fi fost... dar n-a fost.

Doina MOGA

Concert extraordinar de Paște

De-a lungul istoriei sale presărate cu multe momente de cumpănă, poporul român și-a construit existența pe trei mari piloni: biserica, armata și cultura națională, care i-au asigurat și o identitate anume în plan internațional. Oază de latinătate într-o mare slavă, românii, remarcabili prin

spiritualitatea lor de esență ortodoxă, au oferit mereu o percepție unică asupra vieții cotidiene, dar și a marilor evenimente laice și religioase, impresionând prin trăirea specială a acestora.

Dacă în epocile anterioare aceste trăsături au supraviețuit unor încercări istorice foarte complicate, astăzi odată cu avântul unei concepții universalizante asupra spiritualității și unei altfel de abordări a ideii de identitate națională ce presupune includerea sa în identitatea mai generală europeană, spre exemplu, un eveniment care reunește deopotrivă lumea bisericească, armata și reprezentanți ai mediului artistic poate fi privit cu o anumită curiozitate izvorâtă din fireasca întrebare: poate un concert de acest tip să atragă publicul contemporan?

Răspunsul a venit pe 23 aprilie 2023, când Sala Mare a Ateneului Român a fost plină de spectatori, veniți să aplaude un concert extraordinar de Paști susținut de artiști consacrați alături de Muzica Reprezentativă a Ministerului Apărării Naționale condusă de colonelul Aurel Gheorghită, care prin muzica lor ne-au adus o dată în plus atmosfera celebrantă a Paștilor, o sărbătoare a bucuriei și a luminii. Având-o ca prezentator pe carismatica actriță Alexandra Velniciuc, evenimentul a urmat două direcții bine conturate, cea a muzicii de factură religioasă și cea a muzicii laice cu precădere vocală, prima fiind reprezentată de prezența Corului Preoților Râmniceni, condus de pr.prof.dr. Codruț Dumitru Scurtu, care ne-a păstrat prin vibrantul tropar al Învierii, *Hristos a Înviat*, în aranjamentul lui Marius Firca, în spiritul liturgic al acestei perioade, subliniat și de lucrările *Îngerul a strigat* și *Eu sunt Învierea* (ambele în aranjamentul lui

Alexandru Butnariu). Același ansamblu ne-a amintit și de patriotism prin interpretarea unui fragment din cantata *Ștefan cel Mare* de Eugen Doga (remarcabil glasul ferm al preotului Codruț Scurtu), prezența Corului Preoților Râmniceni atingând sublimul în tulburătoarea *Baladă a sfinților martiri brâncoveni*, unde sonorității profunde a vocilor ansamblului i s-au alăturat tinerii Alexandra Petrică (nai) și Vlad Răilean (vioară) care prin liniile melodice de factură folclorică au accentuat dramatismul povestirii martiriului domnitorului român și al fiilor săi.

Din perspectiva repertoriului laic inclus în programul concertului, se poate spune că vedeta incontestabilă a fost soprana Iana Novac. Sosită în țara noastră în ultimul an de liceu și ulterior absolventă a Conservatorului bucureștean, Iana a devenit cunoscută publicului autohton odată cu apariția sa în cadrul trupei pop A.S.I.A., multe dintre refrenele hit-urilor fetelor fiind fredonate și astăzi cu același entuziasm. Aflată încă în componența trupei înființate de Adrian Ordean, Iana Novac a început să se facă remarcată și prin activitatea interpretativă solistică mai ales în sfera pop-opera unde a cunoscut celebritatea inclusiv pe plan internațional alături de nume de referință ale genului. Marcându-și recent aniversarea a 20 de ani de activitate, frumoasa soprană a impresionat în concertul de la Ateneu prin versatilitatea stilistică, trecând cu ușurință de la arii de operă precum *„O, mio babbino caro”* din *Gianni Schicchi* de Giacomo Puccini la muzica de film a lui Ennio Morricone, și de la emoțiile melodiilor lui Eugen Doga, printre care faimosul vals *Dulcea și tandra mea fiară*, oferit în varianta sa vocală, la momente din celebrele musicaluri ale lui Andrew Lloyd Webber interpretate alături de cei trei membri ai formației Distinto. De asemenea, posedoarea a unei voci calde,

a unui vibrato plăcut și unei remarcabile forțe interpretative, dublate de carismă, Iana a impresionat în alte două momente muzicale de mare intensitate, varianta vocală a *Adagio*-ului de Tomaso Albinoni prezentată în duet alături de soprana Adriana Botiglia, unde i-am remarcat calitatea intonațională și siguranța sunetelor din zona acută, și cântoneta *Mama* a lui C. A. Bixio, o bijuterie muzicală ce reflectă din plin spiritul meridional al italienilor. Nu în ultimul rând, Iana ne-a cucerit și cu două momente de trăire religioasă, ortodoxă în lucrarea *Via Dolorosa*, ce evocă drumul Crucii și sacrificiul lui Hristos pentru

oameni, indiferent de spațiul și timpul în care trăiesc aceștia, și de tip gospel în celebra *Hallelujah* a lui Leonard Cohen.

Realizate alături de Muzica Reprezentativă a Armatei (dirijată pe lângă colonelul Aurel Gheorghiu și de colonelul Marius Șerbănescu și locotenentul Daniel Metea), impresionantă prin travaliul interpretativ și calitatea sa artistică, partiturile susținute de Iana Novac, beneficiare ale aranjamentelor lui Alexandru Butnariu și Marius Sireteanu, au fost completate de aparițiile trupei Distinto (Octavian

Dobrotă, Marius Olteanu și Mihăiță Radu), care a oferit publicului versiunile pline de vervă ale șlagărului *Copacul de Jolt Kerestely*, cântonetelor *O sole mio* și *Santa Lucia*, piesele *You raise me up* și potpuriului din musicalul lui Andrew Lloyd Webber. Aceștia li s-a mai adăugat momentele ce le-au avut protagoniste pe sopranele Elina Velica și Adriana Botiglia, care s-au remarcat prin sensibilitatea interpretativă și acuratețea internațională în lucrări celebre precum *Ave Maria* de Franz Schubert (cântată de Adriana Botiglia), "Songs my mother taught me" din *Cântecele țigănești* de Antonín Dvořák sau aria "Casta Diva" din *Norma* de Vincenzo Bellini (ambele cântate de Elina Velica).

Încheiat cu reluarea troparului *Hristos a Înviat* intonat de întreaga asistență, într-o retrăirea a momentului tainic din noaptea Învierii, concertul extraordinar de Paști a avut ca particularitate definitorie construirea unei trăiri artistice profund ancorate în spiritualitatea românească ortodoxă prezentă pe ambele maluri ale Prutului, ca parte a spiritualității creștine universale.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Muzică rusă și sovietică la cotele excelenței artistice

Este firesc, nimeni – la noi în orice caz, nici muzicienii colectivelor simfonice și nici marele public, din fericire nimeni nu are intenția, nu are tentația să amestece muzica, cultura, cu evenimentele actualităților politice ale momentului, ale anilor din urmă; așa cum, regretabil, s-a întâmplat acest lucru la case mari, chiar foarte mari.

Ultimul simfonic al lunii aprilie, la Filarmonica bucureșteană, a fost dedicat în întregime marilor valori ale muzicii ruse și sovietice din deceniile de sfârșit ale secolului la XIX-lea și din prima jumătate a secolului următor. Am în vedere primul *Concert în si bemol minor, pentru pian și orchestră* de Ceaikovski și *Simfonia a 5-a în re minor* de Dmitri

Șostakovici. Concertul a avut loc sub bagheta dirijorului german Constantin Trinks, invitat pentru prima oară pe scena Ateneului. Este un șef de orchestră dinamic, de fermă acțiune, muzician de specială clarviziune, aspect ce susține fiecare moment al actului său artistic. Dispune de o experiență artistică realmente extinsă, iar aceasta atât în marile teatre de operă ale lumii muzicale actuale cât și în compania colectivelor simfonice de important renume internațional.

În mod cert, evoluția domniei sale în compania primului nostru colectiv simfonic reprezintă un real câștig al vieții noastre de concert. Am în vedere cea de a cincea creație de acest gen, lucrare cu totul aparte semnată de marele simfonist al Rusiei sovietice, de Dmitri Șostakovici, anume *Simfonia a 5-a în re minor*. Compusă în perioada interbelică, lucrarea pare a fi fost grevată la timpul ei de marea acțiune amenințată susținută în epocă, acțiune așa-numită "anti-formalistă", ferm promovată de regimul totalitar al timpului.

Dintre cele patru părți ale lucrării, primele trei sondează în adevăr meandrele subterane, în parte chinuitoare, ale conștiinței artistului intelectual, ale artistului gânditor aflat sub presiunea evenimentelor social-politice ale timpului. Lipsa cuvântului orientativ nu l-a scutit pe autor de opoziția brutală a puterii. Mulți exegeți consideră că ultima parte – de evidentă expresie triumfalistă, admirabil construită – ar fi reprezentat un semn că autorul ar fi cedat presiunilor puterii totalitare.

Daniel Ciobanu alături de Filarmonica "G. Enescu", dir. Constantin Trinks

Este posibil să fi fost astfel! Cu toate acestea nu poți să nu apreciezi construcția de ansamblu, unitatea evolutivă a acțiunii simfonice și – pe de altă parte – profesionalismul pe care-l probează acest mare simfonist al secolului trecut, această mare conștiință în parte contorsionată, cel care ne-a orientat să citim "printre rânduri" pentru a-i înțelege mesajul.

Prima parte a seriei de muzică a fost susținută de pianistul Daniel Ciobanu, solistul primului *Concert în si bemol minor* de Ceaikovski. Este o piatră de încercare pentru toți pianiștii care tind spre eșalonul de vârf al actului artistic. Iar în acest caz spectaculozitatea antrenantă în mod absolut, cea care vizează dimensiunea artistică reală a lucrării, devine parte componentă a structurii de ansamblu în baza căreia artistul își concepe demersul. Trebuie observată în acest caz, în primul rând, cultura înaltă a timbrului pianistic, aspect în baza căruia se definește întreaga coloratură expresivă a acestui grandios opus romantic concertant, dar și relația timbrală – așa numi-o – intimă, permanent întreținută cu sonoritatea orchestrală.

Dumitru AVAKIAN

Grieg&Ravel

Vineri seara pe 7 aprilie, la Sala Studioului "Mihail Jora", Orchestra Națională Radio, condusă de bine cunoscutul dirijor Rumon Gamba a susținut un concert de excepție. De la inspirata concizie care a caracterizat alcătuirea programului, ce a cuprins lucrări ultra-representative ale repertoriului universal (*Concertul de pian op. 16* scris de Grieg în 1868 și teribilele *La Valse* și *Bolero*, aparținând creației lui Ravel), a superbe interpretări aparținând pianistului Horia Mihail, a minunatei colaborări dintre protagoniștii concertului, până la magnetismul dirijorului care a vrăjit pur și simplu orchestra și publicul spectator, totul a satisfăcut cele mai înalte standarde și exigențe ale auditoriului în general și ale muzicienilor în special. Despre *op. 16* Ceaikovski scria: „Prevalează acea melancolie fascinantă care pare să reflecte în sine toată frumusețea peisajului norvegian, acum grandioasă și sublimă în întinderea sa vastă, acum gri și monotonă, dar mereu plină de farmec”... iar alți comentatori apreciază că ar fi “o odă închinată verii scandinave” cu toate că a fost scris în Danemarca. Pianistul Horia Mihail este un artist versatil, repertoriu său este diversificat stilistic tocmai pentru că are acea capacitate de se integra prin talent și mai ales prin cultură în etosul fiecărei lucrări pe care o interpretează. În cazul concertului a optat pentru un echilibru între monumentalul opusului (pe care Liszt cu siguranță l-a apreciat încurajându-l pe Grieg “să-și asculte instinctele”) impus chiar de la începutul primei mișcări după acea sugestivă introducere a timpanului, a discursului presărat cu cascade de octave și pasaje spectaculoase, și lirismul temelor, care chiar atunci când sunt expuse într-o semnificativă diversitate ritmică, ele nu își pierd expresivitatea latentă. Pianistul a mizat pe alcătuirea pur romantică a lucrării gândind că prea plinul rezultă din scriitura însăși, și, într-adevăr opțiunea a fost una justă: a realizat exact ideea unui “poem amplu pentru pian și orchestră în care se desfășoară o gamă largă de culori și sentimente” care depășește pretextul desfășurării virtuozității pianistice. Colaborarea cu dirijorul a fost una extraordinară, Rumon Gamba transformând orchestra într-un partener egal atât în ce privește fluența cât și în coerența privitoare la calitatea expresiei. Bisul oferit a fost o binecunoscută miniatură schumanniană, *Träumerei/Visare*, piesa nr. 7 din albumul *Kinderszenen*, care a mai calmat euforia sălii stărnită de excepționala realizare a concertului de Grieg. Revenind, *op. 16* a fost primul concert pentru pian înregistrat vreodată, în 1909, interpretul fiind Wilhelm Backhaus.

În continuarea serii dirijorul a prezentat două lucrări celebre extrase din catalogul ravelian care deși par foarte deosebite în caracter și scriitură între ele există legături mult mai adânci decât acelea care se referă la faptul că au drept pretext dansul: vals și boléro. Deși asupra VALSULUI, care în acest caz primește calități paradigmatică (*La Valse, pòème chorégraphique pour orchestre* scris între 1919-1920), Ravel nu dă explicații, lăsând criticii și muzicologii să-și spună părerea. Desfășurarea, în viziunea dirijorului Rumon Gamba, apare ca suprafața unui vitraliu foarte modern, de secol XX, ale

cărui contururi metalice, scheletice se deformează progresiv desfigurând desenul inițial. În acest caz micile suprafețe deja decupate ale sticlei (fragmente predominante ritmice ale valsului) nu se mai potrivesc, spațiile rămase fiind completate cu “altceva”, care auditiv se percep ca niște armonii acide și transferuri orchestrale dintre cele mai neașteptate, reprezentarea pur imaginativă căpătând accente groțesti, din ce în ce mai crispate. Dirijorul a găsit mijloacele (care se referă la tempo, agogică, accente puternic evidențiate) prin care toată această construcție să aibă fluiditate în pofida scriiturii excesiv mozaicate. Contururile celor două entități din ce în ce mai individualizate (fragmente de vals, care în pofida bruiajelor se luptă să se mențină la suprafață și “restul” din ce în ce mai expresionist și deformat al structurii complementare) au alcătuit acel întreg necesar care să emoționeze publicul căruia i se oferă o lectură pe două (sau mai multe niveluri?): a unui dans al morții sau reinterpretarea unor fragmente care capătă o încărcătură simbolică vizând “nașterea, decăderea și distrugerea unui gen muzical: valsul”, după cum observa compozitorul George Benjamin. *La Valse* poate fi citit/ă în două secvențe. Prima, care cuprinde sonoritățile și stilul unui vals impresionist ravelian prin excelență, a doua fiind o reprezentare captivantă, violentă și expresionistă a dispariției societății de atunci. Conștient sau nu, metamorfozele celor două entități din *La Valse* își găsesc locul perfect în această istorie. Ansamblul și-a antrenat toate resursele artistice pentru a interpreta cu brio acest opus

concis, de o excesivă virtuozitate în ce privește orchestrația. A urmat *Bolero*, hipnotizant, ale cărui teme șerpuitoare au avut efectul unor mantră. Parcă fără de început, izvorâte din cine știe ce resorturi ale subconștientului, prelungi, melancolice, cea de a doua cu puternice influxuri modale, însoțite de ritmul obsedant, la început șugubăț, care evoluează ostinato, gigantic, într-o viziune rafinată, toate au constituit rețeta sigură a unui succes de sala pe deplin meritat. Asemenea *Valsului* discursul capătă complexitate, iar *Bolero* valoare de simbol prin reorchestrări din ce în ce mai complicate ale materialului, cu dramaticele *glissandi* ale tromboanelor peste evoluția texturii dense, care se finalizează cu acel disonant acord pe re bemol (modul frigid din cea de a doua temă) rezolvat pe do major. Ca de obicei ONR a fost la mare înălțime, iar colaborarea cu fermecătorul Rumon Gamba una de excepție.

Corina BURA

Messa da Requiem

Un afiș cu *Messa da Requiem* de Giuseppe Verdi polarizează deopotrivă interesul publicului stagiunilor simfonice și al celor iubitori împătimiți ai spectacolelor de operă. Cred că există – uneori – o înclinare a balanței preferințelor într-o direcție sau în cealaltă în cazul unora dintre melomani, dar această partitură pentru soliști, cor și orchestră atrage pe cei pasionați de ambele direcții repertoriale căci reflectă o atât de puternică forță dramatică a scriiturii vocale și orchestrale, încât muzica parcă nu ar mai

avea nevoie de decoruri și costume pentru a-și întregi spectacolul expresiei artistice!

Am simțit nevoia unor asemenea cuvinte după ce am ascultat varianta acestui monumental opus verdian în 13 aprilie 2023, pe scena Sălii Radio. Orchestra Națională și Corul Academic Radio (pregătit de Ciprian Țuțu) și un cvartet vocal solistic cu nume de rezonanță din lumea distribuțiilor de operă au evoluat sub bagheta fermă a lui David Crescenzi, construind o dramaturgie sonoră de mare pregnanță, cu remarcabile contraste expresive; a fost cu adevărat un spectacol al muzicii verdiane! Scene monumentale ale ansamblurilor (vocal și instrumental), conturate cu multă vigoare și chiar impetuozitate pe alocuri au alternat cu poetica diafană a unor alte pagini, mai ales în unele dintre ariile solistice; întreaga construcție a avut dramatism și forță dar și pasaje de transparență sonoră, tălmăcite cu o sobră expresivitate romantică.

Excelentă viziunea acestui edificiu vocal-simfonic construit de David Crescenzi cu multă rigoare (demonstrată și în momentele contrapunctice, decupate precis dar și contemplația unor pagini de lirism discret), cu o deosebită

cantilenele tenorului Ovidiu Purcel, cu amplul lor suflu liric dar și prestația sa, în general; dar mai puțin convingător a fost – în opinia mea – basul Gelu Dobrea, ale cărui apariții vocale au pierdut din prestanță și chiar din precizie pe parcursul acestei lucrări de mari proporții.

Requiemul de Verdi la Sala Radio – o seară trăită pe scenă la cotele unei mari intensități expresive a interpretării dar și la cele ale unei evidente exigențe a profesionalismului artistic iar ropotele de aplauze au răsplătit pe bună dreptate efortul și dăruirea muzicienilor.

Anca Ioana ANDRIESCU

Romantissimo

Programarea unor concerte valoroase în ajun de week-end este o acțiune cât se poate de potrivită, publicul meloman și din fericire nu numai – observăm participarea din ce în ce mai numeroasă a unor tineri care, alături de colegi mai versați în arte, participă și se bucură de aceste "escapade" - revine la normalitate după traumatizantii ani 2020-21. Orchestra de Cameră și Orchestra Națională Radio și-au regăsit de mult

bunele obiceiuri promovând repertoriul clasice, unele cu asociații surprinzătoare. Programul din seara de 28 aprilie a propus două lucrări romantice pe cât de diferite în ethos pe atât de greu acceptate în epoca lor, chit că vorbim despre *Concertul pentru violoncel op. 129*, o lucrare din perioada finală a creației schumanniene, scrisă la 40 de ani sau de *Simfonia I-a op. 13* de Rahmaninov, o creație timpurie elaborată la numai 22 de ani. Cei doi compozitori au meditat mult pe marginea rezultatului final al inspirației lor, revizuiind neîncetat partiturile care, fiecare pentru epoca ei, aducea multe inovații sau nu își găsea interpretul potrivit. Din fericire, astăzi există atât ansambluri orchestrale și soliști, cât și un public educat, "călit" de toate curentele prin care a fost purtat pe parcursul secolului precedent și în timpurile actuale, încât se pot bucura cu o oarecare liniște de aceste capodopere. În mare parte acest public este instruit și poate urmări fără crispare muzica aceasta pretențioasă. În legătură cu concertele

pentru violoncel circulă ceva amuzant: violonceliștilor mereu li se amintește cât de redus este repertoriul lor comparativ cu cel pianistic sau violonistic, la care invariabil se răspunde prin

Frédéric Chaslin

Foto: Bernard Martínez

relevarea calităților superioare ale concertului de violoncel scris de Dvořák față de cel pentru vioară și că *op. 129* este printre cele mai bune scrise de Schumann. Conținutul acestuia din urmă aduce în atenție o muzică cu trăsături foarte personale, iar interpretul trebuie să fie străbătut de o

Foto: Mihai Cisma

atenție de a crea planuri distincte, un joc al volumelor sonore. Experiența dirijorului de operă a conferit un relief specific acestei seri, copleșind prin amploarea și dinamismul acestei veritabile dramaturgii sonore. Concepția interpretativă a cucerit... iar concretizarea ei a impresionat auditoriul! Poate că tocmai acest intens antrenament al dozajelor sonore caracteristice operei (cu orchestra amplasată în fosa, cu ansamblul instrumental ceva mai restrâns decât cel aflat pe scena Sălii Radio) și-a pus amprenta asupra raportului sonor dintre orchestră și cor – acesta din urmă fiind uneori acoperit de impunătoarele linii ale colectivului simfonic.

Și acum aproape 4 ani, într-un alt moment semnificativ al stagiunii, același dirijor a fost invitat să conducă *Requiemul* de Verdi; din cvartetul solistic doar tenorul a fost același. Individualitatea interpretativă a fiecăruia dintre cei patru soliști ai actualei distribuții s-a detașat mai ales în partiturile lor individuale, ariile oferind autentice portrete expresive! Finețea "filajelor" sopranei Celia Costea, ampla arcuire a frazelor sale și bogatul ei registru de nuanțe sau intensitatea dramatică a rostirii mezzosopranei Ramona Zaharia, cu accente tragice pe alocuri, cu o robustețe a glasului modelată atent au personalizat ariile fiecăreia iar în momentele de ansamblu cele două voci au găsit rezonanța expresivă adecvată, servind excelent textul verdian. Frumoase

dispoziție pozitivă în a o tălmăci. Probabil că acesta a fost motivul pentru care abia în secolul recent devenit "istorie" (XX) și-a găsit pe deplin interpreții adevărați, când excesul unei rigori destul de prost înțelese s-a relaxat și, peste mesajul compozitorului, interpretul a adăugat fără rezerve

Răzvan Suma

trăirile personale legate de această muzică sau asociate enigmatic de aceasta. Crede că violoncelistul Răzvan

Suma a realizat cu succes acest deziderat, pe o lucrare care se desfășoară în flux continuu, cu priorități artistice solicitante. Solistul a imprimat o aură personală, nobilă, interiorizată, cu filaje rafinate, sunet cultivat, câteodată cu bună știință mai rezervat și un plus de expresie în cadențele mai mari sau mai restrânse. Interpretul a acordat o atenție deosebită integrării partiturii solistice într-un discurs care, din start, se leagă destul de greu și care cere mult discernământ în doze, unde suprafețele virtuozice sunt mult mai dificile decât par și sună de fapt. Orchestra, sub conducerea dirijorului Frédéric Chaslin a urmărit cu o deosebită atenție evoluția solistului pentru realizarea cât mai unitară a acestui *Konzertstück für Violoncello mit Begleitung des Orchesters*, care, de la început, etalează o structură neașteptată față de un concert scris "clasic".

Partea a doua a continuat cu un alt opus solicitant, de data acesta nu numai pentru orchestră și dirijor, ci și pentru public fiind vorba de o creație foarte dramatică, zbuciumată, frământată, atât în scriitură cât și ca efect emoțional. După cum se știe Rahmaninov a lucrat foarte mult la această simfonie, datorită unei firești nesiguranțe legată de tinerețea sa și mai ales a presiunii exercitate de marii înaintași în ale simfonismului rusesc.

După peripecii demne de "Odiseea", *Simfonia* a primit aprecierea bine meritată prin Alexandr Gauk care a remarcat că lucrarea a eșuat inițial „pentru că era o compoziție cu mult înaintea timpului său, într-un limbaj mai nou, mai modern, cu o durată mai mare, care nu satisfăcea gusturile criticii contemporanilor”. Într-adevăr, dirijorul Frédéric Chaslin a demonstrat o profundă cunoaștere a lucrării prin faptul că au fost evidențiate fragmentele tematice care au suferit transformări cu scopul de a produce material nou, integrarea lor, climaxurile foarte puternice și a adaptat tempo-ul ținând cont de austeritatea formațiunilor generatoare inițiale: cea amenințătoare a *grupetto*-ului și a fragmentelor din *Dies Irae*, care, amândouă, asigură caracterul profund ciclic al simfoniei. Orchestra, foarte bine pusă la punct, împreună cu dirijorul au făcut ca cele 45 de minute ale simfoniei să zboare pur și simplu, în pofida tensiunii la care publicul a fost supus de către această muzică cu accente tragice, amenințătoare, crispată cumva (am spune astăzi), care ar putea fi pusă în legătură și cu aerul străbătut de ultimele simfonii ale lui Ceaikovski. Bine că publicul a fost "tratat" de la început cu relaxanta uvertură a sublimului Mozart, scrisă pentru opera *La Clemenza di Tito!*

Corina BURA

Din seria „viitori compozitori”

Cu ocazia celei de a XV-a ediții a **Concursului Național de Compoziție „Ștefan Niculescu” 2023**, tinerii muzicieni din țară au putut să-și arate rodul muncii lor, prin prezentarea unei lucrări cu o durată între cinci și opt minute, care să fie compusă pentru trio instrumental. Concursul a fost organizat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România în parteneriat cu Universitatea Națională de Muzică din București – secția de Compoziție. La final de competiție, lucrările inedite au fost răsplătite cu diferite distincții.

Compozițiile au fost evaluate de prof. univ. dr. D.H.C. Dan Dediu (președintele juriului), prof. univ. habil. Livia Teodorescu-Ciocănea, conf. univ. dr. Mihai Măniceanu și dr. Irinel Anghel.

Așadar, Marele Premiu intitulat „Ștefan Niculescu” și acordat de U.C.M.R., i-a fost înmănat Iulianei Teodorescu-Ciocănea, studentă în anul II la compoziție la clasa prof. univ. dr. D.H.C. Dan Dediu, care a prezentat un trio de clarinete cu titlul *Apex Predator*.

Premiul I a fost acordat lucrării *Infantilu*, un trio pentru două percuții și pian scris de Jonathan Alexandru, student în anul III la clasa conf. univ. dr. Mihai Măniceanu. Vlad Ghinea, student în anul II de Master la Sinteză muzicologică a participat cu lucrarea *Spiritele sălbăticiiei* pentru oboi, clarinet și fagot, prin care a primit premiul al II-lea. Premiul al III-lea a fost acordat Ioanei Bîgu, absolventă a clasei de compoziție a conf. univ. dr. M. Măniceanu, cu lucrarea *Time Traveler*.

Felicitări tuturor participanților și câștigătorilor din această ediție și mult succes în continuare!

Sarah RIZESCU

Ștefan Niculescu

Scena gândirii cu Valentina Sandu-Dediu și Dan Dediu

Nu cred că ar fi existat un duo mai bun de vorbitori pentru subiectul ales în conferința desfășurată la Opera Națională București pe 18 aprilie – „De la teatru la operă”. Muzicologul Valentina Sandu-Dediu – profesor la Universitatea Națională de Muzică București și rector al Colegiului “Noua Europă” – și-a susținut în anul 1989

Dan Dediu, Daniel Filipescu

lucrarea de licență despre opera *Wozzeck* de Alban Berg, o temă aproape deloc atinsă în România de până atunci (și cu destul de puține ecouri și până în prezent). A împărtășit și publicului câteva etape-cheie din laboratorul de creație a acestei opere, în care s-a transformat neterminata piesă de teatru *Woyzeck* de Georg Büchner. De altfel dezideratul curajos prin care Valentina Sandu-Dediu a ales să încheie dezbateră din a doua parte a evenimentului – la care au luat parte moderatorul conferinței, lectorul universitar și filosoful Dan Nica, dar și Daniel Jinga, directorul Operei Naționale București – a fost acela de a avea mai multe producții de opere germane la București. Iar un al doilea deziderat, pe care l-au împărtășit atât compozitorul Dan Dediu, cât și însuși Daniel Jinga, a fost realizarea unor noi reprezentații cu *Hamlet* de Pascal Bentoiu la Opera Națională București. Opera *Hamlet* se înscrie în seria celor

Valentina Sandu-Dediu

peste 200 de adaptări muzicale a circa 25 de piese shakespeariene diferite. Din expunerea Valentinei Sandu-Dediu am înțeles că fenomenul Shakespeare nu poate fi ocolit, indiferent din ce unghi privim transformările teatrului în operă de-a lungul veacurilor: fie că vorbim de Verdi, de creația de operă românească sau de unii dintre cei mai reprezentativi compozitori moderni.

Cel mai mare câștig al serii mi s-a părut acela că discursul celor doi protagoniști a fost conceput să fie deopotrivă revelator, încărcat de informații și idei noi, și prietenos, perfect adaptat pentru a captiva un public larg și nu în mod obligatoriu specializat. De-a lungul secolelor au existat critici care au acuzat convenția operei de superficialitate. Pentru a o face mai bine înțeleasă, Valentina Sandu-Dediu a ales un citat într-un tot reprezentativ dintr-un interviu acordat Mariei Monica Bojin de criticul literar Linda Hutcheon: „Convenția există aici. Personajele nu știu că ele cântă. Ele cred că vorbesc. Sunt, cum s-ar spune, surde la lumea integral muzicală în care înnoată. Însă și noi uităm de fapt că personajele cântă.”

Timpul vorbit este diferit de timpul cântat – este o teză pe care ne-a demonstrat-o compozitorul Dan Dediu – profesor la UNMB și președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, autor a peste 170 de opusuri, dintre care 5 opere. Compozitorul a deschis o altă ușă, de data aceasta spre propriul laborator de creație, referindu-se la cele două opere pe care le-a compus după texte de Caragiale: *O scrisoare pierdută* și *D-ale carnavalului*, ambele pe librete de Ștefan Neagrău.

Viziunea pe care Dan Dediu a căpătat-o asupra celor două opere s-a născut în strânsă legătură cu lumea plină de dansuri a lui Caragiale. Am descoperit-o și noi cu mare

Daniel Jinga, Valentina Sandu-Dediu, Dan Dediu, Daniel Nica

bucurie în interpretarea deosebit de expresivă a duo-urilor (de data aceasta muzicale) prezente pe scenă. Însuși compozitorul a interpretat la pian, alături de Valentina Sandu-Dediu, în transcripție pentru 4 mâini: Introducerea, Valsul și Aria lui Tipătescu din *O scrisoare pierdută*. Alături de baritonul Daniel Filipescu, au adus în scenă celebra arie “Trădare!” interpretată de Farfuridi, iar carismaticul tenor Andrei Lazăr l-a întruchipat pe Cațavencu în ritmurile magistral înlănțuite de compozitor: de horă boierească, tango, vals lent, conchise de o sârbă combinată cu French Can-Can.

Spre deliciul și amuzamentul publicului, compozitorul Dan Dediu a exemplificat procesul de transformare a textului din actul al II-lea, scena XX, din *D’ale carnavalului*, în “Aria geloziei” atribuită lui Pampon. Profit de această destăinuire și vă invit să o descoperiți și dumneavoastră pe canalul de YouTube TVR Online (unde este publicată transmisiunea directă a conferinței, „orchestrată” excepțional de jurnalista Claudia Robu), ca pe o invitație la o premieră încă neanunțată, dar foarte nerăbdător așteptată. (Foto: Mihai Cosma)

Ana DIACONU

Remember Marțian Negrea

Opera Națională București a început să acorde mai mare atenție, în mandatul noului manager general Daniel Jinga, culturii naționale românești. Printre manifestările legate de readucerea în lumină a unor maestri ai muzicii noastre, după un prim spectacol dedicat, în ianuarie, Feliciei Donceanu, acum a fost rândul lui Marțian Negrea, de la dispariția căruia se împlinesc 5 decenii (și totodată 130 de ani de la naștere).

Ardelean născut în județul Sibiu, în pitoreasca localitate săsească Valea Viilor, compozitorul are contribuții majore la cultura muzicală românească, pe plan componistic dar și teoretic și pedagogic. Și este și firesc, deoarece a beneficiat de o educație muzicală de elită, consolidată la Viena. Dincolo de celebra suită simfonică *Prin munții apusei* și al său "Izbuț", ori de surata sa *Povești din Grui*, Marțian Negrea rămâne admiratul autor al *Recviemului românesc*, missă de pomenire a celor dispăruți, primul dintr-o foarte redusă serie (la nivelul întregii muzici naționale sunt doar 3) de asemenea creații de inspirație ecleziastică dar în fond profund umaniste.

Foto: Mihai Cosma

Personalitatea compozitorului a fost evocată la Opera Națională București în cadrul unui interesant și divers concert, care a beneficiat de prezentarea, pe ecran, a unui bogat material ilustrativ (fotografii și partituri), alături de secvențe din emisiuni de televiziune, în care nepoata compozitorului (pianista și profesoara Miruna Negrea) ori personalități din muzicologia românească (Grigore Constantinescu, Veturia Dimoftache ori Ilinca Dumitrescu) au făcut complexe referiri la creația și viața celui omagiat.

Au fost și multe momente muzicale, majoritatea lieduri, interpretate de mezzosoprana Sorana Negrea (strănepoata compozitorului), sopranele Marta Sandu Ofrim și Cristina Maria Oltean, baritonul Alexandru Constantin, tenorul Andrei Petre, basul Damian Vlad, acompaniați la pian de Ioana Maxim și Luminița Berariu. Aceasta din urmă a interpretat și o piesă pentru pian solo, *Menuet de vară* – omagiu lui Claude Debussy.

Au existat și momente instrumentale susținute de artiști din orchestra ONB, cum ar fi redarea primei părți din *Cvartetul de coarde op. 17* (interpreți Mircea Lazăr, Cătălina Cârciu, Cătălina Filipescu și Andreea Țimiraș), apoi *Martie* –

piesă pentru flaut și recitator, interpretată de Nicole Amzulescu și Damian Vlad, "Ghețarul de la Scărișoara" din *Suita pentru clarinet*, prezentat de Ștefan Voinic și "Tema cu variațiuni" din *Suita pentru harpă*, în viziunea Ionelei Brădan.

Chiar dacă s-a derulat în prezența unui public restrâns, evenimentul poate fi apreciat ca unul reușit și merită aprecierile tuturor, mai ales din perspectiva continuării și pe viitor a unor asemenea seri dedicate celor mai reprezentativi compozitori români.

C. MIHAI

BIZARMONIA: Concert in memoriam Nicolae Brânduș

Bazar bizar de emoții și sunete în Pavilionul Goethe, sâmbătă 29 aprilie, unde s-a creat o hologramă din amintiri a celui care a fost compozitorul, pianistul și profesorul Nicolae Brânduș, în compania unor excepționali muzicieni români. Violonista Diana Moș, colaboratoare de suflet a Maestrului și fostă studentă; pianista Dolores Chelariu, aidoma; Irinel Anghel, compozitor, muzicolog și performer cu care acesta a împărtășit atracția către suprarealism, către *altfel*, către avangardă; Emil Vișenescu, clarinetist și dirijor-fondator al ansamblului „Clarino”, ansamblu care a interpretat una din ultimele lucrări, *X Fatum van B* – lucrare cu care Nicolae Brânduș s-a înscris la Concursul de compoziție *Quoting Beethoven*, organizat de Goethe-Institut București în 2020 și, bineînțeles, l-a câștigat. Avea 85 de ani. Tineretea spiritului, iscușimea minții, curiozitatea permanentă, nesațul de nou, de muzică, de provocări sonore și intelectuale, căldura umană mascată de personalitatea incisivă, dificilă,

standardele extrem de înalte, atât estetice, cât și tehnice, toate acestea au fost pomenite în mod repetat, câteodată cu ochii în lacrimi, de către cei prezenți. Am fost onorată să fiu prezentă alături de ei, în calitate de „urmas” al Maestrului la conducerea SNR-SIMC, organizație pe care dânsul a scos-o din uitare după Revoluție.

S-au interpretat halucinant de dificila *Bowstring*, pentru vioară solo și *Tema cu variațiuni* pentru pian din studenție, în care mocneau deja germeii aventurierului; s-a ascultat *X Fatum van B* (din motive obiective, ansamblul „Clarino” nu a putut fi prezent fizic la concert), s-a discutat, s-au depănat amintiri, s-a râs, într-o atmosferă mai degrabă jovială decât tristă, dar plină de *dor*. Suntem recunoscători Institutului Goethe, mai ales Oanei Lăpădatu, una din marile susținătoare ale muzicii contemporane din România, pentru inițiativa acestui concert; lui

Virgil Oprina care a filmat și fotografiat evenimentul, cu generozitate și har – fragmente din seara „bizarmonică” pot fi urmărite pe canalul de Youtube al departamentului Studio Spectacole UNMB; lui Tom Brânduș, fiul Maestrului și celorlalți din public pentru că au fost alături de noi.

Așa cum a spus Irinel Anghel: despre un artist autentic cuvintele nu se termină niciodată. Avem datoria să procedăm aidoma și cu muzicile lui Nicolae Brânduș.

Diana ROTARU

Dolores Chelariu, Diana Moș, Irinel Anghel, Emil Vișenescu, Oana Lăpădatu, Diana Rotaru

Foto: Virgil Oprina

Aniversări, comemorări...

În 21 aprilie s-au împlinit 85 de ani de la venirea pe lume a compozitorului **Vasile Spătărelu**. Muzicianul născut la Tâmna, în județul Mehedinți, și-a definitivat formarea muzicală la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București, unde a studiat alături de profesori precum Ioan

Vasile Spătărelu

D. Chirescu, Ion Dumitrescu și Anatol Vieru, printre alții. Începând cu anul 1967 a devenit membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, în 2002 obținând și titlul de doctor în muzică la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca. Profesor la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași, Vasile Spătărelu a pus bazele secției Compoziție din cadrul unității de învățământ ieșene. Interesul său componistic s-a orientat către muzică de cameră, simfonică, vocală, vocal-sinfonică, teatru muzical și muzică de scenă. În 1982 a primit Premiul pentru Creație al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru *Cvartetul de coarde nr. 3*, iar în 1983 Premiul „George Enescu” al Academiei Române pentru lucrarea *Meditații la Enescu. Cinci piese pentru pian solo*. Vasile Spătărelu a trecut la cele veșnice în 24 aprilie 2005.

În urmă cu 80 de ani, la 4 mai 1943, la Constanța venea pe lume **Daniela Caraman Fotea**, critic muzical, jurnalist de artă, muzicolog și autor de non-ficțiune. În timpul carierei sale, Daniela Caraman Fotea a fost membră a numeroase organizații profesionale și a făcut parte din numeroase jurii. În

timpul în care a fost director artistic al casei de discuri Electrecord a luptat pentru promovarea a numeroși artiști români, din toate genurile muzicale. În perioada 1965-1980, în calitate de redactor, redactor principal și șef de secție al Radioteleviziunii Române, a realizat numeroase emisiuni ce au vizat aproape toate genurile de muzică. Începând cu 1968, a devenit membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, apoi a Biroului secției de muzică ușoară (în perioada 1975-1990) și a secției de muzicologie – începând cu 2005. În 2004 activitatea i-a fost recunoscută prin acordarea Premiului Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru întreaga activitate publicistică și a Ordinului „Meritul Cultural”, în rang de cavaler. În 2007 Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România i-a oferit gradul Ordinul Ziaristilor, clasa I (aur).

Daniela Caraman-Fotea

Daniela Caraman Fotea a încetat din viață pe 20 aprilie 2020, la București.

În data de 17 mai se împlinesc 115 ani de la nașterea, la Simeria, a compozitorului și muzicologului **Sigismund Toduță**. A urmat studiile superioare ale Conservatorului de muzică și artă dramatică din Cluj, urmând apoi diverse cursuri de specializare în compoziție, artă pianistică, muzică sacră și arta orgii. Interesul său creativ s-a orientat către muzica simfonică și vocal-sinfonică, deopotrivă cu muzica de cameră și corală. Activitatea artistică i-a fost recunoscută prin acordarea a numeroase premii din partea Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România – în anii 1973, 1976, 1978 și 1983; în 1973 Academia Română i-a oferit premiul „George Enescu”. A deținut funcții importante precum cea

de rector a Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” și director al Filarmonicii de Stat din Cluj. A fost membru al Academiei de științe sociale și politice și Membru corespondent al

Sigismund Toduță

Academiei Române. Sigismund Toduță a trecut la cele veșnice pe 3 iulie 1991, la Cluj-Napoca.

În urmă cu 95 de ani, în 9 mai 1929 a murit la București **Constantin Dimitrescu**, compozitor și violoncelist. Născut la 7 martie 1847 în Blejoi (Prahova), a urmat cursurile Conservatorului de Muzică și Declamațiune din București, făcând parte din prima generație de studenți ai Conservatorului, care fusese înființat în anul 1864. A devenit unul dintre cei mai activi promotori ai muzicii de cameră, în 1880 înființând primul cvartet de

Constantin Dimitrescu

coarde cu statut permanent din țara noastră. Lucrările sale au cuprins și partituri lirice (muzică de teatru, dar și opere comice), însă cele mai multe opusuri au fost dedicate violoncelului (șase lucrări concertante) și a muzicii camerale – este primul compozitor

Filaret Barbu

român care a scris cvartete de coarde. A desfășurat o amplă carieră pedagogică la Conservatorul bucureștean, în perioada 1873-1916, dirijând de asemenea Orchestra Ministerului Instrucțiunii Publice (în decada 1906-1916).

La Lugoj, în 16 aprilie 1903 venea pe lume **Filaret Barbu**, compozitor ce avea să devină o personalitate marcantă a peisajului muzical românesc. Tânărul artist a urmat cursurile Conservatorului din Viena, iar la întoarcerea în țară a întreprins numeroase activități muzicale, de la profesorat până la dirijat și cercetare. A predat atât la Liceul „Coriolan Brediceanu” cât și la Conservatorul din Timișoara și a fost unul dintre inițiatorii Corului

„Reuniunii Române de Muzică și Cântări” condus de Ion Vidu, după a cărui dispariție a preluat și funcția de dirijor. A compus lucrări din genuri diverse, de la partituri pentru cor bărbătesc sau mixt până la vodeviluri și operete. Printre lucrările sale regăsim operete precum *Ana Lugojana* și *Plutașul de pe Bistrița*, dar și poeme simfonice, muzică de teatru și film. Activitatea sa profesională s-a orientat și către muzicologie, artistul lugojean publicând cronici în diverse reviste de specialitate. Fiul său a fost marele balerin Gelu Barbu. Filaret Barbu a părăsit această lume în data de 31 mai 1984, la Timișoara.

Norela-Liviana COSTEA

Frederic GHERBER, profesor la Dresda și dirijor la Hofkapelle și Semperoper

Recent, am fost contactat de doamna Adriana Sorescu, una dintre nepoatele fostului căpitan Frederic Gherber, licențiat al Conservatorului de Muzică din Dresda, dirijor care a activat cu succes în fruntea Orchestrei Filarmonicii din Lugoj. Grație detaliilor transmise, am putut reconstitui ample secvențe din biografia ofițerului-muzician.

Născut la Turnu Severin (5 iulie 1887), Frederic Gherber a urmat cursurile primare la școala germană (evanghelică) din localitate, finalizându-și studiile liceale la vestitul așezământ „Traian” și la Timișoara.

Stabilit cu familia, în 1906, la Dresda, a urmat cursurile Conservatorului din capitala Saxoniei (vioară, pian și oboi), specializându-se, începând cu anul III, în armonie și dirijat. Succesul admiterii la conservator a atras atenția diplomaților români acreditați la Consulatul Onorific al Regatului României, fiindu-i oferită, din partea instituției, o bursă de studii, dar și un post de interpret pe lângă Consulat, calitate în care a activat până în 1916, la beligeranța României în prima conflagrație mondială. După obținerea licenței i s-a oferit un post de profesor la catedra de dirijat, armonie și contrapunct. În paralel, a preluat bagheta de șef de orchestră la Hofkapelle și dirijor secund la Semperoper. Totodată, și-a exersat și condeiul muzicologic, publicând, în periodicul bucureștean „Rampa”, cronici de la spectacolele puse în scenă la Semperoper.

Revenit în România, după un popas în localitatea natală s-a înrolat în Regimentul 17 Infanterie din Lugoj, cu care a participat la luptele din Ardeal. Luat prizonier, în 1917, la Predeal, după o detenție de un an a fost condamnat la moarte prin spânzurare în urma unor acuzații de spionaj, fiind însă grațiat în urma festivităților închinare sărbătoririi kaizerului. După încheierea războiului a obținut, prin concurs, un post de șef de muzică militară la Fanfara Regimentului 1 Grăniceri (care va deveni fanfara reprezentativă a Palatului Regal), transcriind numeroase opusuri clasice și introducând în aparatul orchestral noi instrumente de suflat: saxofon, fagot și contrafagot. Membru

de onoare, de la fondare (1920), al Societății Compozitorilor Români (a transmis Societății, constant, informații despre intensa viață muzicală din capitala Saxoniei, publicate sub titlul *Scrisori din Dresda*), i s-a încredințat misiunea, cu prilejul marilor serbări ale Încoronării din 1922 de la Alba Iulia, de a organiza și dirija o fanfară națională reprezentativă, care să reunească 15 fanfare zonale cu sute de instrumentiști. În același an a fondat un select ansamblu simfonic, destinat concertelor și festivităților desfășurate la Palatul Regal. Episodic, în 1923, Frederic Gherber a fost detașat la Regimentul 6 Vânători din Bălți, în urma unor manevre de culise ale superiorilor, invidioși pe succesele maestrului sublocotenent. În 1933, în semn de apreciere, a fost numit, prin ordin ministerial, inspector al Muzicilor Militare pentru Oltenia și Banat. A fost avansat la gradul de locotenent și numit dirijor al Fanfarei Regimentului 26 Rovine din Craiova.

A urmat episodica, dar fastă perioadă petrecută la Lugoj (1935-1937), în fruntea Fanfarei Regimentului 17 Infanterie și a Orchestrei Filarmonice (în tandem cu Filaret Barbu), dar și la catedra de dirijat și armonie a Conservatorului de Muzică lugojean, instituție fondată în 1929. A debutat ca șef de orchestră pe scena Teatrului Municipal, în 6 decembrie 1935, cu *Simfonia a VIII-a* de Franz Schubert, cu prilejul festivităților dedicate dezvelirii bustului lui Traian Grosavescu, când numele marelui tenor a fost atribuit teatrului lugojean.

În 18 aprilie 1936, după numirea sa oficială în fruntea ansamblului filarmonic, a prezentat publicului meloman, în parteneriat cu corala „Ion Vidu”, dirijată de Filaret Barbu, un program variat: Chr. W. Gluck (*Uvertura* din opera *Ifigenia în Aulida*), G. Bizet (*Arleziانا*), A. Ketèlbey (*In a Monastery Garden*), Gheorghe Dima (balada *Mama lui Ștefan cel Mare*), Giuseppe Becce (*Suita a II-a italiană*), P. Mascagni (*Fantezia* din *Cavalleria rusticana*). În 1937, cu prilejul ultimei sale prezențe la pupitrul dirijoral al Filarmonicii lugojeane (concert festiv dedicat jubileului de 10 ani al instituției), a dirijat *Uvertura* din *Dama de pică* de Franz von Suppé și fragmente din oratoriul *Creațiunea* de Joseph Haydn.

După pensionare (1937) s-a retras în Tohanu Vechi (jud. Brașov), unde, continuând munca sa de-o viață, a fondat fanfara Uzinelor Mecanice. A trecut la Domnul în 7 iulie 1947, fiind înmormântat, cu onoruri militare, la Cimitirul Militar Ghencea din București.

Constantin-T. STAN

Eveniment muzical la Palatul Suțu

În 19 aprilie 2023, în cadrul celei de a XXV-a stagiuni "Iosif Sava" - organizată de Fundația ACCUM și coordonată de pianista Verona Maier -, publicul a avut privilegiul să participe la un eveniment artistic memorabil, desfășurat la Palatul Suțu din București: recitalul cameral susținut de Cvartetul "Subito!", provenit din elita tinerilor muzicieni români actuali. Manifestarea muzicală de excepție a marcat "botezul artistic" al originalei formații camerale, care s-a bucurat de aprecierile entuziaste ale spectatorilor. Cele două *coartete* cu pian scrise de George Enescu (*nr. 1, op. 16*) și de Johannes Brahms (*nr. 1, op. 25*) - remarcabile prin bogăția expresivă și remarcabilă, prin dificultățile tehnice, dar și prin anvergura scriiturii instrumentale -, au impresionat spectatorii prin creativitatea și nivelul superior al prestației interpretative, care

a evidențiat calitatea fiecărui interpret în parte, precum și colaborarea excelentă și viziunea unitară a ansamblului cameral, percepută la nivel artistic și ideatic.

În *Cvartetul nr. 1 op. 16* de Enescu, muzicienii au reliefat cu măiestrie imaginile muzicale contrastante, stilul *parlando rubato* al temelor lirice, precum și finalul dinamic, plin de energie și optimism. Am admirat în egală măsură noblețea expresivă a temelor cantabile, realizarea secțiunilor pline de vervă și strălucire, cu pregnanță ritmică, precum și a culminațiilor dramatice. Versiunea excepțională a *Cvartetului nr. 1, op. 25* de Brahms a evidențiat în egală măsură inventivitatea compo-nistică - manifestată prin frumusețea melodică, originalitatea formei și verva rondo-ului "Alla zingaresca" -, cât și maturitatea și nivelul artistic înalt al ansamblului cameral. Pe parcursul întregului recital, muzicienii au realizat un impresionant crescendo emoțional, care a îngemănat original imagini

muzicale de factură poetică de o rară frumusețe, cu momente de patos, de strălucire și de impetuositate fără egal.

Pentru protagoniștii evenimentului, prezentarea celor două capodopere camerale a constituit nu doar o etalare a calităților lor muzicale și a colaborării artistice de excepție, dar și o demonstrație de cel mai înalt nivel a ceea ce presupune actul interpretativ: sinceritate în exprimare, elevație spirituală, echilibru lăuntric. Toate acestea au fost posibile grație înveșmântării expresive cuceritoare și sentimentelor incandescente transmise de muzicienii talentați și generoși, înzestrați cu har și pasiune. A venit momentul să-i numim: Eliza Puchianu (pian, posesoare a unei arte instrumentale complexe, de anvergură), Aron Cavassi (vioară, interpret cu studii în țară și peste hotare, apreciat unanim pentru performanțele artistice, realizate atât în ipostază solistică, cât și camerală), Mihai Todoran (violă, instrumentist de înalt nivel, dotat cu muzicalitate și bun gust), Constantin Borodin (violoncel, excelent interpret, care a câștigat premiul al II-lea la ediția din 2022 a Concursului Internațional "George Enescu").

În **tainicul atelier al lui Dumnezeu**, care este **istoria** (în opinia lui Goethe), momentele sublime, de neuitat, sunt rare. Evenimentul muzical oferit de cvartetul "Subito!" la Palatul Suțu va rămâne nu doar amintirea unei seri magice, dar și un moment de referință în cadrul artei interpretative camerale românești.

Carmen MANEA

Festivalul Internațional „Paul Constantinescu”

Ca veche și împătimită cercetătoare a vieții și creației lui Paul Constantinescu, trăitoare de mai bine de patruzeci de ani în Ploieștiul natal al compozitorului, fondatoare a Asociației Culturale „Paul Constantinescu 2009”, am așteptat cu emoție îndreptățită Festivalul Internațional „Paul Constantinescu”, desfășurat între 25 și 29 aprilie 2023 în două săli de concert ale „orașului aurului negru”: Sala „Ion Baciuc” a Filarmonicii și „Sala Unirii” a Palatului Culturii. Această manifestare a făcut parte din activitățile cultural-artistice din Programul Ro-Cultura intitulat „Restaurarea, revitalizarea și punerea în valoare a obiectivului Casa compozitorului Paul Constantinescu, Ploiești” lansat la 29 ianuarie 2021. Toate manifestările festivalului au fost propuse de Voice of Justice din Norvegia și Fundația „Remember Enescu”, prin reprezentanții lor: soprana Martha Smith (cetățean americano-norvegian) și soțul ei, pianistul norvegian dr. Haakon Smith pe de o parte, și profesoara Mihaela Tomescu, pe de altă parte.

Festivalul a debutat cu un recital vocal-instrumental susținut de doi foști membri a fundației „Remember Enescu”

care activează în prezent în afara țării: baritonul Vlad Alexandru Robu și pianista Iulia Marin. Cel de-al doilea moment al seriei, desfășurat la „Sala Unirii” a constat în prezentarea dramei muzicale *Vocile holocaustului* în interpretarea doamnei Martha Smith (narator), a pianistului Haakon Smith (acompaniator) și a doi discipoli ai familiei Smith - soprana Ilze Kozlovska, originară din Letonia și tenorul Edrian Esmena originar din Filipine. Beneficiind de acești interpreți de valoare, cu voci frumoase, bine lucrate, spectacolul a impresionat puternic auditoriul prin calitatea sa, dar și prin subiectul plin de conotații istorice și spirituale. De altfel, cei patru artiști norvegieni au acoperit toate evenimentele muzicale desfășurate la Palatul Culturii, în „Sala Unirii”: Recitalul de pian cu lucrări din creația norvegiană propus de Haakon Smith în 27 aprilie; un maserclass de canto oferit elevilor ploieșteni de soprana Martha Smith în cea de-a patra zi a festivalului și Recitalul de arii și duete susținut cei doi discipoli ai familiei Smith în ultima zi.

La Filarmonică, ziua a doua a fost dedicată elevilor și studenților membri ai Fundației „Remember Enescu”, dintre care doar patru erau de la Colegiul de Arte „Carmen Sylva” din Ploiești (flautiștii Sabina Ițcuș și Eduard Miclea, pianista Ioana Andreescu și percuționistul Alexandru Dumitrașcu), deși școala se poate lăuda cu mulți elevi

FESTIVALUL PAUL CONSTANTINESCU
EDIȚIA 2023

@ SALA ION BACIU

25 APRILIE // 19:00
RECITAL VOCAL-INSTRUMENTAL
VLAD ALEXANDRU ROMU BARITON
IULIA SILVIAN SOPRANĂ
PREZENTAT DE CARTE
MARIUS ȘTEFAN VIOLONCEL
SANDA HIRLAV-MAISTOROVICI

26 APRILIE // 19:00
RECITALUL LAUREATULUI
CONCURSULUI "REMEMBER ENESCU"
ȘI "PAUL CONSTANTINESCU"
ANA RĂUCU VOICĂ
SABINA TIBERIU SOARE
ANA SOFIA CHERESCHES PIAN
LOUIS MUNTZAN VIOLONCEL
DRAGOS DRADA PIAN
DARIA RĂSCĂȘAN VIOLONCEL
STEFANIA TURCU VIOARĂ
BOBICA DRĂGOȘU PIAN
IOANA A NDIȘESCU PIAN
ALEXANDRU TOMESCU VIOLONCEL
VALENTIN SIMION VIOLONCEL
PIAN PROFESORII
IOANA ȘTEFĂNESCU SOACĂ
IOANA ȘTEFĂNESCU PIAN
PROFESORII INSTRUMENTALI
BOBICA DRĂGOȘU, ȘTEFAN CAZACU,
CERBILĂ ȘTEFAN, ANDREI POPĂSCU,
CRISTINA DAN, ALEXANDRU CAZĂRĂNEA,
TUDOR IULIANOVICU, ANCA ȘTEFĂNESCU,
ALEXANDRU ACĂȚIȘI, TERESA SANDU,
TEODORA MISTROVICU

27 APRILIE // 19:00
CONCERT SIMFONIC
CERBILĂ ȘTEFAN SOARE
ALEXANDRU TOMESCU VIOARĂ
TIESA CAZACU VIOLONCEL
ODA VOLTERSVIK PIAN
TUDOR ISTODOR
PONTREI PAUL CONSTANTINESCU

28 APRILIE // 19:00
RECITAL CAMERAL
ĂSTA DÓRA FINNSDÓTTIR PIAN
EVA GĂREȘ PIAN

29 APRILIE // 19:00
RECITAL CAMERAL
ALEXANDRU TOMESCU VIOARĂ
ODA VOLTERSVIK PIAN
PREZENTAT DE CARTE
"BIOGRAFIJA PARALELĂ"
PAUL CONSTANTINESCU
IOANA VOICU ARNĂUȚOIU

@ SALA UNIRII

25 APRILIE // 20:00
GRAND MUZICAL
CONCURSUL "REMEMBER ENESCU"
ILEZE KOZLOVSKA SOCRANĂ
EDRIAN ESMENA TENOR
HAAKON SMITH PIAN
MARTHA SMITH TENOR/PARATENOR

26 APRILIE // 19:00
RECITAL DE PIAN
CERBILĂ ȘTEFAN VIOLONCEL
ULI HAAKON SMITH PIAN

28 APRILIE // 20:00
MARETINEL
ULI, MARTHA SMITH SOCRANĂ
PROFESORII INSTRUMENTALI
SEBASTIAN RĂUCU
PROFESORII INSTRUMENTALI
LARISA BRASOV, ROBERT MARCĂȘ

29 APRILIE // 20:00
RECITAL DE ABSORBȚIE
ILEZE KOZLOVSKA SOCRANĂ
EDRIAN ESMENA TENOR
ULI HAAKON SMITH PIAN

DETALII ȘI PROGRAM COMPLET
PE PAUL-CONSTANTINESCU.RO

25-29 APRILIE 2023

excepționali care aveau în repertoriu lucrări de Paul Constantinescu. Remarcabilă contribuția profesoarei Doina

Martha Smith, Edrian Esmena, Haakon Smith, Ilze Kozlovskā

Staicu-Boboacă din Ploiești, privind acompaniamentul tuturor interpreților din acea seară.

Cea mai importantă manifestare a fost, cum era de așteptat, concertul Filarmonicii din Ploiești (27 aprilie), în care au evoluat Alexandru Tomescu, „cel mai cunoscut violonist român contemporan” (citad din programul festivalului), Ștefan Cazacu, violoncelist român multipremiat, școlit la București și Viena, și Oda Voltersvik, artist în rezidență la Muzeul „Edvard Grieg”, pianistă cu un palmares impresionant, deținătoare a mai multor distincții câștigate la diferite concursuri internaționale. Ei au interpretat, acompaniați de Orchestra Simfonică a Filarmonicii, sub bagheta dirijorului Tiberiu Soare, *Triplul concert pentru*

vioară, violoncel și pian, ultima lucrare scrisă de Paul Constantinescu. În partea a doua au fost prezentate cele două suite orchestrale *Peer Gynt* de Edvard Grieg, actorul Tudor Aaron Istodor realizând o sensibilă și tulburătoare narațiune a destinului personajului ibsenian.

Cea de-a patra seară de la Filarmonică a constat în recitalul de pian susținut de doi tineri pianști extrem de talentați propuși de cei doi parteneri ai festivalului. Din partea norvegiană am ascultat-o pe Ásta Dóra Finnsdóttir de 16 ani, născută în Islanda și școlită în Norvegia și Islanda, interpretează extrem de matură, care ne-a impresionat cu tălmăcirea în cel mai autentic stil românesc a *Toccatei* de Paul Constantinescu. La fel de plin de culoare a fost și dificilul program, de-a dreptul acrobatic, propus de Matei Lăbunț, component al clasei Piano-Star de la ArCuB. La Filarmonică, festivalul s-a încheiat cu regalul oferit de pianista Oda Voltersvik alături de violonistul Alexandru Tomescu, într-un recital de sonate pentru vioară și pian din care nu a lipsit *Sonatina* de Paul Constantinescu. Atât eu, cât și conf. univ. dr. Ioana Voicu Arnăuțoiu am fost invitate să vorbim în trei seri distincte, înaintea evenimentelor muzicale, despre viața, activitatea și creația lui Paul Constantinescu.

Muzeul de Istorie și Arheologie al Județului Prahova, de care aparține Muzeul Memorial „Paul Constantinescu” propus spre reabilitare, a contribuit la acest eveniment cu o valoroasă și edificatoare expoziție despre viața și activitatea compozitorului ploieștean. Custodele muzeului, doamna Mihaela Ștefănescu, a precizat: *Conceptul panourilor care conțin documente din patrimoniul Muzeului Memorial „Paul Constantinescu” și din arhiva UCMR (scanate de muzeograful ploieștean Octav Negrea), îl datorăm doamnelor Irina Nițu – cercetător doctor și Carmen Cârnelci – compozitor și dirijor, precum și domnului grafician Horia Nițu, toți de la Muzeul Național „George Enescu” București.*

Mă așteptam ca artiștii și muzicienii ploieșteni, profesorii de muzică și elevii muzicieni să fie mai solicitați în desfășurarea festivalului. Desigur, în spatele scenelor festivalului, au trudit câțiva reprezentanți ai Consiliului Județean Prahova care s-au străduit din tot sufletul ca totul să meargă perfect. Din păcate însă, materialele de promovare (afiș și broșură), editate pe hârtie de foarte bună calitate (*scripta manent*), au conținut multe și impardonabile erori și omisiuni, corectate „pe ultima sută de metri”, din mers, pe unde a mai fost posibil, adică în mediul on-line. (Foto: Teodor Constantinescu)

Sanda HIRLAV-MAISTOROVICI

COULEURS: Explozie de timbralități primăvăratice

Natura a constituit dintotdeauna o sursă inepuizabilă de inspirație în muzică. De la evocarea cântecului păsărilor sau a valurilor mării, până la descrierea unui întreg anotimp, compozitorii au adăugat neîncetat noi substraturi programatice în piesele lor, cu scopul de a ademini publicul cu creații cât mai estetice și captivante. La aproximativ 300 de ani de la compunerea celebrei *Anotimpuri* de Antonio Vivaldi, Asociația Culturală „Sound Borders” și Ansamblul COULEURS au adus laolaltă cincisprezece compozitori din patru centre universitare ale țării: Iași, București, Timișoara și Cluj-Napoca, pentru a crea un eveniment plasat sub genericul „Anotimpuri contemporane”. Această manifestare complexă, temerară și poetică în același timp, are ca scop promovarea literaturii muzicale de cea mai strictă actualitate, evidențind în cadrul fiecărei lucrări elementele anecdotice, simbolice, ornamentale specifice fiecărui anotimp.

Primul concert din seria celor patru a avut loc în seara de 25 aprilie, la ora 19, în incinta Studioului de concerte al Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca. (...)

Sugerarea ideii de (re)naștere treptată, prin ieșirea din amorie și a viețuitoarelor odată cu revenirea luminii și căldurii primăvăratice, a fost asigurată de lucrarea *Exuvia* (p.a.a) a compozitorului Tudor Feraru, o piesă a cărei componentă instrumentală surprinde compatibilitatea și complementaritatea timbrală a două instrumente, clarinet și vibrafon. Curgerea sonoră, care descrie melopee acompaniată, a fost redată de clarinetistul Sergiu Cebotari, pe un fundal ce poate fi descris ca un halou armonizat, generat cu subtilitate de percuționistul Toni Vîntur.

Explozia de culoare, de dinamism și de virtuozitate a acaparat publicul prin lucrarea *Introduction et Allegro* de Maurice Ravel, una dintre cele mai „primăvăratice” lucrări ale compozitorului impresionist sub aspectul limbajului, o piesă în care nuanțele jazzistice ale harpei se îmbină armonios cu efuziunea melodică a celorlalte șase instrumente.

Prima audiție absolută a lucrării *Snowdrops* (*Ghiocci*) a reprezentat un adevărat *breaking-point* în creația compozitorului brașovean de origine, Șerban Marcu, fiind prima compoziție a sa pentru percuție solo. Sunetele repetate, statice ale marimbei contracarate de momente în tempo rapid, energice, asemenea aparițiilor ghiocelilor pe un câmp, surprind sonor un pastel muzical, prin timbrul ușor cristalin, timid, delicat al marimbei.

Primele trei lucrări se situau la confluența dintre iarnă și primăvară, fiecare piesă fiind pusă în valoare pe scenă printr-o „baie de culoare”, un *light-design* inspirat, semnat de către Andrei Copil-Pod. „Accesoriu” vizual binevenit, acest adaos a fost menit să semnaleze prin efecte subtile impulsul sonor al discursului muzical și prezența instrumentiștilor pe scenă.

Amplasarea spațializată a interpreților în sala de concert, în lucrarea *Păsărea Măiastră* de Alexandru Murariu, servește din plin firul narativ, în care personajul principal, Păsărea Măiastră, reprezentată pe scenă de o parte din ansamblu: pian, flaut și harpă, este „secondată” acustic de cvartetul de coarde, plasat în sală, asemenea păsărilor ocrotitoare care însoțesc personajul principal în călătoria și aventurile ei. Ansamblul condus de însuși compozitorul lucrării a uimit publicul, în aproape patru minute intense, de o coordonare perfectă între dirijor și ansamblu, respectiv, de o sinergie între interpreți și public.

Asemenea compozitorilor din epocile trecute, care au inclus în lucrările lor cântul păsărilor prin imitație la voci și instrumente, prin citat, folosind înregistrări sau chiar prin utilizarea sunetelor emise de către păsărilor din natură, Sonia Vulturar a propus spre audiție un adevărat *jam-session* de onomatopoeie a păsărilor din arealul județului Cluj. *Joc cu păsări – 6 schițe instrumentale* a adus în atenția publicului șase specii diferite din atlasul ornitologic local, șase momente ce suprapun mediul electronic cu înregistrări ale cîripitului păsărilor realizate în teren, peste replicile improvizatorice ale vioarei, clarinetului (acestea două aflate *off-stage*) și ale pianului.

Revenirea ambianței renașcentiste, cu contrastul dintre întuneric-lumină/iarnă-primăvară, a asigurat-o lucrarea *Printemps Verdure* (p.a.a) de Gabriel Mălăncioiu, o pagină muzicală inedită în care autorul explorează atât dimensiunea timbrală fragilă și delicată a iernii, cât și energia năvalnică a culorii primăverii. Tematica anotimpului, echilibrul dintre părți, respectiv ciclicitatea întregii lucrări, toate acestea au fost punctate și potențate prin scurte citate de tip „flashback”, din lucrarea „Rose, liz, printemps, verdure” de Machaut.

Întreaga curgere sonoră a concertului – un fascinant crochiu multicolor al primăverii, a fost încărcată cu emoție și expresivitate de către ansamblul COULEURS, format din: Ramona Murariu, Carina Coste – flaut; Sergiu Cebotari – clarinet; Sanda Răileanu – harpă; Alex Lazăr – pian; Toni Vîntur – percuție; Sonia Vulturar, Ana-Teodora Buia – vioară; Fodor Lilla Dorottya – violă; Adela-Hania Greab – violoncel, respectiv dirijorul Alexandru Murariu.

Tunde SUR

Din culisele spectacolului *Fantoma de la Operă* de la Opera Națională București

Anul 2023 a însemnat, pentru legendarul spectacol *Fantoma de la Operă*, încetarea reprezentațiilor de pe Broadway după 35 de ani, timp în care spectacolul a avut aproape 14.000 de reprezentații. La București, în aceeași perioadă, la Opera Națională București se pregătea premiera românească a spectacolului. Biletele pentru toate serile s-au epuizat rapid, publicul așteptând cu nerăbdare fiecare reprezentație.

Irina Baianț

În presă, ecoul a fost puternic, iar cei implicați în realizarea celui mai longeviv spectacol din lume pe scena românească, au semnalat și în mediul online unele dintre ele. Iată, de pildă, relatarea Irinei Baianț – soprana care a interpretat rolul Christine în faimosul musical, distribuită pe o pagină de socializare:

„*Fantoma* din 2023 este un spectacol dens, cu multă profunzime, emoție, trăire, sacrificii și lacrimi. Exact așa a fost încă din prima zi de la întâlnirea inițială pe care regizorul a stabilit-o într-un cadru absolut ieșit din comun, pe ultimul pod suspendat din culisele operei, printre ștangi și scări interioare, la lumina lumânărilor, exact acolo unde își petrecea viața *Fantoma*, în intestinalele Operei Naționale București.

Au urmat seri de lectură în săli la fel de neconvenționale, unde trăiam emoții și descopeream dimensiuni pe care nu le-am cuprins vreodată în vechea montare.

Și... a început nebunia! Repetiții muzicale, ansambluri, balet, coregrafie, construirea scenelor, arta actoricească, probe de costume, schimbări rapide, decoruri grandioase, luminile, elementele tehnice de scenă, o muncă ce părea interminabilă dar care ne fascina pe toți.

Am râs, am plâns, am găsit resurse pe care nu le gândeam niciunul dintre noi ca făcând parte din stocul capacității noastre de a exista și, fără să realizăm, am croit un imperiu. Am fost o echipă unită care a tras cu entuziasm la aceeași cârmă și, deși au fost multe momente care ne-au îngenuchiat, am acceptat schimbarea și ne-am adaptat perfect: ca un organism ce luptă să se nască.

S-a repetat asiduu timp de două luni. Pentru unii poate părea mult, pentru alții puțin, eu am simțit că a fost un record. 12 ore pe zi de continuă concentrare și spirit creativ. După asta, pot spune că sunt pregătită să fac orice!

Am avut momente când ajungeam acasă și începeam să plâng. Fie de oboseală, de consum interior, de intensitatea superbă pe care o trăiam, de bucurie că se făcea lumină și se legau scenele, de neputință acolo unde nu înțelegeam ce am de făcut pentru a fi autentică.

S-a muncit pe brânci. Cei care au văzut spectacolul probabil s-au gândit ca e atât de natural, frumos și plăcut ce vad și aud încât sigur e foarte ușor. Nici măcar un fir de praf nu gravitează întâmplător în acest spectacol. Totul este calculat la milimetru. Știți ce nu e? Trăirea! Aici am umplut fiecare dintre noi spațiul cu ceea ce suntem. Și asta face ca „*Fantoma de la Operă*” să fie cel mai tulburător și fascinant spectacol de pe o scenă de specialitate din România.

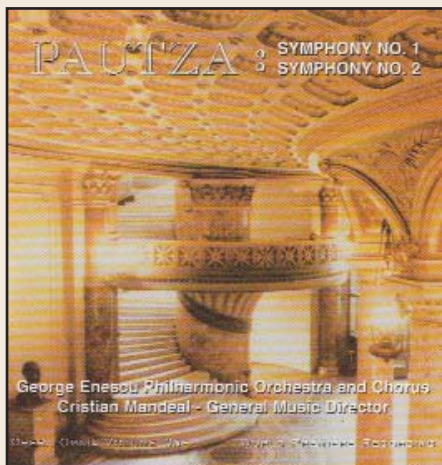
Nu am terminat de povestit încă dar mă voi opri pentru că sper ca de fiecare dată când voi fi întrebată despre această producție să am ocazia să spun ceva ce nu am mai spus până atunci, iar dumneavoastră vă mulțumesc pentru că ați îngăduit să fiți prima persoană căreia mi-am deschis sufletul și în fața căreia am descărcat puțin din acest punct de evoluție a vieții mele!”

* Fragmentul de mai sus a fost inclus în materialul realizat de Floriana Jucan pentru publicația online QMagazine.

Sabin Păutza: „Opera omnia, vol. 1”

Acest prim album din seria ce reunește cele mai importante creații ale compozitorului include două simfonii. *Simfonia nr. 1 “In memoriam”* este o lucrare romantică dedicată tuturor victimelor inocente ale celui de-al doilea război mondial, prima mișcare – *Fuga*, a doua – *Passacaglia* și *Toccata*; *Lamento*, *Pastorală* și *Corale*. Acompaniament: orchestra Filarmonicii “George Enescu”, dirijor Cristian Mandeal. *Simfonia nr. 2, Simfonia sacra*”, i-a fost comandată de Choral Art din statul american New Jersey cu

ocazia jubileului, fiind concepută pentru soprană solo, cor, orgă și orchestră, fiind inspirată de trei

psalmi. Cele trei mișcări ale simfoniei: *Pastorală*, *Elegia*, *Laudae*. De această dată însuși Sabin Păutza dirijează orchestra Filarmonicii “George Enescu”, solistă - soprana Mariana Mihai, Silvia Giban-Secrieriu fiind în fruntea corului. Este vorba de înregistrări “live” ale concertelor de la Ateneul Român din 1995, respectiv 1966. Asistență profesională: dr. Charles Wendell și Bob Speiden.

Atât compozitorul, cât și lucrările se bucură de comentarii elogioase semnate pe coperta IV de Viorel Cosma, Grigore Constantinescu și de critici muzicali din Germania, Franța și SUA. (D. M.)

Caratele Reușitei

În seara de 8 aprilie a. c., celor prezenți în localul - club „La Cave de Bucarest” li s-au hărăzit epustufante clipe de încântare prilejuite de recitalul de jazz autentic, de înaltă clasă, exhibitat de „Petrică Andrei Band” în două acte muzicale distincte. Artist de gen - de liga întâi, la cei patruzecișopt de ani ai săi (născut în Pitești la 18 februarie 1975), pianistul compozitor Petrică Andrei se află în deplina maturitate a mijloacelor exprimării, reprezentând o fericită îngemănare între talent, tehnicitate, tenacitate. Absolvent în 1994 al Liceului de Muzică „Dinu Lipatti” din orașul natal, iar în 1999 al Universității Naționale de Muzică din București, el fiind inițiat în tainele armoniei, ale improvizației, ale compoziției și ale aranjamentului de ai săi mentori, maestrul Marius Popp și Anton Șuteu, muzicianul se poate mândri cu un voluminos palmares de succese / recunoașteri valorice în țară ori dincolo de fruntarii, începând cu Premiul de debut la Sibiu în 1993, continuând cu alte distincții și cu prezențe în finalele unor competiții naționale și internaționale, la Vilnius (Lituania), Gexto / Bilbao (Spania), Cluj, Costinești, dar și la Paris drept competitor pe cheltuială proprie la cea mai exigentă și prestigioasă confruntare a unor tineri pianiști de jazz, Concursul „Martial Solal” devenind aici finalist. I s-au atribuit de asemenea premii de creație în 2001 și 2006, de către Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, uniune al cărei membru este din anul 2000! Iată argumente ce vin să legitimizeze odată în plus o apreciabilă suită de realizări și împliniri constând atât în aplaudate participări la concerte, la festivaluri de jazz autohtone și de peste granițe, în orașe precum Hanovra, Berlin, Lisabona, Barcelona, Paris, Viena, Bruxelles, Tokio, cât și în înregistrări de studio și pe micul ecran sub generice ale emisiunilor „Marele Jazz”, „Stele de cinci stele”, „Taverna”, „Unora le place”, „ApropoTV”. Din discografia proprie amintim albumele „Tribute To Herbie” (2000), „Joy Of Life” (2006), „Dedicated Waltz” (disc de autor - 2012), „Good Friends” (2015), „Joy Of Life - Second Meeting” (2017) și prezențele ca sideman / invitat pe genericele discurilor „From Our Hearts” (2000) și „Sweet Little 6 Strings” (2011). Ceea ce s-ar putea defini ca „stilul petrician” se materializează într-o pianistică bogată, plurivalentă: rapide traversări melodice ale claviaturii cu mâna dreaptă - veritabile ghirlande de sunete; complexe armonice *block chords* (melodii de acorduri); virtuoză improvizații identice ale ambelor mâini la interval de două octave, ca și alte combinații și abilități tehnic-sonore.

Bucureștean, născut la 21 august 1977, bateristul Vlad Popescu a beneficiat de un ambient familial propice, tatăl său fiind instrumentist, astfel încât s-a apropiat de arta sunetelor de la vârsta de 6 ani, ca elev la pian al Școlii de Muzică nr. 2 (în anii 1983 - 1984), apoi al Școlii de Muzică nr. 5 din Capitală (1984 - 1988). Dar la Liceul de Muzică „Dinu Lipatti” (1988 - 1996), ca și în continuare la Universitatea Națională de Muzică (1996 - 2001), Vlad Popescu a studiat cu asiduitate instrumentele de percuție. Experiența sa interpretativă s-a conturat încă din 1992, când a început conlucrarea cu Big band-ul Radio, neîntreruptă până astăzi. Remarcat de muzicieni de jazz români și străini, a fost solicitat de ei din anul 1994 pentru recitaluri în cluburi și pe scene festivaliere de gen din București, din diferite alte centre culturale. A devenit în 1996 percuționist secund al Filarmonicii „George Enescu”. Un an mai târziu evolua ca percuționist pe scenele

Festivalurilor de Muzică Pop de la Mamaia și Brașov („Cerbul de Aur”). Primele concerte peste hotare la care a luat parte ca baterist și percuționist au avut loc din 1997, în Italia, Spania și Germania. În continuare, activitatea lui Vlad Popescu s-a derulat polivalent, în domeniul marii muzici - din 1998 membru al Ansamblului de percuție „Game” (cu care a dobândit și un premiu pentru muzică modernă) și colaborator al Orchestrei Naționale Radio - precum și în compartimentele jazz și pop. La ediția 1999 a Festivalului Internațional de Jazz de la Costinești i s-a atribuit titlul de laureat; un an mai târziu a evoluat în fruntea formației proprii numită „Modern Jazz Group” avându-l ca invitat pe saxofonistul Cristian Soleanu. Din primul an al noului mileniu a apărut pe podiumuri festivaliere de la Brașov și Iași, a evoluat în majoritatea edițiilor Festivalului Internațional de Jazz de la București, fie ca sideman al unor notabili muzicieni români și străini (în 2002 cu pianistul italian Guido Manusardi, în 2003 cu grupul trompetistului francez Michel Marre și cu grupul „East Village”, în 2004 împreună cu Decebal Bădilă, această colaborare fiind reeditată și în 2005, când din grup a făcut parte și virtuozul ghitarist brazilian Marcinho Eiras), dar și ca lider de proiect, la ediția 2004. Se cuvine să mai menționăm, de asemenea, prezența sa la Viena în anul 2003, ca și faptul că a fost solicitat în mai multe rânduri, pentru contribuții live, de profesorul și dirijorul american Tom Smith. Din 2003, Vlad Popescu funcționează drept cadru didactic la Clasa de percuție a Universității Naționale de Muzică din București.

Venit pe lume la 20 aprilie 1977 în municipiul Suceava, basistul Ciprian Parghel - fiu al regretatei vocaliste și compozitoare Anca Parghel - a urmat studii medii la Liceul

de Muzică „Dinu Lipatti” din Capitală, continuate la Conservatorul Regal de Muzică din Bruxelles. A fost solicitat - grație calităților sale - și a colaborat cu nume de prim rang ale jazzului autohton, ca Mircea Tiberian, Johnny Răducanu, Alin Constanțiu, Nicolas Simion, Marius Vernescu, Anca Parghel, Irina Sârbu, Big band-ul Radio, desigur Petrică Andrei. Ciprian Parghel s-a afirmat la o serie de Festivaluri internaționale de jazz din Franța, Belgia, Germania, SUA, Canada, iar în țară pe podiumurile de gen de la Sibiu, Ploiești, Brașov, Cluj, Tîrgu Mureș, Satu Mare, Tulcea, Gărâna, 2 Mai. Un episod gustat de public a fost și acela în care instrumentistul a dublat vocal, cu notabilă precizie, linia melodică a contrabasului în improvizație.

M-am bucurat, ca și toți cei prezenți, să reascult în redimensionări pline de inventivitate și implicare afectivă a

înzestraților muzicieni piese notorii din repertoriul jazzului modern, al bossa novelor, al temelor latino, precum „Birk's Works” (Dizzy Gillespie), „Bluesette” (Toots Thielemans), „Caravan” (Juan Tizol & Duke Ellington), „On Green Dolphin Street” (Bronislaw Kaper), „Tea For Two” (Vincent Youmans), „What Is This Thing Called Love” (Cole Porter).

În câteva dintre momentele muzicale ale recitalului, între care acelea intitulate „Dindi” (Antônio Carlos Jobim), „Quizas, Quizas Quizas” (Osvaldo Farres), „Fly Me To The Moon” (Bart Howard), „Misty” (Erroll Garner), „Corcovado” (Antônio Carlos Jobim), „Isn't She Lovely” (Stevie Wonder)

– pentru culoare, diversitate, celor trei instrumentiști li s-a alăturat tânăra solistă Lorena Nedelea (22 ani, studentă în anul III, Clasa Compoziție Jazz a lui Mircea Tiberian la UNMB), interpretează care departe de a fi o diletantă, a vădit siguranță de sine, justețe intonațională, bună cunoaștere a temelor standard abordate.

Sâmbătă 8 aprilie a. c., ora 20,00 în localul - club La Cave de Bucurest, quartetul Petrică Andrei Band: am trăit o euforică desfătare a auzului, a spiritului! (Foto: Mihai Focșa)

Florian LUNGU

Amintiri

● Margareta Pâslaru nu numai că a debutat la o vârstă fragedă în muzica ușoară, dar a fost un „enfant prodige”, cum spun francezii, un copil-minune în mai multe domenii

artistice, către care a fost îndrumată de mică. Cele trei imagini alăturate o sur-

prind în câteva ipostaze grăitoare. Pentru recitalurile de pian de la sfârșit de an, profesorii îi alegeau pe cei mai talentați elevi. Într-o fotografie apărută în revista „Teatru și muzică” în 1954, micuța Margareta apare alături de profesoara sa, domna Simian. Cei care se întrebau unde își au rădăcinile show-urile și aparițiile sale atât de complexe, inclusiv sub raport coregrafic, explicația o pot găsi în lecțiile de dans din copilărie cu ilustra maestră de balet

Floria Capsali (aici într-un menuet la clasa acesteia). Așa încât premiul I acordat ei în anul 1956 (a treia fotografie) este cât se poate de firesc. Neuitând cât de importante sunt ajutorul și sfaturile competente la vârsta speranțelor și a visurilor, Margareta Pâslaru a sprijinit numeroși tineri artiști, i-a îndrumat în carieră, le-a acordat premii și burse, asta fără a mai aminti de permanenta implicare în acțiuni de binefacere și umanitare. De altfel, motto-ul ei este mai mult decât grăitor: „În tinerețe ne străduim să ne facem un nume, la maturitate trebuie

să folosim acest „nume” spre binele altora”. În prezent, artista lucrează intens la un album discografic definitiv pentru cariera sa muzicală exemplară. Așteptăm cu nerăbdare lansarea și nutrim speranța că Margareta Pâslaru și toți eroii muzicii noastre ușoare – compozitori, interpreți, textieri, instrumentiști – vor fi cinstiți cum se cuvine în luna august, când se preconizează reluarea festivalului național de muzică ușoară de la

Mamaia. Mai ales că Margareta a cântat la prima ediție a festivalului, în 1963!

● Într-una din „Galele Savoy” din acest an de la Teatrul de revistă „Constantin Tănase” momentul „In memoriam” i-a fost dedicat scriitorului Octavian Sava. Între colaborările notabile ale acestuia cu instituția de pe Calea Victoriei s-a numărat și o nouă adaptare a marelui succes de altădată „Nota zero la

purtare”, piesă la care Octavian Sava a fost co-autor. În noua montare, un musical semnat Marius Țeicu, s-au întâlnit pe scena de la „Savoy” trei „elevi” din vremurile noastre, jucați de Mălina Olinescu, Aurelian Temișan și Adrian Enache. (D.M.)

Mălina Olinescu, Aurelian Temișan, Adrian Enache

Thury Ștefan

În toamna anului 2021, pe 30 octombrie, avea loc la Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" prima ediție a Galelor Savoy, un omagiu adus marilor artiști care au jucat de-a lungul timpului pe scena celebrei săli și care și-au legat

numele și cariera de spectacol de Revistă, gen unic în lume. La acel prim spectacol invitați speciali au fost actorul Alexandru Lulescu, cuplul comic fantezist Anton și Romică (Anton Nicolae și Romulus Sârbu), dansatorul și coregraful Thury Ștefan și interpretul de muzică ușoară Gabriel Dorobanțu.

Din nefericire, între timp, trei din cei patru invitați speciali ai primei Gale Savoy ne-au părăsit pentru totdeauna: Romulus Sârbu (27 decembrie 2021), Alexandru Lulescu (17 iunie 2022) și, recent, pe 4 aprilie, Thury Ștefan. Celebru balerin împlinise 82 ani în vara anului trecut, pe 14 august. El a fost și marele absent al primei gale, din cauza problemelor de sănătate. Thury Ștefan s-a stabilit de multă vreme la Câmpulung Muscel, unde s-a dedicat artelor plastice, mai precis metaloplastiei (lucrările modelate manual, în cupru, au fost considerate adevărate opere de artă și expuse în expoziții în țară și în străinătate!) și a preferat să transmită publicului un mesaj video: "Felicit Teatrul Tănase pentru ideea minunată de a-i sărbători pe veteranii acestuia! Sunt fericit că fac parte din această pleiadă de artiști pentru că și eu, la rândul meu, cred că mi-am făcut datoria față de teatrul românesc de Revistă".

"Cele mai importante emisiuni de divertisment în care a evoluat Thury au fost cele realizate de Titus Munteanu, veritabile parodii puse în scenă cu talentul său unic" – spunea Octavian Ursulescu, prezentator al câtorva ediții ale Galelor Savoy. "Să ne amintim de «Boney M de Bolentin», «Cenușăreasa», «Toreadorul», «Visul lui Pinocchio», fără să uităm de celebrul «Vis al lui Charlie Chaplin». O avea ca parteneră pe Doina Anastasiu, care era balerină la Teatrul Tănase, apoi ea a devenit regizoare de montaj la Televiziunea Română, dar și soția regretatului solist Dorin Anastasiu, Thury a dansat până la 62 de ani, după care s-a dedicat cu feroare metaloplastiei, artă în care a cunoscut din nou succesul".

Pe scena Teatrului de Revistă "Constantin Tănase", Thury Ștefan a strălucit peste 15 ani (între 1964 și 1980); a jucat în "Revista dragostei" (de Nicușor Constantinescu și George Voinescu), "Vino să ne vezi diseară!" (de Petre Bărbulescu); "Uite că nu tac!" (de Petre Bărbulescu) și "Lasă supărarea-n hol" (de Nicușor Constantinescu și Sașa Georgescu). A semnat coregrafia pentru spectacolele "Omul care aduce răsul" (de

Puiu Călinescu și Ovidiu Dumitru) și "Salutări de la Vasile", o comedie muzicală de Aurel Storin, cu Dem Rădulescu, Nicu Constantin, Cristina Stamate, Paula Rădulescu, Ioana Casetti, Nicolae Dinică, Mihai Perșa.

Memorabil va rămâne turneul pe care l-a efectuat împreună cu artiștii Teatrului Tănase la Paris; în 1965 românii au jucat pe marea scenă a sălii "Olympia", al cărei manager și proprietar, celebrul Bruno Coquatrix, l-a apreciat în mod special: "A vrut chiar să mă înfiez, să rămân acolo" – povestea Thury Ștefan, care avea un număr în care dansa pe niște tobe supradimensionate, moment gândit special pentru el de Oleg Danovski. "Mick Micheyl, vedeta, steaua Casino de Paris, venea seară de seară să mă vadă la Olympia, unde i-am cunoscut și pe Charles Aznavour și Gilbert Bécaud". În același an Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" a prezentat la Berlin, pe scena Friedrichstadt Palace, spectacolul "Revista Dragostei" ("Revue der Liebe"), cu o distribuție de zile mari: Zizi Șerban, Stela Popescu, Mircea Crișan, Aida Moga, Doina Badea, Horia Șerbănescu, Alexandru Lulescu, Constantin Drăghici, Trio Caban, Anton și Romică, George Bunea, Sergiu Cioiu, Fărâmiță Lambru, Efta Botoca, Benone Damian. Direcția muzicală aparținea lui Gelu Solomonescu și Nicolae Patrichi, iar coregrafia era semnată Oleg Danovski, Sandu Feyer și Nicolae Sever, soliști fiind dansatorii și coregrafii Cornel Patrichi și Thury Ștefan. Succesul a fost fulminant, iar presa germană a vremii ("Berliner Zeitung", "Nationale Zeitung", "Der Morgen", "Neua Zeit") l-a consemnat în repetate rânduri. La fel s-a întâmplat și la Paris, unde publicații precum "Le Figaro", "France Soir", "Le Nouvel Observateur" sau "L'Aurore" au lăudat prestația artiștilor români.

Thury Ștefan datorează cariera de balerin și dansator mătusei sale, Elena Botez, soprana la Opera Națională din Timișoara: l-a dus în sala de balet și la 14 ani a avut șansa de a dansa în Evgheni Oneghin, înlocuind un balerin. "Un maestru de balet avea nevoie de un personaj foarte important - Nebunul satului din piesa «Priculiciul» de Zeno Vancea și care trebuia să fie jucat de un copil" – povestea într-un interviu. "Și-a adus

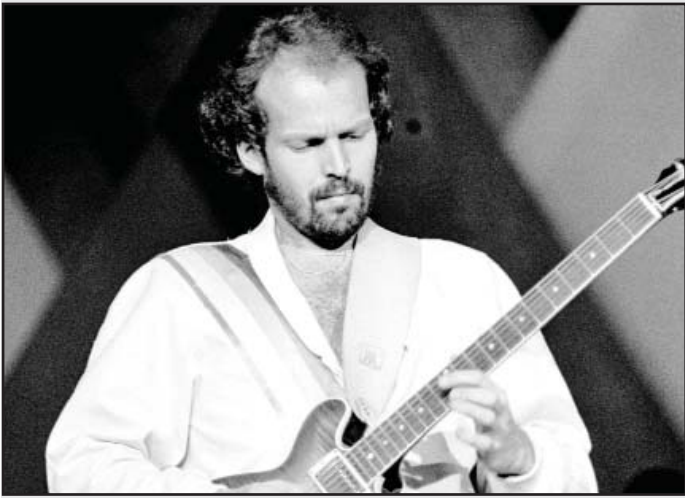
aminte de mine și știindu-mă că stau mereu sub pian, m-a strigat. Am fost distribuit, la 14 ani, în primul meu rol de compoziție. Mi-a ieșit din prima. Apoi, mi-a dat rolul din Evgheni Oneghin și a urmat un alt rol în Faust!" În 1964 a absolvit ca șef de promoție, cu 10 pe linie, Școala de Balet din Cluj Napoca și a plecat la Leningrad unde a studiat la Academia de Balet, profeoară fiindu-i celebra Maia Plisețkaia!

Au devenit memorabile și l-au făcut cunoscut pretutindeni momentele în care îl imita pe Charlie Chaplin.

Oana GEORGESCU

Lasse Wellander

Lasse Wellander, muzician cunoscut în întreaga lume pentru activitatea de chitarist al trupei ABBA, a murit la vârsta de 70 de ani.

Muzicianul suedez s-a născut în data de 18 iunie 1952. Wellander a început să cânte la chitară încă din copilărie, activând mai apoi în formații locale.

În anul 1974, Lasse Wellander a început să lucreze în studio alături de Agnetha Fältskog, Björn Ulvaeus, Benny Andersson și Anni-Frid Lyngstad (ABBA).

Lasse Wellander a contribuit la toate cele șapte albume de studio lansate de ABBA din 1975 până în prezent, excepție făcând albumele „Ring Ring” (1973) și „Waterloo” (1974), înregistrate de ABBA înainte ca Wellander să se fi alăturat trupei. Ultimul album înregistrat de ABBA cu Lasse Wellander la chitară, intitulat „Voyage”, a fost lansat în anul 2021, după o pauză discografică de 40 de ani.

Wellander și-a lansat albumul de debut în anul 1981, iar după destrămarea oficială a trupei ABBA în 1982, a

colaborat cu alți artiști suedezi, făcându-și apariția în calitate de colaborator în diverse proiecte muzicale ale foștilor membri ABBA. În paralel, Lasse Wellander și-a continuat cariera solo lansând albume și single-uri originale. Ultima apariție discografică a muzicianului suedez este single-ul „O Come, All Ye Faithful”, lansat în luna noiembrie a anului 2022.

Lasse Wellander a contribuit la coloana sonoră a filmelor de succes, inspirate de cântecele formației ABBA, „Mamma Mia!” (2008) și „Mamma Mia! Here We Go Again” (2018).

A avut o activitate prolifică de-a lungul carierei, nu numai ca membru al formației ABBA. În calitate de muzician de studio, producător și compozitor, Wellander și-a făcut apariția pe un număr record de peste 6000 de piese și peste 1600 de albume de studio.

În anul 2005, Lasse Wellander a primit premiul „Albin Hagström Memorial Award” din partea Academiei Regale de Muzică din Suedia, iar în 2018 a fost premiat de Uniunea Muzicienilor din Suedia pentru activitatea sa în calitate de muzician de studio.

David LAPADAT

● Destul de puțini își mai aduc aminte de Marilena Dobre și este mare

păcat. Înzestrată cu o voce remarcabilă, solista originară din Buzău a câștigat premiul I de interpretare la festivalul de la Mamaia, după care s-a stabilit în SUA, căsătorindu-se cu Bogdan Curta, cel care înființase la New York primul grup hip-hop român de acolo. Numele Marilenei Dobre, care s-a stins din viață tânără dincolo de Ocean, a fost pomenit pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, în cadrul „Galelor Savoy”, unde a fost sărbătorit, între alții, fostul ei socru, actorul Decebal Curta.

● Atât la festivalul “mare” de la Mamaia, cât și la “Mamaia copiilor” (înființat de Aurel Manolache și Dumitru Lupu), personajele din

imaginea alăturată s-au aflat nu o dată alături în loja juriului sau colegi de organizare. Este vorba de compozitorul Aurel Manolache, multă vreme director al Teatrului “Fantasio” din Constanța, privind în fotografie peste umărul lui Paul Enigărescu. Reputatul regizor muzical a avut funcții de conducere atât la Radio România, cât și la casa de discuri Electrecord. (D.M.)

Festivalul Național de Române
Crizantema de aur
-Ediția a 56-a, Târgoviște, România-
desfășurat sub patronajul
Comisiei Naționale a României pentru UNESCO

Festivalul-Concurs Național de Interpretare și Creație a Românei „Crizantema de Aur” – Târgoviște

Primăria și Consiliul Local Municipal Târgoviște, Teatrul „Tony Bulandra” Târgoviște, Consiliul Județean Dâmbovița, Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și Asociația Culturală „Cetatea Romanței” Târgoviște, în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu Uniunea Muzicienilor din Moldova și în parteneriat/coproducție cu alte instituții de cultură și mass-media naționale, organizează în perioada **19-21 octombrie 2023 cea de-a 56-a ediție a Festivalului-concurs Național de Interpretare și Creație a Românei „Crizantema de Aur”**, Târgoviște, România, denumit în continuare **Festivalul-concurs** sau **Festivalul**, potrivit prezentului regulament.

Festivalul-concurs se desfășoară sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO.

Tema ediției, **„ROMANȚA ESTE DOR”** își propune celebrarea valorilor identitare românești slujite de Romanță. Gen muzical de patrimoniu al culturii naționale, dedicat promovării poeziei românești, a limbii române literare și a spiritului unionist, ROMANȚA este purtătoare de DOR, în toate mesajele ei poetice fiind expresia melodică a cuvântului românesc DOR, unic și intraductibil, aflat în patrimoniul UNESCO. Totodată, festivalul va continua și în acest an Programul Național „Tinerețea Românei”, prin care dorim să includem Romanța în curricula școlară, precum și în programa de studii la clasele de canto, în licee și facultăți de muzică, pentru a repune Romanța în drepturile ei firești, alături de alte genuri muzicale românești și internaționale, având în vedere că istoria Românei reprezintă o parte însemnată din istoria muzicii românești.

Festivalul-concurs este deschis participării interpreților și compozitorilor români, de pretutindeni, având drept scop afirmarea și lansarea interpreților de romanțe, stimularea creatorilor de romanțe, precum și conservarea, perpetuarea și promovarea Românei ca gen muzical care aparține patrimoniului cultural național.

CONCURSUL DE CREAȚIE -

Concursul de creație este organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și cu Uniunea Muzicienilor din Moldova și este deschis tuturor creatorilor, membri sau nu ai uniunilor de creație din România, din Republica Moldova și din Diaspora.

Preselecția romanțelor pentru Concursul de creație se va face în România, în perioada 25 - 30 iunie a.c.

Jurizarea pentru Preselecția concursului de creație în România va fi asistată de directorul artistic al Festivalului. Pentru faza finală, vor fi selectate maximum 14 romanțe în primă audiție pentru a participa la Concursul de Creație.

Membrii juriului de preselecție nu ierarhizează, ci doar selecționează romanțele pentru participarea în cadrul concursului de creație.

Președintele juriului concursului de creație va fi desemnat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Plata interpretului, a autorului versurilor și a orchestrației românei în primă audiție intră în sarcina compozitorului concurent.

Membrii juriului nu au voie să aibă romanțe înscrise în concursul de creație.

CONDIȚII DE PARTICIPARE LA CONCURSUL DE CREAȚIE

Compozitorii care doresc să participe la concursul de creație vor expedia până la data de **25 Iunie 2023** următoarele: un CD cu romanța/romanțele interpretate - voce și pian; partitura originală și versurile; fișa de înscriere-tip anexată; fotografie color artistică; un curriculum vitae (date personale) la zi; copie a actului de identitate; chitanța/documentul de plată care atestă achitarea taxei de înscriere de 100 RON. Suma, nerambursabilă, se va plăti la data înscrierii în contul de Trezorerie al Teatrului „Tony Bulandra” (CUI 27309416; CONT IBAN: RO11 TREZ 2715 006 XXX 008 472).

Înscrierile pentru concurs vor fi trimise astfel: **pe e-mail la adresa cetatearomantei@gmail.com și prin poștă/curier la Asociația Culturală „Cetatea Romanței” Târgoviște, str. Tudor Vladimirescu, nr. 46A, et. 2, Târgoviște, jud. Dâmbovița, cu mențiunea - pentru Festivalul Național de Române „CRIZANTEMA DE AUR”, ediția 2022, Concursul de Creație,**

Juriul Concursului de Creație va fi format din 5 compozitori desemnați de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, 2 compozitori desemnați de Uniunea Muzicienilor din Moldova și 1 poet, autor de versuri pentru romanță și 1 realizator de emisiuni din partea TVR/Radio România, desemnat de organizatori. Președintele Juriului va fi desemnat de UCMR. Juriul secțiunii de creație va juriza și preselecția romanțelor în primă audiție care vor fi selecționate pentru concurs în cadrul preselecției naționale online organizate în perioada 25 - 30 iunie 2023.

PREMII ȘI DISTINCȚII PENTRU CONCURSUL DE CREAȚIE

Tuturor concurenților finaliști ai Concursului de Creație li se vor acorda diplome de participare.

Se vor acorda premii, în urma jurizării, astfel:

- Trofeul „Crizantema de Aur” – Creație 2023
- 7.500 lei

Premiul I – 6.000 lei; Premiul al II-lea – 5.000 lei; Premiul al III-lea – 4.000 lei; Premiul special „Ionel Fernic” – 3.500 lei; Premiul special „Tinerețea Românei” – 3.000 lei; Premiul special „Romanța ne unește” – 3.000 lei; Premiul special „Cetatea Romanței” – 3.000 lei; Premiul special al UCMR

O vioară și un actor

Mănuitorul inspirat al vioarei a fost tânărul Sabin Penea. Absolvent al UNMB, s-a perfecționat la Graz (cu Silvia Marcovici) și la Freiburg și are la activ, pe lângă alte distincții, premiul I la Concursul "Kreutzer" de la Liège. În paralel cu activitatea pe tărâmul muzicii clasice, are experiențe muzicale diverse, de la jazz (din 2021 este director artistic al festivalului JazzUP), world music, rock sau muzică electronică. Cântă pe o vioară Nicolo Gagliano din 1760, oferită de Landessammlung Baden-Württemberg. A venit ca de fiecare dată, pentru colaborările cu Sergiu Cioiu, din Germania. Iar acesta din urmă n-a mai cântat, așa cum ne obișnuise, recitând doar, la superlativ, cele "11 elegii" ale lui Nichita Stănescu, într-un spectacol extraordinar de muzică și poezie intitulat "Recitindu-l pe Nichita", cu o colaborare remarcabilă între violonist și actor. Mica sală a Teatrului Dramaturgilor Români a Muzeului

Literaturii Române a fost luată literalmente cu asalt, zeci de spectatori nereușind să asiste la reprezentație, între ghinionști Florian Lungu, Camelia Florescu sau Bela Andrași. În schimb în sală au fost numeroase personalități, între care Florin Zamfirescu, Leni Dacian, Ioana Crăciunescu, Maria Bokor, Constantin Vaeni, Jeanine Stavarache, Ștefan Velniciuc, Marian Stere. În urma succesului, evenimentul a fost reluat după câteva zile la Ploiești, orașul natal al poetului. (D. M.)

Născut să zbor

Colaborez de mulți ani de zile cu casa de discuri Eurostar, deloc întâmplător, pentru că este singura care și-a înscris în catalog toate numele prestigioase ale muzicii noastre ușoare, deopotrivă compozitori și interpreți. Iar pe lângă cei consacrați n-a ezitat să ofere

șansa afirmării și a contactului cu marele public unor talente reale, mie personal albumul de față prilejuindu-mi reîntâlnirea cu două nume cunoscute, ambele din generația tânără. Compozitor, interpret, textier, orchestrator, George Dragomir este un muzician complet, cu serioasă pregătire în domeniu și în plus extrem de prolific pe tărâmul creației. Este, dacă nu mă înșel, al treilea CD Eurostar în care fac cunoștință cu lucrările sale. Unele îmi sunt deja familiare, toate respirând aceeași atmosferă caldă, intimistă, de familie, cu o tandrețe difuză și cu un respect evident pentru înaintași, pentru că se înscrie, spre cinstea lui, în buna tradiție a muzicii ușoare românești tradiționale, care ne singularizează în concertul internațional al genului. Bunul său gust desăvârșit se vedește, aici, prin apelarea la un solist de viitor, constantenul Teodor Danci. Pe când

avea doar 16 ani l-am prezentat, în 2019, la cea de a 15-a ediție a Festivalului internațional de muzică ușoară "George Grigoriu" de la Brăila, unde a reușit o performanță rară: cucerirea prestigiosului premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, acordat lui de un juriu din care au făcut parte Horia Moculescu, Marius Țicu, Andreea Andrei (toți membri ai UCMR) sau Titus Andrei, aprecieri profesionale venind și din partea acelor care i-au fost alături pe scenă, compozitorii Ionel Tudor (care i-a înmănat premiul) și Andrei Tudor. În Gala laureaților o dat viață sensibil șlagărului "Te iubeam" de Virgil Popescu și-mi aduc aminte că am subliniat atunci că distincția nu este întâmplătoare, Teodor Danci studiind pianul și clarinetul (acum înțeleg că și compune și are propriul studio muzical) la un Colegiu de arte.

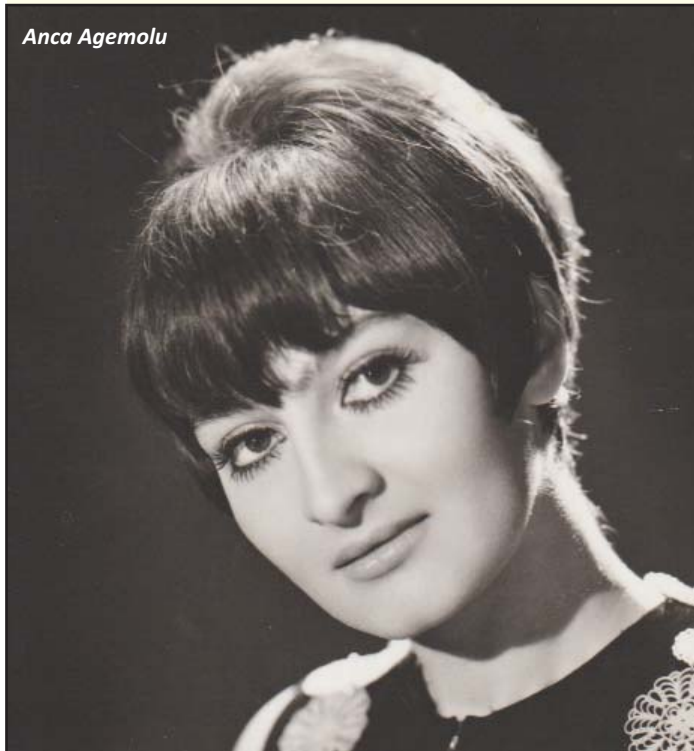
Întâlnirea lui cu compozitorul George Dragomir este mai mult decât benefică și ne anunță și alte plăcute surprize pentru viitor. (O. U.)

Ani cu "înlocuitori"

Așa cum pe vremuri exista celebra "cafea cu înlocuitori", pe care o priveam cu dispreț, pentru ca acum să aflăm cât de sănătoasă este cicoarea (la fel ca soia, pe care tot așa o anatemizăm...), și Festivalul de muzică ușoară

Anca Agemolu

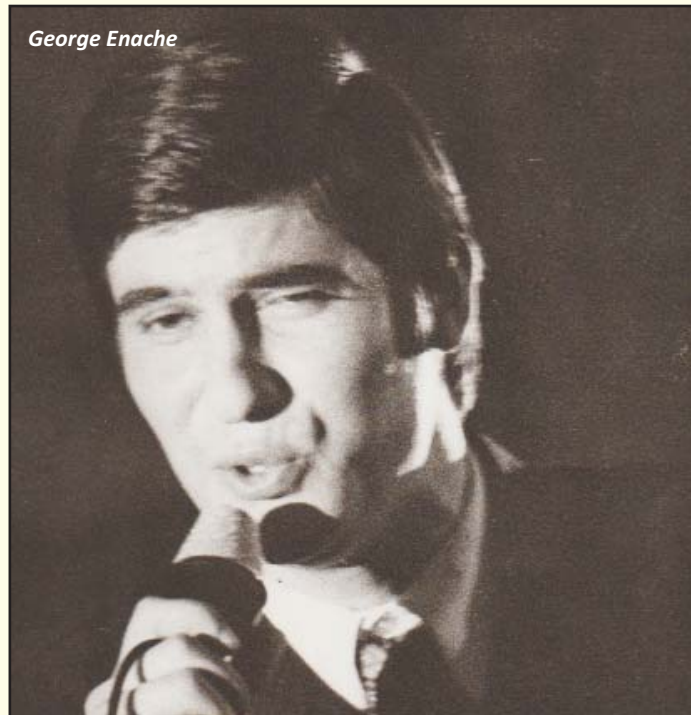

românească de la Mamaia a fost substituit în câțiva ani cu manifestări cât de cât similare. Aceasta pentru că, în afara întreruperii cunoscute dintre 1976 și 1983, în urma atacurilor lui Adrian Păunescu din revista "Flacăra", au mai fost trei ani în care, probabil datorită suprapunerii cu Festivalul internațional "Cerbul de aur" de la Brașov, manifestarea de pe litoral, inaugurată după cum se știe în 1963, nu a avut loc. Este vorba de 1967, 1968 și 1970 – reamintim că primele patru ediții ale "Cerbului de aur" s-au desfășurat între 1968 și 1971. Diriguitorii culturii, în frunte cu cei de la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, s-au străduit totuși să compenseze aceste lipsuri, organizând trei concerte cu premii la Radiodifuziunea Română (două în 1967, un al treilea în

1979) și tot pe scena Studioului de concerte din str. Nuferilor (în prezent G-ral Berthelot) o mare competiție națională în 1970, la acestea urmând a ne opri în rândurile următoare. A mai existat, în 1982, chiar la Teatrul de vară din Mamaia, un concurs intitulat "Zbor de porumbei", prin care secretarul de stat la Ministerul Culturii (numit pe atunci Consiliul Culturii și Educației Socialiste) Ladislau Hegheduș a făcut ultimul pas spre reluarea festivalului de la Mamaia, petrecută în anul următor.

Prima ediție a Concertului de melodii în primă audiție de la Radiodifuziune a avut loc pe 7 mai 1967 și s-a desfășurat în acompaniamentul Orchestrei de estradă Radio, dirijori Sile Dinicu și Jean Ionescu. Au fost premiate următoarele melodii: "Marea cântă" de Paul Urmuzescu, pe versurile poetului Vlaicu Bârna, solistă Ilinca Cerbacev; "De ce mi-ai scris" de Andrei Proșteanu, pe versurile lui Timotei Ursu (care a regizat filmul "Septembrie" și ulterior

George Enache

a emigrat în SUA), solistă Anca Agemolu; "Nu știi câtă iubire" de Ion Cristinoiu, versuri Mihai Dumbravă, solist Constantin Drăghici; "Spune-i" de Nicolae Kirculescu, text Ilie Radu, solistă Denise Constantinescu (reputatului compozitor i se premiau mai mereu piesele încredințate protejatelelor sale sau, mai târziu, soției...). Între celelalte piese în primă audiție s-au mai numărat "Cred", muzica și versuri Alexandru Mandy, interpret Sergiu Cioiu, care și astăzi o introduce cu regularitate în repertoriul său de concert, și "Cântecul nostru e-un cântec fermecat", autor Ludovic Diți, care apare și ca semnatar al versurilor, deși în opinia unanimă ele aparțin lui Mihai Dumbravă, care a și cântat această melodie alături de Anda Călugareanu.

Mult mai multe informații deținem despre a doua ediție a acestui concurs, găzduită tot de Studioul de concerte Radio pe 19 noiembrie 1967. În acompaniamentul Orchestrei de estradă a Radiodifuziunii, dirijor Sile Dinicu, și cu prezentarea actorului Șerban Cantacuzino, piesele din concurs au fost interpretate de nume de primă mărime ale genului din acea perioadă, între care

Aurel Giroveanu, Alexandru Mandy

Anca Agemolu (ea avea să reprezinte România la prima ediție a "Cerbului de aur", în 1968, alături de Margareta Pâslaru și de Dan Spătaru), Mihaela Mihai, Aurelian Andreescu, Jean Păunescu, Ilinca Cerbacev, Luigi Ionescu, Mihai Dumbravă (actor la bază), Georgeta "Juju"

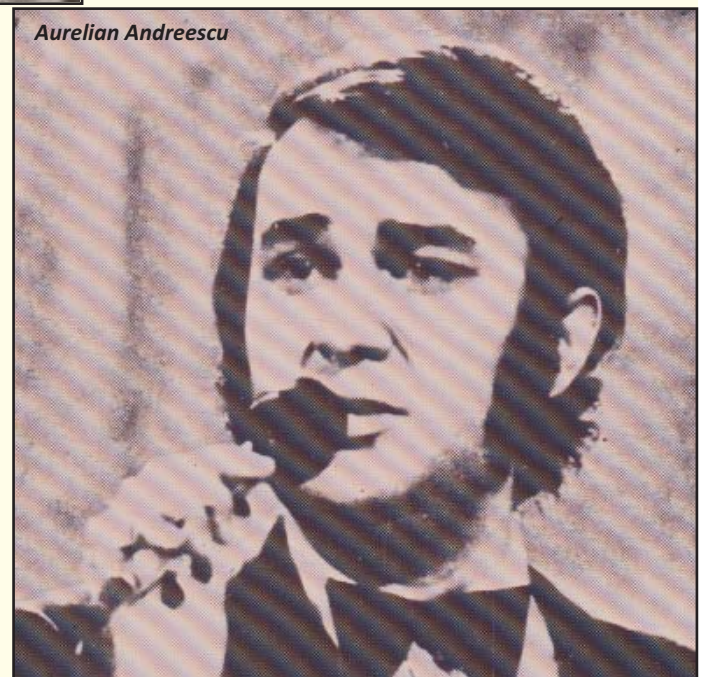
muzică și versuri Ion Cristinoiu (pentru cei care nu știu, acesta a fost un poet înzestrat, lansând și un volum de versuri) – solistă Mihaela Mihai, și "Nu te grăbi" de Eugen Teger, text Mihai Dumbravă. Dintre piesele finaliste am mai reținut "Toamna", muzică și versuri Alexandru Mandy, interpretare Mihaela Mihai. Cum spuneam, au fost acordate și distincții de Interpretare, numele laureaților părăndu-ni-se astăzi nepotrivite cu statutul lor ulterior, dar atunci erau încă tineri – Luigi Ionescu (premiul I) sau Aurelian Andreescu (premiul II), trei Mențiuni fiind direcționate către Mihaela Mihai, Georgeta Mihalache și Puiu Năstase.

În ultima lună a anului 1970, mai precis pe 22 decembrie, a avut loc un concurs de muzică ușoară organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă împreună cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Melodiile finaliste au fost gravate pe un album Electrecord, obicei foarte bun în epocă, titulatura îndeobște utilizată în mass-media fiind "Concursul național de creație de muzică ușoară". În acompaniamentul orchestrei de estradă a Radiodifuziunii, dirijor Sile Dinicu, au fost audiate cele 13 cântece finaliste, reținute de juriu dintre cele 60 înscrise. Juriul a fost prezidat de

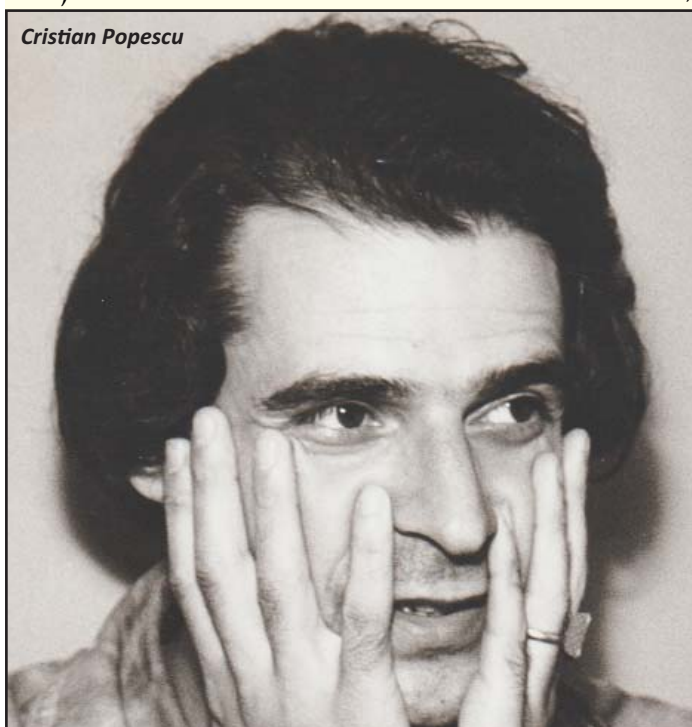

Vasile Veselovski, Mihai Maximilian

Mihalache, Ilona Moțica, Puiu Năstase, Ion Dican, Denise Constantinescu, existând de altfel și distincții de Interpretare. După cum se poate constata, la aceste două concerte au evoluat numeroși solisti care ulterior au ales să părăsească țara – Anca Agemolu, Constantin Drăghici, Ilinca Cerbacev, Sergiu Cioiu, Mihai Dumbravă... Foarte interesantă a fost formula de jurizare aleasă de organizatori, cântecele din concurs fiind supuse votului publicului, fără ca autorii să fie anunțați, aceștia fiind "desconspirați" doar după anunțarea premiilor. Podiumul a fost ocupat de melodiile semnate de Elly Roman ("Dor bătut de vânt", text Elly Roman, solist Luigi Ionescu) – premiul I, Nicolae Kirculescu ("Să te iubesc și mai mult", text Harry Negrin, solist Aurelian Andreescu) – premiul II, Florentin Delmar ("Viața e prietena mea", text Aurel Felea) – premiul III. Cu Mențiuni au fost distinse melodiile "N-ai vrut să crezi",

Aurelian Andreescu

Cristian Popescu

compozitorul Pascal Benteoiu, din componența sa făcând parte Henry Mălineanu, George Sbârcea, Gică Petrescu și poetul Ion Horea. A fost o competiție fructuoasă, nume cu greutate din arealul interpretativ al genului lansând câteva autentice șlagare. Între aceștia s-au numărat Doina Badea, Florin Bogardo, Aurelian Andreescu, Margareta Pâslaru, Cristian Popescu (actor cu diplomă și el, ca și Sergiu Cioiu sau Mihai Dumbravă), alături de tinerii debutanți Corina Chiriac (aflată la prima sa participare la un concurs de Creație, după spectaculoasa victorie în populara competiție TV "Steaua fără nume"), George Enache sau Nicolae Suciu. Dintre aceștia, Margareta Pâslaru, care obținuse o Mențiune la prima ediție a Festivalului "Cerbul de aur" de la Brașov, în 1968, a susținut și un recital, alături de formația Savoy. Premiul I a fost acordat creației lui Radu Șerban, pe versuri de Mihai Maximilian, "Această taină să rămână între noi", solistă aceeași Margareta Pâslaru, în timp ce cu premiul II

Remember Mamaia

au fost distinse nu mai puțin de patru cântece, dintre care cel puțin două au rămas ca șlagăre autentice până în ziua de azi. Pe poziția secundă au fost așezate așadar melodiile "A

doua tinerețe" de George Grigoriu (text Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu, solist Cristian Popescu, stabilit de multă vreme la Brașov), "Merit eu?" de Vasile Veselovski (versuri Mihai Maximilian, solist Aurelian Andreescu), "Mamă, dă-mi un sfat!" de aceiași autori (interpretă Margareta Pâslaru), "Ieri" de Sergiu Malagamba, bateristul frenetic care impusese moda vestimentară "malagambistă" (text Aurel Storin, solista Doina Badea). Alte trei creații au figurat în palmares ca distinse cu premiul III, acestea fiind "Evrika (De-atâta fericire) de Gelu Solomonescu (text Fred Firea, solist George Enache), "Iertarea" de Florin Bogardo (versuri Ioana Diaconescu, interpret compozitorul) și "Ca-ntr-o poveste" de Temistocle Popa (text Mircea Block,

solist Nicolae Suci). Nu întâmplător juriul a selecționat exact 13 titluri dintre cele 60 înscrise inițial, la anunțarea distincțiilor constatându-se că toate au fost premiate, deci reținerea lor pentru finală însemnând, practic, valoare, calitate. Astfel, celelalte cinci piese finaliste au fost distinse cu Mențiuni, acestea fiind "Lasă-mă să cred" de Aurel

Giroveanu (text Fred Firea, solistă Corina Chiriac), "De dragul dragostei" de Florentin Delmar (text Aurel Felea) și "Dorul, pasăre măiastră" de Mișu Iancu (text Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu) – ambele cu George Enache, "Vorbe, vorbe, vorbe" (titlu ce ne trimite la celebrul "Parole, parole, parole" cu Alain Delon și Dalida) de Camelia Dascălesu (text Flavia Buref, și ea actriță cu diplomă, solistă

Doina Badea) și "Știu tot" de Laurențiu Profeta (text Mihai Dumbravă, solist Aurelian Andreescu).

După cum se poate constata, s-a încercat și s-a reușit în bună măsură acoperirea "petelor albe" cauzate de

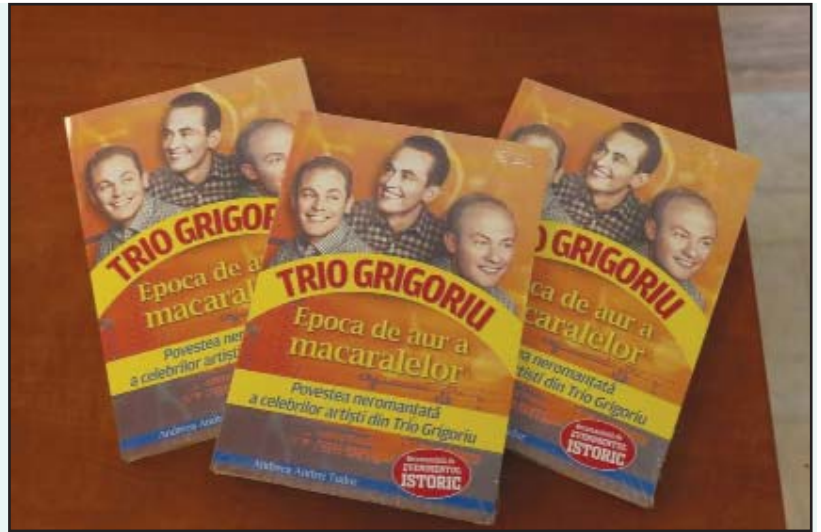

nedesfășurarea tradiționalului festival național de muzică ușoară de la Mamaia, intrat în doar câțiva ani de la lansarea din 1963 în conștiința marelui public, care-l aștepta în fiecare vară. Mai "secetoasă" va fi însă perioada de nu mai puțin de 7 ani (1976-1983) de întrerupere (unii vorbeau chiar de desființarea lui, fiindcă Adrian Păunescu era extrem de influent în epocă...), interval în care se pare că ar mai fi existat un concurs de tipul celor de mai sus în 1979 și, se înțelege, reușitul concert "Zbor de porumbei" de la Mamaia din 1982. Prin acesta din urmă, secretarul de stat Ladislau Hegheduș a reușit să convingă mai marii de la Partid că festivalul de la Mamaia se cuvine reluat, ceea ce se va petrece peste numai un an... (*Va urma*)

Octavian URSULESCU

Frații Grigoriu

În cadrul celei de a 18-a ediții a Festivalului internațional de muzică ușoară "George Grigoriu" de la Brăila a fost lansată o carte ce a suscitât un enorm interes. Pe de o parte fiindcă în paginile ei se regăsește o parte din cariera compozitorului omagiat, iar pe de alta fiindcă avem aici secvențe de istorie a muzicii ușoare românești din anii '50, '60, '70 ai secolului trecut, avându-i drept protagoniști pe acești brăileni deveniți celebri în Capitală. Este vorba de "Trio Grigoriu - Epoca de aur a macaralelor", "poveste neromantată a celebrilor artiști din Trio Grigoriu", volum apărut la Editura Evenimentul și Capital. Cartea este scrisă alert și beneficiind de o documentare impresionantă de cea care i-a cunoscut bine pe componenții faimosului grup vocal, George fiind tatăl ei, iar Cezar și Angel - unchi, este vorba de poeta și textiera

internațional ("Ochii negri", "Pescarul amator", "Turtureaua", "Ce băiat!", "Ce frumoasă-i dragostea!"). Popularitatea uriașă începută în anii 50 i-a făcut pe mulți alți creatori să le încredințeze melodii devenite rapid șlagăre: Aurel Giroveanu ("În amurg", 1955), Radu Șerban ("Olario", 1957), Mișu Iancu ("Cine știe unde-i centru-n București?", piesă cântată împreună cu soția lui George, mama autoarei cărții, artista Symona Cassian), Adrian Ionescu ("Sus, într-o cabană mică"), Florentin Delmar ("La cabana Trei Brazi"), Costel Zaharia ("Macarale", 1961), Temistocle Popa ("Poiana cu flori"), Vasile Veselovschi ("Fata cu ochi ca marea"). George Grigoriu a semnat muzica la peste 50 de filme artistice de lung-metraj, la câteva dintre ele regia fiind semnată de Cezar: "Vacanța la mare", "Dragoste la zero grade", "Împușcături pe portativ", dar să nu uităm nici faptul că prima apariție pe micul ecran a Trio-ului Grigoriu a avut loc în filmul "Răsună valea", în 1949! Cartea se citește cu sufletul la gură, fiindcă autoarea are știința scrisului, a crescendo-ului și a suspansului, pornind de la copilăria cu uriașe greutatea de la Brăila, venirea la București și apoi consacrarea. În Capitală, George vine în 1945, începând cursurile la secția de canto a Conservatorului Regal. Angel, viitorul textier cu sute de texte de șlagăre la activ (singur sau împreună cu Romeo Iorgulescu) era deja în București, așa că îl aduc și pe Cezar și pun bazele Trio Grigoriu. Pentru a se întreține, sunt nevoiți să cânte în cinematografe și în restaurante, însă conducerea Conservatorului află și urmează excluderea în

Andreea Andrei

Andreea Andrei, care de această dată își trece pe copertă și numele Tudor, fiind soția cunoscutului compozitor, pianist și șef de orchestră Ionel Tudor. Membră la rândul ei a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, autoarea și-a pus semnătura pe zeci de șlagăre ale muzicii ușoare, debutând cu brio, convingător și în postura de scriitoare. Practic, ea și-a propus să restabilească realitatea, corectând anumite informații biografice eronate apărute de-a lungul timpului în spațiul public, între care, de pildă, aceea că tatăl celor trei ar fi fost...un ilustru violonist. Pentru cei foarte tineri, sunt trecute în revistă cele mai cunoscute titluri din repertoriul Trio Grigoriu, multe semnate de George Grigoriu, începând cu "Broscuța Oac" (Broscuța îndrăgostită) (1957), "Podul Grant" (1959), "Și mă miram", "Neuitate", "Câtă splendoare!", "Amurgul", "Și uit de tine", dar preluată și din repertoriul

anul III de studii, drept care în 1948 se înscriu la Conservatorul de jazz condus de Edmond Deda. Încep turneele prin țară, sunt tot mai cunoscuți, stilul lor de

Andreea Andrei, Marius Țeicu

interpretare vocală, care făcea ravagii și datorită aerului vesel, optimist emanat pe scenă, avea la bază "armonia strânsă" (close harmony), fiind evidente influențele grupurilor americane ale timpului. George a fost căsătorit cu Symona Cassian, elegantă și apreciată artistă de music-hall, și a avut trei copii: autoarea cărții, Andreea, absolventă a Facultății de limbi străine de la Universitate (limba... chineză!), și gemenii Patricia (actriță frumoasă și talentată, din păcate stinsă din viață înainte de vreme) și Cezar, inginer. Fiul lui Angel este pianistul și compozitorul Mihai Grigoriu, membru al UCMR, stabilit în Germania, iar cea mai captivantă, demnă de un roman polițist sau de un scenariu de film, este viața lui Cezar. Acesta a trăit o intensă poveste de dragoste cu Tanți Gheorghiu, fiica mai mică a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Acesta a fost total contra legăturii, nedându-se în lături de la nimic pentru a-i despărți, declanșând o adevărată teroare cumplită contra artistului, cu urmăriri, arestări, anchete în beciurile Securității, bătaii, torturi, înscenări... Spre cinstea ei, Tanți Gheorghiu nu s-a lăsat influențată în nici un fel, așa încât cei doi, într-un final, s-au căsătorit, rămânând împreună câțiva ani buni, după care repetatele șicane au dus la erodarea frumoasei lor povești de iubire.

Deși era cel mai tânăr, născut în 1929, Cezar s-a prăpădit primul, în 1978, într-un cumplit accident de circulație pe autostrada București-Pitești, venind de la o filmare. George, născut în 1927, ne-a părăsit în 1999, iar Angel, născut în 1925, în 2001. Autoarea ne oferă în volum o bogată galerie foto și inserează de asemenea amintiri și aprecieri din partea unor personalități cum ar fi George Sbârcea, Horia Moculescu, Fănuș Neagu (brăilean și el), Ion Băieșu, Temistocle Popa, Anton Șuteu, Titus Andrei, Mihai Cosma, Daniela Caraman Fotea, Laurențiu Profeta, Octavian Ursulescu sau Andrei Tudor. Din anul 2005 are loc la Brăila Festivalul de muzică ușoară "George Grigoriu", devenit internațional după câteva ediții (este singurul din țară cu acest format),

asa încât nici că se putea loc mai potrivit pentru lansarea acestei cărți, înainte de primul sunet de gong al ediției a 18-a. La evenimentul de lansare foyer-ul Casei Tineretului din Brăila a fost arhiplin, la "pupitru" luând loc, în afară de autoare, care a delectat cu istorisiri amuzante - Corina Chiriac, Marius Țeicu, Ionel Tudor (cu un uriaș simț al umorului, primele contacte cu viitorul socru George Grigoriu stârnind hazul general), Adrian Romcescu și Octavian Ursulescu, fiecare cu amintiri de neuitat. N-au lipsit Alina Petronela Sulicu, manager al Centrului județean de creație și motor al organizării festivalului, Alexandra

Octavian Ursulescu, Ionel Tudor, Corina Chiriac

Velniciuc (co-prezentatoare a manifestării) sau Andrei Tudor. Acesta din urmă foarte mândru că mama sa i-a călcat pe urme, după ce el însuși ne-a propus anul trecut un volum remarcabil despre maestrul muzicii ușoare românești.

Dorin MANEA

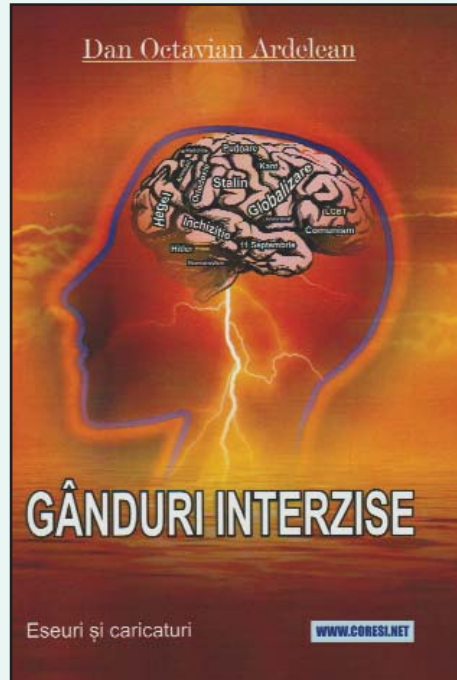

A. Tudor, A. Velniciuc, I. Tudor, C. Chiriac, M. Țeicu, A. Romcescu

Dan Octavian Ardelean: "Gânduri interzise"

Al doilea prenume nu trebuie să deruteze, este vorba într-adevăr de cunoscutul compozitor de muzică ușoară (dar nu numai) și dirijor Dan Ardelean, care ne propune această carte incitantă de "eseuri și caricaturi", apărută la editura Coresi. De altfel, în chiar primul capitol, "Bilanț '70", autorul, evident membru al UCMR, trece în revistă realizările sale pe tărâm muzical. Între acestea: 2 opere, 5 musical-uri, 4 comedii muzicale, piese corale, balet, muzică de scenă, cantate, cuplete, romanțe (a fost de altfel mult timp, începând din 1980, în fruntea orchestrei sale, pe scena festivalului "Crizantema de aur" de la Târgoviște), muzica la 10 filme de lung-metraj, nemaivorbind de numeroasele piese de muzică ușoară, ce se regăsesc, adesea laurate, în seriile din revista noastră consacrate festivalurilor de la Mamaia și "Melodii" sau concursului "Steaua fără nume". La lansarea noului său album "Noapte de vară", în martie anul acesta, Camelia Florescu a proiectat, nostalgic, imagini din cunoscuta competiție TV în care a lansat melodia lui Dan Ardelean "Au

plecat cocorii", care se înțelege figurează la loc de frunte pe CD-ul editat de casa de discuri Eurostar. Din 1970 Dan Ardelean a fost dirijor al Teatrului de revistă "Constantin Tănase", fiind implicat în mii de reprezentații ca autor, orchestrator, corepetitor, dirijor. A întreprins turnee

în peste 30 de țări, detașându-se selecționarea sa pentru finala marelui "Yamaha Festival" de la Tokyo. Din 1992 a fost profesor asociat la facultatea de teatru a UNATC "I. L. Caragiale", susținând cursul "Ilustra-

ție și muzica de film", iar lucrarea sa de doctorat, "Sincretismul artelor", a fost cea dintâi de acest gen din teatrul muzical. Această lungă introducere a fost necesară pentru cei tineri, prea puțin familiarizați cu istoria muzicii ușoare românești. Cartea de față este una de atitudine, incluzând considerații pe teme foarte diverse (foarte interesant capitolul "Despre mass-media"), edificatoare fiind poezia "Ce Nu-ți doresc eu ție, dulce Românie", parafrază după Mihai Eminescu. În capitolul "Despre muzică" citim: "Muzica este limbajul cel mai desăvârșit, limbajul care este înțeles de oameni, animale și plante, care a însoțit și înnobilit omenirea din zorii existenței ei. Când am fost profesor am simțit nevoia să prezint studenților o trecere prin istoria muzicii, constatând că majoritatea dintre ei nu au cunoștințe elementare despre muzică. Puțini dintre ei fuseseră la un concert simfonic sau auziseră măcar de Mahler. Pentru un viitor adult este importantă și o minimă educație muzicală. Spun aceasta văzând că în școli disciplina Muzică este ignorată". Compozitorul Dan Ardelean se dovedește a fi un om al cetății, care nu ocolește problemele ce ne frământă pe noi toți, iar motto-ul lui este absolut grăitor: "Nu e suficient să fii superinteligent. Trebuie să ai și coloană vertebrală". (Dorin Manea)

Albumul cu amintiri

• După părăsirea duetului de succes N&D, frumoasa Delia Matache s-a dedicat unei cariere solistice. Imaginea alăturată este surprinsă la una din primele sale apariții

importante în această postură, la lansarea întâiului ei disc, la clubul Space din stațiunea Olimp, pe litoral.

• Alcătuiau cea mai fericită familie... Tablou în natură cu regretatul compozitor Dumitru Lupu, soția sa, cunoscuta interpretă Ileana Șipoteanu și fiica lor, micuță pe atunci. În prezent Dumitrana Lupu este regizoare, absolvind facultatea de profil de la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică. Iar Ileana Șipoteanu păstrează vie amintirea soțului ei, cântându-i creațiile în toate recitalurile sale, dar și pe discuri Eurostar. (D. M.)

De la Giroveanu la Andrași

Este mai mult decât îmbucurător să constatăm că respectul pentru înaintași și pentru valorile autentice ale genului n-a dispărut! La sediul central al Bibliotecii metropolitane "Mihail Sadoveanu", din Piața Amzei

Bela Andrași, Ecaterina Câmpean, Camelia Florescu

(directoarea Ramona Mezei a fost o gazdă primitoare, ca de obicei), a avut loc o dublă lansare de albume discografice, ce s-a înscris pe această linie a valorificării tezaurului de muzică ușoară românească. Ambele CD-uri au fost editate de casa de discuri Eurostar, unica de la noi cu astfel de nobile preocupări, de altfel întregul eveniment a fost unul

Alina Mavrodin-Vasiliu

al marii familii Eurostar, fiindcă au fost prezenți numeroși artiști care la rândul lor figurează la loc de cinste în catalogul cunoscutei case de discuri: Alina Mavrodin Vasiliu, Sergiu Cioiu, Silvia Dumitrescu, Carmen Rădulescu, Robert George. Invitația le-a fost lansată de neobosita și foarte talentata compozitoare, poetă și interpretă Camelia Florescu, care a "orchestrat" un eveniment absolut remarcabil, ocupându-se de cele mai mici detalii, cu două superbe roll-up-uri, cadouri pentru invitați (inclusiv cele două CD-uri, dar și cărțile ei), flori, sonorizare. Albumul ei ne-a cufundat într-o ușoară nostalgie, retrăind cu firească emoție ceea ce noi am numit mereu "cei mai frumoși ani" ai muzicii noastre ușoare, evenimentul fiind deschis printr-o proiecție a evoluției sale pe scena celebrului concurs TV "Steaua fără nume", cu o melodie a lui Aurel Giroveanu. Astfel, după ce a lansat albume cu piese originale, de ultimă oră, Camelia Florescu a dat curs sugestiilor de a reuni pe discul intitulat "Noapte de vară" cele mai frumoase melodii încredințate ei de compozitori importanți ai genului, la manifestările unde a fost laureată - festivalurile de la Mamaia și Amara, precum și la "Steaua fără nume". Parcurgându-le, ajungi la concluzia, fără a jigni pe nimeni, că nu se mai scriu

Denis Ștefănescu, Ina Sturza, Silvia Dumitrescu

asemenea cântece minunate, unul din motive, dar nu singurul, fiind acela că mai toți corifeii genului au trecut în neființă. Melodiile discului, din care protagonista a interpretat câteva, aparțin lui Aurel Giroveanu, Marcel Dragomir, Dan Ștefănică, Dinu Giurgiu, Alexandru Vilmanyi, dar și unor creatori de al căror talent ne mai putem încă bucura, dar nu prea știm să profităm - Jolt Kerestely, Dan Ardelean, Ștefan Elefteriu, Constantin Popovici. Cu rară modestie, Camelia Florescu, deși mult mai cunoscută publicului larg, i-a oferit "partea leului" din

eveniment colaboratorului ei din ultimii ani, alături de care a cucerit zeci de premii la festivalurile de muzică ușoară

Carmen Rădulescu

pentru copii și adolescenți și în primul rând la cele de romanețe, la "Crizantema de aur" (Târgoviște) și la "Crizantema de argint" (Chișinău). La acestea, numele lui Bela Andrași, originar din Valea Jiului, a devenit tot mai cunoscut, așa încât acum și-a făcut curaj pentru debutul său discografic. Și ce debut! Venit din lumea rockului, chitarist excelent (de altfel și-a ilustrat înzestrările pe disc), el a condus câteva formații, înainte de a ne uimi cu melodiile, nici una semănând cu alta, de pe albumul ce poartă numele visului său împlinit, "Viața bate filmul!", cântând el însuși piesa titulară la finalul întâlnirii. Un rol decisiv în reușita discului îl joacă versurile Cameliei Florescu, dar și interpreții care au ținut să-și cânte în fața celor prezenți unele din titlurile de pe album. Este vorba de Silvia Dumitrescu (cu text propriu la piesa "Cânt și iubesc"),

Carmen Rădulescu ("Locuiesc într-un vis"), Denis Ștefănescu ("Cineva mi-a spus"), Robert George ("Viața aici, acum") sau solista de la Chișinău Ina Sturza ("Să cânti mereu"). Impresionante au fost luările de cuvânt ale "veteranului" de 82 de ani Sergiu Cioiu, nelipsit de la evenimentele de gen (cu această ocazie ne-a anunțat cele două spectacole pe care le va susține, la București și la Ploiești, pe versurile lui Nichita Stănescu), Mircea Nicolau (venit special de la Constanța) și mai ales cea a directoarei

Camelia Florescu

artistice a Festivalul național "Crizantema de aur" de la Târgoviște, Alina Mavrodin Vasiliu. Distinsa artistă a venit împreună cu soțul, scriitorul Teodor Vasiliu, o legendă a "Crizantemei de aur", și a coagulat în jurul ei o a doua familie a acestui eveniment - cea a romaneței. Pentru că au fost prezenți, nesocotind distanța, soliști laureați ai celor mai importante competiții de gen: Alina Huțu (Botoșani), Cristina Beldean Moșuțan (Dej), Ciprian Cucu (Brașov), Valentina Volontir (Chișinău). Și cum la a 55-a ediție a festivalului dâmbovițean, în octombrie anul trecut, din cauza depășirii programului, la gala laureaților nu s-a mai putut cânta adevăratul imn al festivalului, cei de mai sus, alături de Alina Mavrodin Vasiliu, Camelia Florescu și Bela Andrași, au dat

Sergiu Cioiu

viață tulburător, împreună cu toți participanții, celebrului "Ciobănaș cu 300 de oi". Pentru ca finalul să fie complet, înaintea ședinței de autografe și a tradiționalului cocktail, Ecaterina Câmpean, directoarea postului de radio ProDiaspora, a oferit un "Disc de aur" Cameliei Florescu (redactor la acest post) și un Trofeu lui Bela Andrași, la 40 de ani de la debut, anunțând cu acest prilej că în viitor el va realiza aici o emisiune de rock. Înconjuțați de membri ai familiilor, prieteni și admiratori (între care solista Mirela Vișan sau actrița Doina Ghițescu), Camelia Florescu și Bela Andrași au trăit cu siguranță cea mai frumoasă zi a existenței lor artistice, o noapte de...primăvară de neuitat. Până la următoarea, firește!

Octavian URSULESCU

Pasiune latino

Pe Mirela Vișan am remarcat-o în câteva foarte reușite emisiuni din seria "Seară românească" ale cunoscutului Georgetel Nucă, la Etno TV, dar și în alte programe ale aceluiași post, primul care i-a revelat înzestrările artistice - este vorba de "Rămășag pe folclor" sau de "Matinali și populari", în aceasta din urmă producându-se debutul ei pe tărâmul muzicii ușoare. La ora actuală Mirela Vișan este o autentică specialistă în muzica latino, editând de altfel un album foarte reușit, conținând numeroase șlagăre mondiale celebre. Începuturile sale muzicale s-au petrecut încă din școala generală din

comuna în care locuia, Beclean, din jud. Brașov, unde apărea în toate spectacolele, cântând în cor, într-un grup vocal, dar și ca solistă, cel mai mare succes înregistrându-l pe la 13 ani cu melodia de neuitat din repertoriul lui Alexandru Jula, "Floare albă din Pireu". La vârsta de 17 ani a fost finalistă, pregătindu-se singură (tatăl ei s-a opus oricărei activități artistice), la un concurs de muzică ușoară reputat în epocă, "Ghiocelul de aur" de la Alexandria (în județul Teleorman, nu în Egipt!), respectiva ediție fiind câștigată de regretata Marina Scupra. Președintele juriului, compozitorul George Grigoriu, a venit special în culise pentru a o felicita pentru prestația ei foarte promițătoare.

Datorită pasiunii mistuitoare și în ciuda opoziției părinților, în 1977 a urmat cursurile Școlii Populare de Artă din București, avându-i ca profesori pe Gloria Bordea (a fost soția libretistului George Mihalache) și Remus Teodorescu. Din păcate, visul s-a spulberat în clipa când a trebuit să aleagă bursa, pentru a-și putea continua studiile la Facultatea de Chimie industrială din cadrul Institutului Politehnic din Capitală. Abia la începutul anului 2022 s-a decis să revină în prim-planul carierei muzicale, îndemnată fiind de doi colaboratori apropiați, profesoara de canto, soprana Gabriela Alexandra Florea ("Prestissimo Music") și inginerul de sunet Valentin Popa de la Ansamblul

artistic "Ciocârlia", acesta din urmă direct implicat în realizarea albumului "Music latino" (am fi recomandat un alt titlu, totuși, ținând de limba spaniolă). Așa încât, firesc am spune, a fost invitată imediat la diverse spectacole: "Unul mai bun ca altul" (concert umanitar în județul Prahova), "Culori pentru pace" și "Vara cântecelor noastre" (spectacole la Teatrul Elisabeta din București), "Totul este artă" (la Cafeneaua de vară a actorilor din Capitală), concert aniversar al postului de radio ProDiaspora (în județul Argeș), "Wishfest" (la București), inclusiv peste hotare (la Festivalul internațional "Talente fără vârstă" de la Ruse, în Bulgaria). Născută la Făgăraș, în județul Brașov, interpreta este în prezent inginer principal specialist în cadrul Electrocentrale București, după ce timp de 13 ani a predat la un liceu din Lupeni, în Valea Jiului, fiind de altfel înscrisă la doctorat la Universitatea din Petroșani. Acolo, în județul Hunedoara, și-a decoperit și talentul de pictoriță, debutul pe tărâmul artelor plastice petrecându-se cu mult înaintea revenirii în muzica ușoară și anume în 2001. De atunci a avut zeci de participări la expoziții colective și personale. Șansa deosebită a Mirelei Vișan este acum cooptarea de către Valentina Spănu, președinte al Asociației culturale "Frumosul românesc", în rândurile acestui colectiv prestigios, cu zeci de manifestări în țară și peste hotare.

Octavian URSULESCU

Elena Cârstea, nonconformista

Păcat că unii oameni rețin legat de Elena Cârstea doar anumite episoade, să le spun, mai "speciale", cum ar fi împingerea în piscină a Andrei Bălan sau caracterizarea generalizatoare făcută de ea bărbaților... Dar asta doar pentru cei care se alimentează cu știri mondene, fiindcă lumea muzicii îi recunoaște pe drept cuvânt înzestrările muzicale de excepție. Am cunoscut-o când avea cred vreo 16 ani, la festivalul de jazz de la Sibiu, era pe atunci dolofană și venise în capitala județului natal din dorința de

a intra în lumea muzicii, unde ulterior s-a dovedit că își avea din plin locul. Am reîntâlnit-o peste câțiva ani la București, unde tot așa venise să-și dovedească talentul. Șansa ei s-a chemat Titus Munteanu, regretatul meu prieten și colaborator, care a ascultat-o și s-a convins de potențialul ei uriaș, lansând-o pe micul ecran într-un mod original. Într-o emisiune muzicală de sâmbătă seara a anunțat că la poarta televiziunii a venit o cântăreață de peste hotare, care vrea să apară în program. Elena Cârstea, necunoscută fiind la acea oră, a făcut să se vorbească în zilele următoare de "cântăreața americană", pentru că ea nu avea atunci nici o piesă românească în repertoriu și a cântat evident în limba engleză. Titus și soția lui, Rodica, au fost ca niște părinți pentru Elena, au găzduit-o, au sprijinit-o inclusiv în plan vestimentar, pentru că, să nu uităm, vorbim de o fată fără posibilități, venită din provincie, dar investiția (artistică și sufletește vorbind, se înțelege) a meritat. Titus Munteanu a lansat-o pe orbita celebrității pe Elena, așa cum a făcut cu zeci de tineri artiști, el având un fler imbatabil, iar solista a demonstrat din plin că a meritat încrederea. Pe urmă am făcut împreună numeroase turnee în țară, una din deplasările de neuitat având loc la Panciu. Era iarnă, frig năpraznic, în oraș nu exista hotel (probabil nu e nici azi), am dormit toți patru (nu-mi aduc aminte cine erau ceilalți doi, din păcate) într-o cameră, înfolyoți, cu paltoanele și căciulile pe noi! Și dacă tot am amintit de Panciu, oraș de unde am amintiri dintre cele mai neplăcute ("țeapă" financiară de zile mari din partea primarului Fănică

Panciu), tot acolo, cu ocazia altor concerte, am fost găzduiți, evident tot prin anii '80, la un internat școlar, eram atunci cu Mihaela Runceanu și Gheorghe Gheorghiu. Dar măcar ne încălzeam acasă cu vinul pe care-l primeam cu dărnicie de la un depozit local, în Dacia mea se stătea cu picioarele pe canistre! Am prezentat-o la câteva concursuri și pe Sanda, sora Elenei, și ea cântăreață foarte talentată, al cărei sfârșit tragic a impresionat lumea muzicii pe vremea aceea. Dar, firește, amintirile cele mai pregnante legate de Elena Cârstea le am de la manifestările majore ale genului. La festivalul "Melodii" de la Polivalenta bucureșteană a fost premiată cu melodia scrisă de ea împreună cu Alexandru Vilmanyi, "Ochii tăi", iar la Mamaia a venit relativ rar, dar de fiecare dată cu cântece aparte. Am pe un perete acasă o fotografie mare (înramată din păcate, să văd dacă pot s-o reproduc), primită de la Agerpres, în care suntem amândoi în anii '90 pe scena de la Mamaia, înveșmântați în alb, iar eu îi ridic mâna ca unui boxer învingător. Iar ea chiar că a fost o învingătoare: a venit cu un mic geamantan din Ardealul natal, geamantan doldora însă de idei, speranțe, proiecte, și s-a impus în jungla muzicii ușoare românești, devenind o vedetă de primă mărime și mai ales având curaj să înfieze două fete. Așa cum tot curaj a însemnat plecarea dincolo de Ocean. Ne vedeam destul de rar, cânta mult în baruri de noapte, țin minte că la un moment dat locuia undeva pe bd. 1 Mai. În urmă cu câțiva ani a revenit în București, ne-am văzut la hotelul artiștilor, Marshal, de lângă Batiștei (din păcate nu mai există), acolo unde Ion Antonescu umpluse pereții restaurantului cu fotografii dedicate ale tuturor personalităților, evident între acestea și Elena Cârstea. Am povestit de una-alta, i-am dat un teanc de articole în care scrisesem despre ea, ulterior i-am solicitat pe mail câteva amintiri despre Titus Munteanu, pentru cartea pe care am publicat-o despre acesta. Mai văd în presă știri despre ea, mă bucur că are o familie fericită și că a trecut cu bine peste o problemă de sănătate. În ce privește plecarea din țară

unde era cunoscută și apreciată, pun o simplă întrebare: dați-mi exemplul unui singur artist român care să fi reușit să se apropie măcar, de neegalat nici nu poate fi vorba, de poziția artistică din țară, după ce a emigrat? Dacă ar fi rămas în țară, Elena Cârstea ar fi fost și azi un nume de primă mărime al genului, dar evident și-a sacrificat cariera pentru cele două fete ale ei. La mulți ani, Elena, și poate vei fi invitată să mai cânti în România, poate chiar la reluarea festivalului de la Mamaia, în luna august!

Octavian URSULESCU

Marcian Petrescu: „Mai mult decât blues”

Să fie 25 de ani de când îl știu pe Marcian, muzicistul nostru nepereche de după Revoluție? Păi s-au scurs decenii și sumedenie de proiecte și am reușit să nu ne plictisim unul pe altul, mare lucru... În 2018 am filmat un concert la Clubul Țăranului, i-am și vizitat modestu-i apartament (garsonieră?) din Titan, printre scule de cântat, dar și de reparat muzicuțe. Niciodată nu m-am plictisit cu el, că i-am degustat discurile în nume propriu sau colaborările cu Mike Godoroja ori Totu Rareș, că l-am bârfit pe Cornel Ionescu „Muzicuță” ori ne-am întreținut cu Sugar Blue ori Billy Branch (adus de Marcian cu mari riscuri în festival la Tulcea). L-am ratat pe Charlie Musselwhite, dar iată-l pe disc într-o superbă abordare a unei balade fabuloase The Animals - „House of the rising sun”.

Ca mulți alți muzicieni ai zilelor noastre, Petrescu are un repertoriu solid de standarde blues și blues-rock (peste care am trecut întotdeauna, prefer compozițiile proprii). A găsit însă suficientă inspirație să îl cânte – pe el, pe blues – la Roumaine, adică să-și exprime sentimentele proprii, și nevoile, și neamul. Întotdeauna a găsit suficiente resurse – interioare (să nu se repete) și exterioare (muzicieni cu care să relaționeze osmotic). Discul acesta este încă o dovadă că pe Marcian nu îl lasă conștiința artistică, că a rămas proaspăt în tot ceea ce gândește, plănuiește și face. Dacă i-aș reproșa ceva, lucrul acela ar fi că s-a întâlnit cu Mircea Vintilă pentru a cânta o nouă compoziție (a lui) pe versurile celebre ale lui Dorin Liviu Zaharia („Popa Nan”),

interesantă și atât, în ceea ce mă privește... și nu au pus la cale și o reinterpretare „Penny Lane” (pentru care au fost scrise); ar fi fost de senzație, zic, mai cu seamă că “Ciocu” își aduce bine aminte ce și cum o cânta prietenul său “Chubby”. Cât despre „Pe corso” și „Amintire cu haiduci”, salut variantele noi, dar nu mă pot distanța de compozițiile originale.

Bine-simțită muzicuța lui Marcian, sper să o re-simțiți și dv, măcar atât cât m-am bucurat eu de ea și de muzica dimprejurul ei (bine dozată cu vocea și mesajul său), chit că nu sunt cel mai mare fan al genului. Pentru mine, o salvează un ipotetic concept eastern blues, sfârșit la final de disc cu un western în imaginația artistului coborât de pe Trotușul Moldovei pe Dâmbovița citadină. Piesa de final ar putea fi începutul unui album de o cu totul

altă factură, care l-ar ridica și mai mult pe artist din filonul tradițional american în lumea propriilor năluciri și muzici. Din punctul meu de vedere, abia acela s-ar numi „Mai mult decât blues”. De fapt partea a doua - „Mai ceva decât blues”... ori „Mai altfel decât blues”. Sau poate oi fi fantasmă eu prea mult... dar nu acesta e meritul acestei imediate arte, să te ducă undeva? Altundeva?

Doru IONESCU

● Ce emoționant este când vezi alături doi adevărați eroi din lunga și frumoasa istorie a muzicii ușoare românești! Marina Voica și Gică Petrescu au străbătut deceniile, înfrumusețându-ne viața cu cântecele lor, transmițând publicului ceva din tonusul lor, din energia pozitivă datorită cărora s-au menținut pe locuri de frunte în dragostea publicului în întreaga lor carieră. Ambii au fost laureați ai premiilor revistei noastre, la o asemenea festivitate fiind surprinsă fotografia de mai jos.

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți:

Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN,
Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:

Anca Ioana ANDRIESCU, Dumitru AVAKIAN, Corina BURA,
Teodora CONSTANTINESCU, Ana DIACONU, Oana GEORGESCU,
Răzvan GEORGESCU, Sanda HIRLAV-MAISTOROVICI,
Doru IONESCU, Andreea KISELEFF, David LAPADAT,
Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Sarah RIZESCU,
Diana ROTARU, Constantin-Tufan STAN, Mădălin Alexandru
STĂNESCU, Carmen STOIANOV, Tünde SUR, Lena VIERU CONTA

<https://ucmr.org.ro/revistele-ucmr/revista-actualitatea-muzicala/>

Adresa redacției: București, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19,
sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x